

ΔΙΕΘΝΕΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

**ΔΙΕΘΝΕΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
“Διοίκηση και Οργάνωση Εκπαιδευτικών Μονάδων”**

Διπλωματική Εργασία

**Η επαγγελματική εκπαίδευση και η σύνδεσή της με την
επαγγελματική απασχόληση**

του

Ευαγγέλου Δημήτρη

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια
Καπίκη Σουλτάνα

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του μεταπτυχιακού διπλώματος
ειδίκευσης στη διοίκηση & οργάνωση εκπαιδευτικών μονάδων

Θεσσαλονίκη

Αύγουστος 2019

Η παρούσα Διπλωματική Εργασία καλύπτεται στο σύνολό της νομικά από δημόσια άδεια πνευματικών δικαιωμάτων CreativeCommons:

Αναφορά Δημιουργού - Μη Εμπορική Χρήση - Παρόμοια Διανομή

Μπορείτε να:

Μοιραστείτε: αντιγράψετε και αναδιανέμετε το παρόν υλικό με κάθε μέσο και τρόπο

Προσαρμόστε: αναμείξτε, τροποποιήστε και δημιουργήστε πάνω στο παρόν υλικό

Υπό τους ακόλουθους όρους:

Αναφορά Δημιουργού: Θα πρέπει να καταχωρίσετε αναφορά στο δημιουργό, με σύνδεσμο της άδειας, και με αναφορά αν έχουν γίνει αλλαγές. Μπορείτε να το κάνετε αυτό με οποιονδήποτε εύλογο τρόπο, αλλά όχι με τρόπο που να υπονοεί ότι ο δημιουργός αποδέχεται το έργο σας ή τη χρήση που εσείς κάνετε.

Μη Εμπορική Χρήση: Δε μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το υλικό για εμπορικούς σκοπούς.

Παρόμοια Διανομή: Αν αναμείξτε, τροποποιήσετε, ή δημιουργήσετε πάνω στο παρόν υλικό, πρέπει να διανείμετε τις δικές σας συνεισφορές υπό την ίδια άδεια CreativeCommonsόπως και το πρωτότυπο.

Αναλυτικές πληροφορίες νομικού κώδικα στην ηλεκτρονική διεύθυνση:
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/legalcode>

Υπεύθυνη Δήλωση

Με ατομική μου ευθύνη και γνωρίζοντας τις κυρώσεις που προβλέπονται από τον Κανονισμό Σπουδών του Μεταπτυχιακού Προγράμματος στη Διοίκηση & Οργάνωση Εκπαιδευτικών Μονάδων του Διεθνούς Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, δηλώνω υπεύθυνα ότι:

- Η παρούσα Διπλωματική Εργασία αποτελεί έργο αποκλειστικά δικής μου δημιουργίας, έρευνας, μελέτης και συγγραφής.
- Για τη συγγραφή της Διπλωματικής μου Εργασίας δεν χρησιμοποίησα ολόκληρο ή μέρος έργου άλλου δημιουργού ή τις ιδέες και αντιλήψεις άλλου δημιουργού χωρίς να γίνεται σαφής αναφορά στην πηγή προέλευσης(βιβλίο, άρθρο από επιστημονικό περιοδικό, ιστοσελίδα κλπ.).

Θεσσαλονίκη, 13/08/2019

Ο Δηλών: Ευαγγέλου Δημήτρης

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω την επιβλέπουσα καθηγήτριά μου, κ. Καπίκη Σουλτάνα για την άριστη συνεργασία, την πολύτιμη βοήθεια, την επιστημονική καθοδήγηση αλλά κυρίως την ελευθερία επιλογών που μου έδωσε κατά τη διάρκεια της εκπόνησης της εργασίας. Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους καθηγητές της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής, για την αρωγή τους και το χρόνο τους. Τέλος αισθάνομαι ότι οφείλω ένα μεγάλο ευχαριστώ, στους συναδέλφους εκπαιδευτικούς, καθηγητές των ΕΠΑΛ, που αγόγγυστα συμμετείχαν στην έρευνα, και που χωρίς αυτούς, η διπλωματική εργασία αυτή δεν θα μπορούσε να εκπονηθεί.

Θα ήθελα, τέλος, να ευχαριστήσω τη σύζυγό μου, Βασιλική Κίτσιου και τον γιο μου Χρήστο-Μάριο για την αμέριστη κατανόηση, συμπαράσταση και εμπύχωση που μου παρείχαν καθ' όλο το διάστημα συγγραφής της διπλωματικής μου εργασίας.

Περίληψη

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η διερεύνηση, καταγραφή και αποτίμηση των απόψεων όσων σχετίζονται με την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, για την ικανοποίηση που παίρνουν από τη συμμετοχή τους σε αντίστοιχα προγράμματα, και για τη γνώμη τους ως προς την αποτελεσματικότητα και απόδοση που έχουν.

Επιλέχθηκε η ποσοτική έρευνα που υλοποιήθηκε με τη χρήση ερωτηματολογίου στην ιστοσελίδα της googleforms. Δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν συνολικά 152 εκπαιδευτές, εκπαιδευόμενοι, άτομα που τέλειωσαν προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και είναι μισθωτοί, αυτοαπασχολούμενοι ή άνεργοι σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας, ικανό να αναδείξει τις γενικές τάσεις που επικρατούν.

Η εργασία αναδεικνύει πως τα δημογραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά, καθώς και οι ιδιαίτερες προσδοκίες και η προσωπικότητα σε συνδυασμό με την ιδιαίτερη προσπάθεια κάθε ατόμου που συμμετέχει σε προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης επιδρούν στην επιλογή και ικανοποίηση που αποκομούν. Υπό το πλαίσιο της υπάρχουσας οικονομικής κρίσης, η αύξηση του εισοδήματος και η μείωση της ανεργίας συνιστούν στόχους που με την κατάλληλη οργάνωση και σχεδιασμό μπορούν να επιτευχθούν.

Λέξεις-κλειδιά: Επαγγελματική εκπαίδευση, ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, απασχόληση, επιμόρφωση εκπαιδευτικών, μεταρρυθμίσεις επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Abstract

The goal of this research is to investigate, record and evaluate the views of those who are involved in vocational education and training, the satisfaction they receive from participating in relevant programs, and their perceptions of their effectiveness and performance.

The quantitative research was implemented using a questionnaire on the google forms website. A total of 152 trainers, trainees, individuals who completed vocational education and training programs were sampled. They are self-employed, self-employed or unemployed in various regions of Greece, capable of highlighting the general trends prevailing.

The work highlights how demographic and social characteristics, as well as the particular expectations and personality combined with the individual effort of each person participating in vocational education and training programs influence the choice and satisfaction they receive. In the context of the current economic crisis, increasing income and reducing unemployment are goals that can be achieved with proper organization and planning.

Keywords: vocational education and training, lifelong learning, teacher training, vocational education and training reforms.

Πίνακας Περιεχομένων

Ευχαριστίες.....	4
Περίληψη.....	5
Abstract.....	6
Εισαγωγή.....	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	13
1.1 Ιστορική εξέλιξη της εκπαιδευτικής διοίκησης/πολιτικής τα τελευταία χρόνια.....	13
1.2 Ευρωπαϊκά μοντέλα διοίκησης.....	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: Ελληνικό Εκπαιδευτικό μοντέλο	26
2.1 Δημόσια Ελληνική Εκπαίδευση	26
2.2 Επαγγελματική εκπαίδευση	27
2.3 ΓΡΑ.ΣΥ γραφεία σύνδεσης για την επαγγελματική εργασία.....	33
2.4 Δια βίου μάθηση - νέες τεχνολογίες	39
2.5 Διοίκηση ολικής ποιότητας – μαθητεία-καινοτομία	47
2.6 Προβλήματα – προοπτική.....	53
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο:ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	56
3.1 Ερευνητικές υποθέσεις και ερωτήματα	56
3.2 Μεθοδολογία.....	60
3.3 Αξιοπιστία και εγκυρότητα.....	62
3.4 Ηθικά και δεοντολογικά ζητήματα και η διασφάλιση του απορρήτου των πληροφοριών των ερωτηθέντων	64
3.5 Δειγματοληψία.....	64
3.6 Στατιστική ανάλυση	65
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: Αποτελέσματα	66
4.1 Κοινωνικά-Δημογραφικά στοιχεία.....	70
4.2 Επαγγελματική κατάρτιση και εκπαίδευση.....	75
4.3 Θέματα απασχόλησης.....	77
4.3.1 Εργαζόμενοι.....	77
4.3.2 Άνεργοι	81
4.3.3 Αυτοαπασχολούμενοι.....	86
4.4 Στατιστική ανάλυση	89
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	107
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο: ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	111
7. Βιβλιογραφία.....	114

Ελληνική	114
Ξένη	120
Ιστότοποι	125
Παράρτημα	126
I. Ερωτηματολόγιο	126

Εισαγωγή

Πολλές χώρες αντιμετωπίζουν σήμερα παρόμοιες οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές προκλήσεις για την αντιμετώπιση θεμάτων όπως η ταχεία ανάπτυξη της τεχνολογίας των επικοινωνιών, η γήρανση της κοινωνίας και η έλλειψη ειδικευμένου εργατικού δυναμικού. Οι προκλήσεις αυτές έχουν αντίκτυπο στον τρόπο με τον οποίο αναπτύσσονται τα εθνικά συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, προκαλώντας αλλαγές και απαιτώντας μεγαλύτερη ευελιξία στα συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (Nijhofetal., 2002; Kutscha, 2003; Nijhof and Streumer, 1994; Raffe, 1994).

Επιπλέον, και κατά τη διάρκεια των τελευταίων δύο δεκαετιών, ο διαπολιτισμικός και η πολυπολιτισμικότητα σε παγκόσμιο επίπεδο, η μετακίνηση των ανθρώπων για εύρεση εργασίας (Aqua&Kia, 1995), η παγκοσμιοποίηση των αγορών και των οικονομικών δραστηριοτήτων, καθώς και οι ραγδαίες αλλαγές και εξελίξεις σε όλες τις επιχειρήσεις, ανεξαρτήτως μεγέθους, βιομηχανίας ή δραστηριότητας, έχουν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός διεθνούς και παγκόσμιου ανταγωνισμού μεταξύ εταιρειών και χωρών με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών και τη μείωση του κόστους εργασίας (Sergeyetal., 2004; Tsai, 2007). Σε ανταπόκριση της πίεσης της παγκοσμιοποίησης, οι ανταγωνιστικές αγορές, οι οργανισμοί και οι επιχειρήσεις αναζητούν τρόπους βελτίωσης της ποιότητας των υπηρεσιών τους ώστε να υπερβαίνουν τις προσδοκίες των πελατών τους (Scaniaetal., 2007). Σύμφωνα με τους Bivaschi et al., (2012), τα τελευταία χρόνια έχει σημειωθεί σημαντική αύξηση και ενδιαφέρον για την εισαγωγή και τη σύνδεση της νεολαίας με τις αγορές εργασίας, γεγονός που συνδέει την εκπαίδευση με την οικονομία και τις αγορές εργασίας ενώ ταυτόχρονα καθιστά την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση ικανή να ανταποκριθεί στις κοινωνικές και οικονομικές απαιτήσεις και ανάγκες της παγκοσμιοποίησης (Μουζακίτης, 2010).

Η εκπαίδευση είναι μία από τις πιο βασικές δομές της κοινωνίας, τα οφέλη της οποίας δεν αφορούν μόνο την αγορά εργασίας (McMahon, 1998). Οι καθηγητές αποτελούν ένα από τα σημαντικότερα μέρη του ανθρώπινου δυναμικού στο εκπαιδευτικό σύστημα (Ingersoll, 2007). Το εργασιακό περιβάλλον της εκπαίδευσης και οι συνθήκες εργασίας που σχετίζονται με την ικανοποίηση από την εργασία έχουν αποτελέσει αντικείμενο πολλών μελετών που εστιάζουν στους παράγοντες που παρακινούν τους εκπαιδευτικούς να παραμείνουν ή να εγκαταλείψουν τη δουλειά

τους (Boeetal., 2008; Demirel, 2014; Evans, 1997; Tickle, 2008), αλλά και επηρεάζουν τον κύκλο εργασιών των εκπαιδευτικών (Otto & Arnold, 2005) και την ποιότητα της διδασκαλίας τους (Demirtas, 2010). Η ικανοποίηση των εκπαιδευτικών από το εργασιακό περιβάλλον θετικά επηρεάζει τα επιτεύγματα των μαθητών και δημιουργεί υψηλής ποιότητας εκπαίδευση (Chaudhari & Bhaskar, 2016; Johnsonetal., 2012).

Η επαγγελματική εκπαίδευση και, επιπλέον, η κατάρτιση των ενηλίκων είναι ένας από τους σημαντικότερους τομείς στον τομέα της γενικής εκπαίδευσης. Η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση ορίζεται ως κάθε είδους μάθηση που σχετίζεται με την εργασία, η οποία αυξάνει την παραγωγικότητα ενός ατόμου, περιλαμβάνει όλες τις οργανωμένες δραστηριότητες που συμβάλλουν είτε σε ένα αναγνωρισμένο προσόν, ή δίνει στον κόσμο δεξιότητες και ικανότητες απαραίτητες και επαρκείς για την εκτέλεση ενός συνόλου εργασιών (Mortaki, 2012; Tsang, 1997). Η επαγγελματική κατάρτιση και η εκπαίδευση μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην ενδυνάμωση των ανθρώπων και στη δημιουργία μετρήσιμων επιπτώσεων στην αγορά εργασίας, λόγω του αντίκτυπου που έχουν στη βελτίωση των γνώσεων και των δεξιοτήτων των εργαζομένων και στην ανάπτυξη βαθύτερου επιπέδου αλλαγής συμπεριφοράς μέσω της μετασχηματιστικής μάθησης (Franz, 2010; Johnson, 2015; Martin & Grubb, 2001).

Σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες, το σύστημα της ΕΕΚ διαμορφώνεται με βάση πολύ διαφορετικές πολιτιστικές και κοινωνικές αξίες της κοινωνίας. Ως εκ τούτου, ο ρόλος της ΕΕΚ, ως οργανωμένης μορφής εκπαίδευσης, διαφέρει από χώρα σε χώρα. Τα οφέλη της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης κατατάσσονται σε οικονομικές και κοινωνικές, ενώ ταυτόχρονα αναλύονται σε τρία επίπεδα: α) το μικροεπίπεδο (τα οφέλη για τα άτομα), β) το μέσο-επίπεδο (οφέλη για τις επιχειρήσεις / ομάδες) και γ) το μακροοικονομικό επίπεδο (οφέλη για την κοινωνία στο σύνολό της), που είναι έντονα αλληλεξαρτώμενα και συχνά δύσκολα αποδιαμορφωμένα (τα θετικά αποτελέσματα σε μικροοικονομικό επίπεδο μπορούν να παράγουν αποτελέσματα meso και macro και αντιστρόφως). Κατά συνέπεια, τα οφέλη της ΕΕΚ έχουν αποτελέσματα που συμβαίνουν σε ατομικό, οργανωτικό και κοινωνικό επίπεδο, τα οποία πρέπει να νοηθούν ως αλληλένδετα και πολύπλοκα.

Τα οικονομικά οφέλη αφορούν: επαγγελματικό καθεστώς και εξέλιξη της σταδιοδρομίας, οικονομική ανάπτυξη, αποτελέσματα της αγοράς εργασίας, παραγωγικότητα των εργαζομένων, ευκαιρίες απασχόλησης, αποδοχές και απόδοση

των επιχειρήσεων, επαγγελματική κατάσταση/ανάπτυξη σταδιοδρομίας. Οι κοινωνικές παροχές προσδιορίζονται ως: κοινωνική συνοχή, υγεία, παροχές μεταξύ γενεών, μείωση του εγκλήματος, ατομικά κίνητρα, ικανοποίηση της ζωής και ένταξη ομάδων μειονεκτημάτων (CEDEFOP, 2011). Ως εκ τούτου, ένα πλεονέκτημα της παρακολούθησης των προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης είναι συνήθως μια θετική έκβαση σε σχέση με την αγορά εργασίας, όπως η μείωση της ανεργίας και της ανισότητας και η ευκαιρία για την προώθηση της απασχόλησης σε μια επαγγελματική ιεραρχία, γνωστή ως απασχολησιμότητα (Dickson & Smith, 2011).

Σύμφωνα με το CEDEFOP (2008) η επαγγελματική εκπαίδευση διακρίνεται σε αρχική και σε συνεχή εκπαιδευτική κατάρτιση (αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και συνεχιζόμενη επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση).

- i. Η αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση αναφέρεται στη γενική ή επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση που πραγματοποιείται στο αρχικό εκπαιδευτικό σύστημα, συνήθως πριν από την είσοδο στην επαγγελματική ζωή. Κάποια εκπαίδευση που θα αναληφθεί μετά την είσοδο στην επαγγελματική ζωή μπο εφ να θεωρείται ως αρχική κατάρτιση (επανεκπαίδευση). Η αρχική εκπαίδευση και κατάρτιση μπορεί να πραγματοποιηθεί σε οποιοδήποτε επίπεδο γενικής ή επαγγελματικής εκπαίδευσης (με πλήρες ωράριο σχολικής ή εναλλακτικής κατάρτισης) ή μαθητεία.
- ii. Η συνεχιζόμενη επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση ορίζεται από τον τομέα της εκπαίδευσης ή της κατάρτισης που έρχεται μετά την είσοδο στην επαγγελματική ζωή και αποσκοπεί να βοηθήσει τους ανθρώπους να (α) βελτιώσουν ή να ενημερώσουν τις γνώσεις ή / και τις δεξιότητές τους. (β) αποκτούν νέες δεξιότητες για μετακίνηση σταδιοδρομίας ή επανεκπαίδευση, γ) να συνεχίσουν την προσωπική ή επαγγελματική τους ανάπτυξη (CEDEFOP, 2008). Η συνεχής εκπαίδευση και κατάρτιση αποτελεί μέρος της δια βίου μάθησης και μπορεί να περιλαμβάνει κάθε είδους εκπαίδευση: γενική, εξειδικευμένη ή επαγγελματική, επίσημη ή ανεπίσημη.

Ένα καθολικό μοναδικό μοντέλο επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, που να μπορεί να εγγυηθεί τα μέγιστα οφέλη μπορεί να μην υπάρχει. Το πλαίσιο και η αποτελεσματικότητά του είναι αλληλένδετα και τα συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης έχουν ισχυρές ρίζες στον εθνικό πολιτισμό κάθε χώρας. Επιπλέον, τα

αποτελέσματα που επιφέρει ένα τέτοιο σύστημα διαφέρουν από χώρα σε χώρα και ακόμη και μεταξύ περιφερειών εντός των χωρών.

Παρά το γεγονός πως υπάρχουν κάποιες έρευνες, η σύνδεση μεταξύ επαγγελματικής εκπαίδευσης/κατάρτισης και κερδοφορίας της επιχείρησης δε διερευνάται αρκετά σε ολόκληρη την Ευρώπη. Είναι δύσκολο να προσδιοριστεί η συμβολή της ΕΕΚ σε ένα πλαίσιο όπου η κερδοφορία της επιχείρησης καθορίζεται από άλλους παράγοντες, όπως η οργανωτική κουλτούρα, οι πολιτικές διαχείρισης ανθρώπινων πόρων, η τεχνολογική καινοτομία και η ικανότητα των εργαζομένων να αντιμετωπίζουν τη νέα τεχνολογία. Τα αποτελέσματα των ερευνών δείχνουν γενικά ότι υπάρχει άμεση συσχέτιση μεταξύ της παραγωγικότητας μιας επιχείρησης και της επένδυσης στην κατάρτιση των εργαζομένων, αλλά οι μηχανισμοί που αναφέρθηκαν ήταν δύσκολο να αποκαλυφθούν. Ορισμένες χώρες εξετάζουν την πιθανή σχέση μεταξύ επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και παραγωγικότητας των εργαζομένων καθώς και των ευκαιριών σταδιοδρομίας στην εταιρική ιεραρχία και την καλύτερη αμοιβή (CEDEFOP, 2011).

Επίσης, δεν έχει εξετασθεί επαρκώς η σχέση μεταξύ των οφελών της ΕΕΚ και των ενεργών πολιτικών για την αγορά εργασίας. Η επένδυση σε ανθρώπινο κεφάλαιο είναι μία από τις πιο παραγωγικές στρατηγικές, όχι μόνο από οικονομική άποψη αλλά και από την κοινωνική, και μπορεί να έχει αλυσιδωτές επιδράσεις. Καθώς η ΕΕΚ αναπτύσσει το ανθρώπινο κεφάλαιο, ως το βασικό στοιχείο που επιτρέπει στα άτομα να επιτύχουν οικονομικούς και κοινωνικούς στόχους, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής ΕΕΚ πρέπει να ενισχύσουν τους δεσμούς μεταξύ έρευνας και πολιτικής εφαρμογής για τη μεγιστοποίηση των οφελών από επενδύσεις στην ΕΕΚ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, διαμορφώνονται οι εξής τύποι εκπαίδευσης και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων (Coombs & Ahmed, 1974: 8):

- i. Τυπική εκπαίδευση: Συνιστά το θεσμοθετημένο, ιεραρχικά δομημένο και χρονικά διαβαθμισμένο εκπαιδευτικό σύστημα από την πρωτοβάθμια εκπαίδευση έως το πανεπιστήμιο.
- ii. Μη-τυπική εκπαίδευση: Περιλαμβάνει κάθε οργανωμένη εκπαιδευτική δραστηριότητα εκτός του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος, είτε μεμονωμένη είτε ως μέρος μιας ευρύτερης δραστηριότητας, που στοχεύει σε συγκεκριμένο κοινό και έχει συγκεκριμένους εκπαιδευτικούς στόχους.
- iii. Άτυπη εκπαίδευση: Είναι η δια βίου διαδικασία, όπου το κάθε άτομο συγκεντρώνει και διαμορφώνει γνώσεις, ικανότητες, στάσεις και αξίες, από την καθημερινή εμπειρία του και την επίδραση του κοινωνικού περιβάλλοντος (επίδραση από την οικογένεια, τη γειτονιά, την εργασία, την ψυχαγωγία, τις κοινωνικές συναναστροφές, την αγορά εργασίας, τα μέσα μαζικής επικοινωνίας). Ο όρος δια βίου εκπαίδευση έχει επικρατήσει να αναφέρεται σε όλους τους τύπους της εκπαίδευσης (τυπική, μη-τυπική και άτυπη), ταυτόχρονα όμως παραπέμπει και σε "μια φιλοσοφική έννοια, σύμφωνα με την οποία η εκπαίδευση θεωρείται ως μια μακροχρόνια διαδικασία που αρχίζει κατά τη γέννηση και διαρκεί καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής" (CEDEFOP, 1996: 80).

1.1 Ιστορική εξέλιξη της εκπαιδευτικής διοίκησης/πολιτικής τα τελευταία χρόνια

Η εκπαιδευτική πολιτική στην Ευρώπη διακρίνεται σε τέσσερις περιόδους (Whitehead, 2000):

- i. 1957 – 1976: Αναφέρεται και ως «σχεδόν σιωπή», καθώς η έμφαση δίνεται στην επαγγελματική κατάρτιση.

Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου η Ευρώπη δεν έχει σαν προτεραιότητα την εκπαίδευση, καθώς οι δράσεις της αφορούν περισσότερο την κατάρτιση των εργαζομένων στη βιομηχανία του χάλυβα και του άνθρακα. Η συνθήκη της Ρώμης του 1957 αναφέρεται μόνο γενικά στην εκπαίδευση και την επαγγελματική

εκπαίδευση και κατάρτιση. Ιδρύεται το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο με στόχο τη βελτίωση της απασχόλησης, ενώ η ΕΟΚ έχει αρμοδιότητες μόνο για την επαγγελματική κατάρτιση και όχι για το χώρο της εκπαίδευσης συνολικά (Σταμέλος, Βασιλόπουλος, 2004:48). Έχοντας σαν κύριο στόχο την κοινωνική ολοκλήρωση και στη συνέχεια την οικονομική ολοκλήρωση η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση θα λειτουργούσε για την προώθηση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας των προϊόντων μέσα από τη βελτίωση της εργασίας (Πεσμαζόγλου, 1987). Το 1971 αποφασίζεται από το Συμβούλιο των Υπουργών Παιδείας η προώθηση της επαγγελματικής εκπαίδευσης. Το 1975 ιδρύεται το Ευρωπαϊκό Κέντρο για την ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης (CEDEFOP) με στόχο την προώθηση της δια βίου μάθησης προωθώντας την κοινή αντιμετώπιση και διαχείριση προβλημάτων επαγγελματικής κατάρτισης και διαχέοντας στα κράτη μέλη τις πληροφορίες που προκύπτουν μετά από ανάλυση των αντίστοιχων δεδομένων. Συνοψίζοντας, κατά την περίοδο αυτή, Η Ευρώπη εστιάζει σε ένα εκπαιδευτικό σύστημα που εξυπηρετεί το επικρατές οικονομικό σύστημα και τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και ασχολείται αποκλειστικά με την επαγγελματική κατάρτιση (Πεσμαζόγλου, 1987:478).

- ii. 1976 – 1992: Πραγματοποιείται «θεμελίωση» και «επέκταση», που συνιστά το αρχικό στάδιο διαμόρφωσης του ευρωπαϊκού χώρου εκπαίδευσης.

Κατά την περίοδο αυτή τίθενται οι βάσεις της κοινής ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής που ολοκληρώνονται μέχρι σήμερα. Ειδικότερα, ιδρύεται από τους Υπουργούς Παιδείας της ΕΟΚ, το 1976, η Επιτροπή Παιδείας με αρμοδιότητα τη συνεργασία των κρατών μελών σε θέματα εκπαίδευσης (Πασιάς, 2006:286). Οι στόχοι του κοινού ευρωπαϊκού προγράμματος είναι (Τσαούσης, 2000:10):

1. Η πολιτιστική και επαγγελματική κατάρτιση των πολιτών των κρατών-μελών.
2. Η βελτίωση της σχέσης μεταξύ των εθνικών εκπαιδευτικών συστημάτων.
3. Η συλλογή και τεκμηρίωση στατιστικών δεδομένων.
4. Η ενίσχυση της διδασκαλίας ξένων γλωσσών.
5. Η προώθηση της ισότητας ευκαιριών.

Το 1982 εγκρίνεται το δεύτερο κοινοτικό πρόγραμμα για την επαγγελματική εκπαίδευση που περιλαμβάνει τους κύριους άξονες της ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής και τα σημεία αιχμής των πολιτικών κατάρτισης (Πασιάς, 2000:286). Έτσι, στα χρόνια μέχρι το 1986, η Ευρώπη ενδιαφέρεται για ένα καταρτισμένο εργατικό δυναμικό που θα εγγυάται την ανταγωνιστικότητα και τη βέλτιστη παραγωγικότητα για την ανάπτυξη της οικονομίας. Για την επιτυχία αυτού του σκοπού προσαρμόζεται

στις διεθνείς συνθήκες που χρησιμοποιούν την κατάρτιση ως εργαλείο για την αντιμετώπιση της εργασιακής απασχόλησης καθώς και των κοινωνικών και οικονομικών προβλημάτων που καλούνται να διαχειριστούν τα κράτη μέλη. Το 1987, θεσπίζεται ένα κοινοτικό πρόγραμμα δράσης για την προώθηση και διεύρυνση της ευελιξίας των προγραμμάτων κατάρτισης στις κοινωνικο-οικονομικές και τεχνολογικές εξελίξεις της εποχής.

Στη συνέχεια, και μέχρι το 1992 προωθούνται κοινοτικές δράσεις στα εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα με σκοπό «την αποτελεσματική συμβολή των εκπαιδευτικών συστημάτων στην ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς και συνοχής της Κοινότητας» (Πασιάς, 2006:305-308). Το 1988 με ψήφισμα των Υπουργών Παιδείας, αμφισβητείται το αποκλειστικό ενδιαφέρον για την οικονομική ανάπτυξη της Ευρώπης και δίνεται έμφαση στα παρακάτω:

1. Ενίσχυση της ευρωπαϊκής ταυτότητας και του ευρωπαϊκού πολιτισμού.
2. Ενεργός συμμετοχή των νέων στην οικονομική και κοινωνική πρόοδο της κοινότητας.
3. Αναγνώριση των πλεονεκτημάτων που παρέχει η Ευρωπαϊκή Ένωση.
4. Διάχυση της ιστορικής, πολιτιστικής, οικονομικής και κοινωνικής κληρονομιάς της Ευρωπαϊκής Ένωσης στους νέους.

Παράλληλα, ο ευρωπαϊκός χώρος εκπαίδευσης υλοποιεί τις εξής δράσεις:

1. Ίδρυση του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημιακού Ινστιτούτου της Φλωρεντίας με αρμοδιότητα την εκπόνηση ερευνητικών προγραμμάτων που αφορούν θέματα ιστορίας και πολιτισμού, οικονομικών, νομικών, πολιτικών και κοινωνικών επιστημών και σχετίζονται με την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση.
2. Έναρξη του προγράμματος Erasmus με στόχο την προώθηση της ευρωπαϊκής διάστασης, την αύξηση της κινητικότητας στην τριτοβάθμια εκπαίδευσης, τη διαφάνεια και την αναγνώριση σπουδών και πτυχίων/διπλωμάτων στην Ευρώπη.
3. Πρόγραμμα COMMET για την ενίσχυση της συνεργασίας πανεπιστημίων-βιομηχανίας.
4. Πρόγραμμα PETRA για την προώθηση της επαγγελματικής εκπαίδευσης/κατάρτισης και την κατάλληλη είσοδο των νέων στην επαγγελματική και ενήλικη ζωή.
5. Πρόγραμμα Lingua για τη βελτίωση της γλωσσομάθειας.

6. Πρόγραμμα EUROTECNET για την εισαγωγή της καινοτομίας στην επαγγελματική εκπαίδευση/κατάρτιση λαμβάνοντας υπόψη τις τεχνολογικές εξελίξεις και να διαμορφωθούν τα απαραίτητα προσόντα και οι ικανές δεξιότητες που απαιτούνται στο χώρο της εργασίας.
7. Αμοιβαία αναγνώριση των διπλωμάτων με την οδηγία 89/48, σε κοινή συμφωνία των εθνικών εκπαιδευτικών συστημάτων (Σταμέλος, Βασιλόπουλος, 2004: 56-57).
8. Σύσταση του δικτύου Eurymice με σκοπό τη συγκέντρωση, παρακολούθηση, επεξεργασία και παροχή συγκρίσιμων και έγκυρων στοιχείων για τα εκπαιδευτικά συστήματα και τις πολιτικές που ακολουθούν τα κράτη-μέλη της Ευρώπης.

iii. 1992 – 2000: Υλοποιείται «συνένωση», ενώ χαρακτηρίζεται ως η περίοδος κατά την οποία θεσμοθετείται ο ευρωπαϊκός εκπαιδευτικός χώρος.

Υπογράφεται η Συνθήκη του Μάαστριχτ, το 1992, που στοχεύει στην οικονομική και πολιτική ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Η εκπαίδευση αναγνωρίζεται ως βασικός πυλώνας για την άσκηση πολιτικής στην Ευρώπη καθώς ιδρύεται η Ευρωπαϊκή Γενική Διεύθυνση με αρμοδιότητα την εκπαίδευση και κατάρτιση. Με τη Συνθήκη αυτή, α) προωθούνται η κινητικότητα (φοιτητών –μαθητών) και η συνεργασία των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, β) συνδέονται τα εκπαιδευτικά ιδρύματα με την αγορά εργασίας, γ) διαμορφώνονται οι δομές ένταξης και επανένταξης στην αγορά εργασίας και δ) ενισχύεται η διαφάνεια, συμβατότητα και η συγκρισιμότητα των ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών συστημάτων. Το 1995, δημοσιεύεται η Λευκή Βίβλος «Διδασκαλία και Μάθηση. Προς την κοινωνία της γνώσης». Η Λευκή Βίβλος θέτει την Επαγγελματική επακπαίδευση και κατάρτιση στη βάση της Ευρωπαϊκής στρατηγικής για την οικονομική και κοινωνική συνοχή της Κοινότητας (Πασιάς, 2006:429). Στο ίδιο πνεύμα κινήθηκε και η Συνθήκη του Άμστερνταμ, το 1997, η οποία πρόσθεσε το πλαίσιο της επαγγελματικής επιμόρφωσης. Το 1999, πραγματοποιείται η διακήρυξη της Μπολόνια με την οποία προωθείται η σύγκλιση των συστημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης μέσω της αναγνώρισης συγκρίσιμων ακαδημαϊκών βαθμών και της κινητικότητας φοιτητών και εκπαιδευτικού/ερευνητικού προσωπικού. Επίσης, ενισχύονται η ανταλλαγή πληροφοριών για κοινά προβλήματα των εκπαιδευτικών συστημάτων των κρατών μελών, η εκπαίδευση από απόσταση και η ανάπτυξη νέων εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων. Η επαγγελματική εκπαίδευση εφαρμόζεται με

απόλυτο σεβασμό στην αυτοτέλεια των κρατών μελών για τον προσδιορισμό του περιεχομένου και της λειτουργίας της. Βασικός στόχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η βελτίωση της αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης, η ενίσχυση της κινητικότητας εκπαιδευτικών και εκπαιδευόμενων και η σύσφιξη της συνεργασίας των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων με τις επιχειρήσεις. Σε κάθε περίπτωση Η Ευρωπαϊκή Ένωση λειτουργεί επικουρικά χωρίς να έχει την αρμοδιότητα να θεσμοθετήσει και να επιβάλλει στα κράτη μέλη μια κοινή εκπαιδευτική πολιτική. Ωστόσο, προωθεί την ποιότητα στην εκπαίδευση, τη συνεργασία και την ανταλλαγή γνώσης και βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των κρατών μελών της.

- iv. 2000 – σήμερα: Πραγματοποιείται «μετατροπή των πολιτικών σε πράξη», καθώς η ευρωπαϊκή πολιτική προσανατολίζεται και εστιάζει στην στρατηγική της Λισσαβόνας.

Το 2000, ψηφίστηκε η Στρατηγική της Λισσαβόνας με στόχο την προσαρμογή της Ένωσης στις τεχνολογικές εξελίξεις και τις συνθήκες που επιβάλλει η παγκοσμιοποίηση μέχρι το 2010. Ο ρόλος της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης αναγνωρίζεται ως θεμελιώδης για την απασχόληση (<http://eur-lex.europa.eu/>). Οι κύριοι στόχοι που τέθηκαν είναι: α) η μετάβαση σε μια δυναμική και ανταγωνιστική οικονομία της γνώσης με την εκπαίδευση να πρωταγωνιστεί ώστε τα άτομα να εισέρχονται στην αγορά εργασίας με υψηλού επιπέδου εκπαίδευση και κατάρτιση, β) ο εκσυγχρονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Μοντέλου ώστε να καταπολεμηθεί ο κοινωνικός αποκλεισμός και να γίνουν επενδύσεις σε ανθρώπινους πόρους, γ) η προστασία του περιβάλλοντος και η εξασφάλιση της αειφόρου ανάπτυξης (COM,2003/0005). Με στόχο την επιτυχία των παραπάνω, η Ευρωπαϊκή Ένωση εφάρμοσε την Ανοιχτή Μέθοδο Συντονισμού στους τομείς: απασχόληση, κοινωνική προστασία, κοινωνική ένταξη, εκπαίδευση, νεολαία και κατάρτιση. Με τη μέθοδο αυτή, επικεντρώθηκε, στον προσδιορισμό κοινών στόχων για όλα τα κράτη-μέλη και στη χρήση κοινών στατιστικών μεθόδων μέτρησης, δεικτών ποιότητας και κατευθυντήριων γραμμών, καθώς και συγκρίσιμης αξιολόγησης με όμοιους δείκτες. Τα εκπαιδευτικά συστήματα προσανατολίζονται στη δια βίου μάθηση, ενώ καλούνται να υποστηρίξουν την ανάπτυξη των ατομικών ικανοτήτων και την ισότιμη πρόσβαση σε ευκαιρίες εκπαίδευσης. Λαμβάνοντας υπόψη, την αλληλεπίδραση και την εξάρτηση της ανταγωνιστικότητας με τις τεχνολογικές εξελίξεις, της απασχόλησης με την κοινωνική δικαιοσύνη και την ανάγκη για προστασία των φυσικών πόρων και του

περιβάλλοντος, οι στόχοι της Λισσαβόνας βασίζονται στους παρακάτω άξονες (<http://www.espa.gr/>):

- i. Υποστήριξη της επιχειρηματικότητας και των μικρών επιχειρήσεων,
- ii. Ανάπτυξη μιας οικονομίας βασισμένης στη γνώση,
- iii. Διασύνδεση της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσω δικτύων,
- iv. Προσφορά περισσότερων και καλύτερων εργασιών,
- v. Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και
- vi. Εξασφάλιση μελλοντικής ευημερίας μ' ένα αειφόρο περιβάλλον.

Δημιουργούνται επομένως νέες προκλήσεις για τους βασικούς σκοπούς της εκπαίδευσης σε σχέση με τον χώρο εργασίας, την κοινωνική ζωή και τη δια βίου εκπαίδευση (Tsamadias, 2002: 161-163). Μεγάλο ενδιαφέρον και κύρια θέματα συζήτησης αποτελούν η αξιολόγηση της γνώσης, η ζήτηση για περισσότερες ικανότητες, τα κίνητρα για μάθηση, το περιεχόμενο των προγραμμάτων σπουδών, ο κατακερματισμός των σχολικών αντικειμένων και ο τρόπος εργασίας των εκπαιδευτικών (Ηλιάδης, 2004: 124).

Στην Ευρώπη ο εκσυγχρονισμός των συστημάτων αρχικής κατάρτισης και η εισαγωγή δομών που απαιτούν συγκεκριμένα προσόντα συνιστά μέθοδο εξασφάλισης καλύτερου συντονισμού μεταξύ της κατάρτισης και του κόσμου της εργασίας. Ο ρόλος των μαθησιακών αποτελεσμάτων και της εκμάθησης με βάση τα προσόντα διαδραματίζουν το σημαντικότερο ρόλο. Η Αγγλία και η Ουγγαρία τυπώνουν τα προγράμματα σπουδών και τα διαχέουν σε μια προσπάθεια ενημέρωσης των πολιτών τους. Οι μεταρρυθμίσεις σε μια σειρά χωρών αποσκοπούν στη βελτίωση της ποιότητας και της ευελιξίας ώστε να αντανακλούν καλύτερα τις ανάγκες της κοινωνίας και τις απαιτήσεις των εργοδοτών. Στη Φινλανδία, ο Sahlberg, (2007) καταδεικνύει την έλλειψη προσαρμογής μεταξύ των επαγγελματικών κύκλων σπουδών και του κόσμου της εργασίας (CEDEFOP ReferNet Finland 2014), ενώ σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ (1999) η ανώτερη δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση δεν προετοιμάζει τους νέους για επαγγελματική ζωή. Το πιο πρόσφατο αναπτυξιακό σχέδιο για την περίοδο 2011-2016 δείχνει τη συνεχή επιθυμία να κινηθεί η ΕΕΚ πλησιέστερα στον κόσμο της εργασίας, με ανακοίνωση για περαιτέρω χρηματοδότηση πιλοτικών σχεδίων που παρέχουν πιο ευέλικτες μελέτες στους νέους μέσω της αυξημένης κατάρτισης στην εργασία (CEDEFOP ReferNet Finland, 2014). Προωθούνται τα ευέλικτα εκπαιδευτικά συστήματα που επιτρέπουν στους μαθητές, να επιλέγουν τα στοιχεία του προγράμματος που τους ενδιαφέρουν / ταιριάζουν. Στην

Πολωνία, το όλο και πιο ευέλικτο και διαμορφωμένο σύστημα δίνει τη δυνατότητα της ατομικής μάθησης για τους μαθητές. Ορισμένες χώρες έχουν θέσει εθνικούς στόχους για την αύξηση του ποσοστού των σπουδαστών που συμπληρώνουν τα προσόντα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Στην Ουγγαρία, η κυβέρνηση έχει θέσει στόχους για αύξηση της συμμετοχής σε επαγγελματικές σχολές κατά 35% και βελτίωση των χαμηλών της επιδόσεων. Παρά το γεγονός ότι οι στόχοι για τη μείωση των ποσοστών εγκατάλειψης του σχολείου και της αύξησης της συμμετοχής υπήρξαν σημαντικοί λόγοι για την προσαρμογή του συστήματος αρχικής εκπαίδευσης και κατάρτισης σε πολλές χώρες, πρόσφατες έρευνες στη Δανία έδειξαν ότι τα ποσοστά πρόωρης εγκατάλειψης έχουν αυξηθεί (CEDEFOP ReferNet Denmark, 2014) και η εγγραφή στην αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση έχει μειωθεί τα τελευταία χρόνια, παρά την εισαγωγή ειδικών προσόντων. Οι στόχοι που αναφέρονται συχνότερα για την εισαγωγή της τυποποίησης έχουν την τάση να δείχνουν ότι η αγορά - στόχος για τέτοια προγράμματα, θα είναι εκείνοι οι νέοι, που χρειάζονται πρόσθετη υποστήριξη. Σε αρκετές περιπτώσεις, έχουν δημιουργηθεί βελτιωμένες δομές επαγγελματικού προσανατολισμού παράλληλα με τα νέα αρθρωτά συστήματα, γεγονός που αποτελεί και πάλι ένδειξη της αναγκαίας αύξησης των συμμετεχόντων. Η έννοια της συσσώρευσης και της μεταφοράς πιστώσεων έχει αναφερθεί ως ειδική δύναμη στην προσαρμογή και ιδιαίτερα στις νεότερες χώρες της ΕΕ. Η θέσπιση ενός εθνικού πλαισίου προσόντων που συνδέεται με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Προσόντων (EQF) προϋποθέτει ένα εκσυγχρονισμένο σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Η κίνηση σε δομοστοιχειωτές μορφές έχει επίσης ως στόχο να συμβάλει στη δημιουργία ολοκληρωμένων επαγγελματικών συστημάτων σύμφωνα με τις πολιτικές και τα πρότυπα της ΕΕ όπως το Ευρωπαϊκό Σύστημα Πιστωτικών Μονάδων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ECVET) ή το EQF σε μικρό αριθμό χωρών, όπως στην Ουγγαρία και την Πολωνία (Kurek και Rachwal, 2012).

Το 2012, ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών για την Εκπαίδευση, Επιστήμη και Πολιτισμό (UNESCO) συμφώνησε ότι ο ορισμός της Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (TVE) αποτελεί μέρος μιας παγκόσμιας συζήτησης, λόγω των ποικίλων όρων που χρησιμοποιούνται από διαφορετικές χώρες, ανάλογα με τον πολιτισμό τους και το εκπαιδευτικό τους σύστημα καταλήγοντας πως συνιστά εκπαίδευση που αποσκοπεί στην απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων για τον τόπο εργασίας (UNESCO, 2012). Επιπλέον, η UNESCO (2012) κατέληξε σε συμφωνία

σχετικά με το σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει στην εργασία και τη ζωή, καθώς και με το γεγονός πως πρέπει να ληφθούν μέτρα προκειμένου να «επικαιροποιηθούν και να αναπτυχθούν μηχανισμοί και εργαλεία για τον εντοπισμό των σημερινών και μελλοντικών αναγκών σε δεξιότητες, για να διασφαλιστεί η συνάφεια των προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης με τις ταχέως μεταβαλλόμενες αγορές εργασίας, οικονομίας και κοινωνίας» (UNESCO, 2012: 2). Παράλληλα προτάθηκε η βελτίωση των μεθόδων διδασκαλίας και των διαδικασιών μάθησης και η παροχή δεξιοτήτων που σχετίζονται με τις απαιτήσεις της τρέχουσας αγοράς, ώστε να ελαχιστοποιηθεί η ανεργία, η φτώχεια και κοινωνικά φαινόμενα όπως η κακή υγειονομική υπηρεσία ή ο υποσιτισμός. Συζητήθηκε επίσης ο ρόλος της επαγγελματικής εκπαίδευσης στην ενίσχυση της πολιτιστικής ποικιλομορφίας καθώς και η σημασία της σύνδεσης μεταξύ επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης για την αντιμετώπιση της εμφάνισης υψηλότερης ζήτησης δεξιοτήτων που αυξάνεται καθημερινά στην αγορά εργασίας.

Όμοια, το Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης (CEDEFOP) τόνισε πως η επαγγελματική εκπαίδευση πρέπει να γίνει «ελκυστική επιλογή μάθησης με μεγάλη συνάφεια με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας» (CEDEFOP, 2013: 8). Έτσι, τα ευρωπαϊκά μέλη προσπάθησαν να επιτύχουν ποσοστό απασχόλησης 75% για το 2020 και η επαγγελματική εκπαίδευση διαδραματίζει πολύ σημαντικό ρόλο στην εκπλήρωση αυτού του στόχου παρέχοντας τις κατάλληλες δεξιότητες υψηλού επιπέδου στους εκπαιδευόμενους, ώστε να προετοιμαστούν για τις απαιτήσεις του χώρου εργασίας.

Συμπερασματικά, μπορεί να ειπωθεί ότι η αυξανόμενη ευελιξία των αγορών εργασίας, οι ραγδαίες εξελίξεις της τεχνολογίας και η σύγχρονη οργάνωση της εργασίας καθιστά αναγκαίο να καταστεί η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση πιο ελκυστική και ευέλικτη για τους σπουδαστές. Η παγκόσμια κοινότητα, συμπεριλαμβανομένης της Ευρώπης, έχει ως στόχο να επενδύσει σε άκρως ανταγωνιστική και παραγωγική επαγγελματική εκπαίδευση, η οποία θα αυξήσει την απασχολησιμότητα, την κινητικότητα και επιχειρηματικότητα παγκοσμίως. Επιπλέον, το αίτημα υψηλότερης κινητικότητας μεταξύ διαφορετικών επαγγελματικών προσόντων, οι εξελίξεις στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής πολιτικής για την ΕΕΚ, η βελτίωση της συσσώρευσης και μεταφοράς πιστοποιήσεων και η επιθυμία για μείωση της ανεργίας των νέων διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην απόφαση για μεταρρύθμιση της ΕΕΚ (Pilzetal., 2017).

1.2 Ευρωπαϊκά μοντέλα διοίκησης

Τρεις διαφορετικές προσεγγίσεις έχουν επισημανθεί ως τα βασικά πλαίσια διοίκησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο: α) το μοντέλο της φιλελεύθερης οικονομίας της αγοράς στο Ηνωμένο Βασίλειο, β) το κρατικό ρυθμιστικό γραφειοκρατικό μοντέλο στη Γαλλία και γ) το διττό μοντέλο στις γερμανόφωνες χώρες (Greinert, 2000, 2005; Hanf, 2002). Ο συνδυασμός αυτών των πλαισίων, οι κοινωνικοοικονομικές συνθήκες και οι αξίες, οι κανόνες, οι στάσεις και τα ιδανικά διαμορφώνουν αυτό που γενικά νοείται ως «εργασιακή κουλτούρα». Το μοντέλο της φιλελεύθερης οικονομίας της αγοράς συνδέεται με μια κουλτούρα εργασίας όπου οι οικονομικές αρχές αποτελούν προτεραιότητα. Στο πλαίσιο αυτό, το μοντέλο προσόντων ρυθμίζεται κυρίως από τον προσανατολισμό προς την αγορά, ενώ σε επιχειρησιακό επίπεδο, οι λειτουργικές ανάγκες της εταιρείας ή η εργασιακή θέση αποτελούν την κύρια διδακτική αρχή. Στο γραφειοκρατικό μοντέλο που ρυθμίζεται από το κράτος, η εργατική κουλτούρα αντικατοπτρίζει την πολιτική ως βασική προτεραιότητα. Το πρότυπο προσόντων ρυθμίζεται κυρίως από γραφειοκρατικό έλεγχο σε νομική βάση. Σε επίπεδο μάθησης βασίζεται στις βασικές αρχές της ακαδημαϊκής κοινότητας. Στο διττό εταιρικό μοντέλο, η εργασιακή κουλτούρα θεωρεί την κοινωνία προτεραιότητα. Το μοντέλο προσόντων ρυθμίζεται από ένα διπλό έλεγχο ως συνδυασμός της αγοράς και της γραφειοκρατίας και ο διδακτικός προσανατολισμός βασίζεται σε επαγγελματικές αρχές.

Ως προς τα μοντέλα ανάπτυξης και θεσμοθέτησης της αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης διακρίνουμε τρία βασικά μοντέλα στη διεθνή βιβλιογραφία. Α) Το δυαδικό μοντέλο το οποίο μέσω της μαθητείας οδηγεί σε επαγγελματική κατάρτιση που πραγματοποιείται από τη μια πλευρά στη σχολική αίθουσα και από την άλλη στη θέση εργασίας, και εφαρμόζεται στη Γερμανία, στην Ελβετία και την Αυστρία. Το μοντέλο αυτό συνδυάζει την παροχή γενικών αλλά και εξειδικευμένων γνώσεων και δεξιοτήτων, φέρνοντας τον καταρτιζόμενο σε άμεση επαφή με τις συνθήκες και τους όρους άσκησης του επαγγέλματος (Ευστράτογλου & Νικολοπούλου, 2010; Αθανασούλα – Ρέππα, 1999). Στο μοντέλο τούτο στηρίζεται ο μεταδευτεροβάθμιος κύκλος σπουδών (τάξη μαθητείας) του ΕΠΑ.Α. ο οποίος θα εφαρμοζόταν από τον Απρίλιο του 2017. Β) το σχολικό μοντέλο, που εφαρμόζεται στο Βέλγιο, τη Σουηδία και την Ιαπωνία κατά το οποίο η αρχική επαγγελματική

εκπαίδευση και κατάρτιση παρέχεται αποκλειστικά μέσα στο σχολείο, μέχρι συνήθως την ηλικία των 18 ετών. Αυτό το μοντέλο έχει εφαρμοστεί και στην Ελλάδα, για χρόνια. Γ) το μικτό μοντέλο, που στην Μ. Βρετανία, όπου η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση πραγματοποιείται έξω από το σχολείο, σε ένα μη τυπικό τομέα.

Τα Ευρωπαϊκά μοντέλα διοίκησης συσχετίζονται με το επίπεδο ανάπτυξής τους. Έτσι, οι χώρες της Βόρειας και Δυτικής Ευρώπης, που χαρακτηρίζονται από ισχυρές οικονομίες με υψηλή ποιότητα ζωής, υπογραμμίζουν συνήθως ισχυρά αποδεικτικά στοιχεία για τα οφέλη που προκύπτουν από τα καθιερωμένα συστήματα ΕΕΚ. Οι χώρες που αντιμετωπίζουν οικονομική κρίση, όπως τα μετακομμουνιστικά έθνη, παρέχουν στοιχεία που επιβεβαιώνουν ότι το κοινό δεν αναγνωρίζει πάντα την αξία της ΕΕΚ στην κοινωνία. Στις χώρες αυτές, η έρευνα για την ΕΕΚ δεν έχει αναπτυχθεί καλά.

Οι διαφορές στο αναπτυξιακό επίπεδο μπορούν επίσης να παρουσιάσουν περιφερειακές ανισότητες στις αποδόσεις της ΕΕΚ. Παραδείγματα περιλαμβάνουν περιφέρειες που αντιμετωπίζουν υψηλή ανεργία, οι οποίες μπορεί να οφείλονται στην απουσία επενδύσεων, όπως οι αγροτικές περιοχές σε σύγκριση με τις αστικές περιοχές.

Υπάρχουν επίσης περιφέρειες που αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες που κληρονομούνται από γενιά σε γενιά ως συνέπεια των δυσλειτουργιών του πολιτικού συστήματος (Ανατολική έναντι Δυτικής Γερμανίας, νότια έναντι βόρειας Ιταλίας, ορισμένες φτωχές περιφέρειες στις μετα-κομμουνιστικές χώρες)(CEDEFOP, 2017).

Επιπλέον, οι διάφορες Ευρωπαϊκές χώρες κατηγοριοποιούνται διαφορετικά ανάλογα με τα οφέλη (οικονομικά, κοινωνικά) στα οποία επικεντρώνεται η ενίσχυση της επαγγελματικής εκπαίδευσης. Στις χώρες όπου η έρευνα για την ΕΕΚ είναι καλά αναπτυγμένη, αναδεικνύεται πως ο βαθμός στον οποίο η ΕΕΚ συμβάλλει στην ατομική οικονομική αυτονομία και ευημερία είναι κορυφαία προτεραιότητα για τους φορείς χάραξης πολιτικής και τους φορείς χρηματοδότησης της έρευνας. Τα οικονομικά οφέλη σε τομεακό (μεσο) και μακροοικονομικό επίπεδο και τα κοινωνικά οφέλη είναι λιγότερο συχνά θέματα έρευνας. Οι περισσότερες έρευνες για τις κοινωνικές παροχές διερευνούν τα οφέλη για τις μειονεκτούσες ομάδες. Επιπρόσθετα, χώρες με εδραιωμένη παράδοση στην ΕΕΚ (χώρες της δυτικής και βόρειας Ευρώπης) τονίζουν τα οφέλη της αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και της συνεχιζόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, ενώ

οι χώρες που αντιμετωπίζουν οικονομικές προκλήσεις επικεντρώνονται περισσότερο στα οφέλη της αρχικής κατάρτισης και της γενικής εκπαίδευσης.

Η αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση εξαρτάται από τα χαρακτηριστικά της αγοράς εργασίας και μπορεί να αντισταθμίσει τις αποτυχίες της αγοράς που οδηγούν σε ανεπαρκή κατάρτιση μεταξύ των ενηλίκων. Ειδικότερα σε απελευθερωμένες αγορές εργασίας, οι εργοδότες μπορούν να προσλαμβάνουν νέους με χαμηλό μισθό, να τους εκπαιδεύουν και να διατηρούν τους πιο παραγωγικούς ως μακροπρόθεσμους εργαζόμενους. Αλλά οι νέοι μπορούν επίσης να βρεθούν παγιδευμένοι σε θέσεις εργασίας χαμηλής ειδίκευσης, κακής αμοιβής ή ελλιπούς απασχόλησης. Σε πιο οργανωμένες αγορές εργασίας, με μικρούς μισθούς αλλά ισχυρή προστασία της απασχόλησης, οι νέοι μπορεί να χρειαστεί να βασίζονται περισσότερο στις επίσημες δομές προς την απασχόληση, όπως η μαθητεία. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) μπορούν να ασκήσουν αρχική κατάρτιση των εργαζομένων. Άλλοι παράγοντες που επηρεάζουν επίσης την προσφορά δεξιοτήτων, περιλαμβάνουν την άτυπη μάθηση, τις μεταναστευτικές ροές και τη συμμετοχή στην εργασία. Αξίζει να σημειωθεί πως ορισμένες ανάγκες της αγοράς εργασίας μπορεί να καλυφθούν καλύτερα από άλλες πολιτικές και όχι από την αρχική ΕΕΚ και αυτό απαιτεί συντονισμό υψηλής ποιότητας σε όλους τους σχετικούς τομείς πολιτικής.

Σε κάθε περίπτωση, η παρούσα κατάσταση σε διεθνές και εθνικό επίπεδο απαιτούν προσαρμογή των επαγγελματικών προγραμμάτων. Ισχύει ότι:

1. Τα ισχυρά επαγγελματικά προγράμματα αυξάνουν την ανταγωνιστικότητα, αλλά πολλά προγράμματα δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες της αγοράς εργασίας.
2. Αυτοί που εισέρχονται στην αγορά εργασίας χρειάζονται άμεσες δεξιότητες εργασίας, αλλά χρειάζονται επίσης δυνατότητες σταδιοδρομίας και τη γνωστική ικανότητα να χειρίζονται διαφορετικές θέσεις εργασίας και να διατηρούν τη μαθησιακή τους ικανότητα.
3. Πολλές απαιτήσεις για δεξιότητες είναι ευμετάβλητες και οδηγούνται από ταχείες τεχνολογικές αλλαγές, ενώ η τεχνολογική πρόοδος έχει αυξήσει τη ζήτηση για τεχνικές δεξιότητες υψηλότερου επιπέδου, συμπεριλαμβανομένου του τριτοβάθμιου επιπέδου.
4. Πολλοί από όσους συμμετέχουν τώρα σε προγράμματα ανώτερης δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης δεν ελπίζουν σε άμεση είσοδο στην αγορά εργασίας, αλλά προχωρούν στη μεταδευτεροβάθμια και τριτοβάθμια

εκπαίδευση. Τα επαγγελματικά προγράμματα στο ανώτερο δευτεροβάθμιο επίπεδο έρχονται να καλύψουν ένα διπλό ρόλο.

5. Τα υψηλής ειδίκευσης επαγγέλματα δεν περιλαμβάνουν παραδοσιακά επαγγέλματα μαθητείας όπως υδραυλικά και ηλεκτρικά επαγγέλματα. Όμως, οι περισσότερες χώρες του ΟΟΣΑ αναπτύσσουν επίσης προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης σε νέα τεχνικά επαγγέλματα, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης και της πληροφορικής.
6. Τα εθνικά συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης διαφέρουν από χώρα σε χώρα με αποτέλεσμα να μην μπορούμε να αναφερθούμε σε ένα ενιαίο «σύστημα». Εντός των οικογενειών των συστημάτων ΕΕΚ, πολλές διαφορές αντανακλώνται έντονα στις δομές της αγοράς εργασίας και στις πολιτισμικές συμπεριφορές (επαγγελματικές φιλοδοξίες).
7. Οι χώρες διαφέρουν ως προς την αρχική επαγγελματική εξειδίκευση. Η ΕΕΚ μπορεί να προσελκύσει νέους ανθρώπους που έχουν λιγότερο ακαδημαϊκό πνεύμα σε πρακτικά καθήκοντα, να στηρίζουν το κίνητρό τους για μάθηση και να υποστηρίξουν τη μετάβασή τους στην εργασία. Ωστόσο, είναι δύσκολο για τους εφήβους να κάνουν επιλογές επαγγελματικής σταδιοδρομίας και κινδυνεύουν να τις χάσουν, αν αλλάξουν γνώμη αργότερα.
8. Ο κίνδυνος ότι η πρακτική εξάσκηση πλήττει ευρύτερες ακαδημαϊκές δεξιότητες μπορεί να αντιμετωπιστεί εάν τα προγράμματα που αφορούν την εξειδίκευση σε αρχικό στάδιο απαιτούν επίσης επαρκείς γνώσεις στην αριθμητική, γλώσσα και άλλες γενικές ακαδημαϊκές δεξιότητες, καθώς και άλλες ευρύτερες ικανότητες.

Οι κύριες οδηγίες Ευρωπαϊκής πολιτικής αφορούν:

- i. Παροχή κατάλληλου συνδυασμού δεξιοτήτων για την αγορά εργασίας.
- ii. Κατάλληλες μεταρρυθμίσεις ώστε να παρέχονται αποτελεσματικές συμβουλές σε όλους.
- iii. Εκπαιδευτές και εκπαιδευτικούς που διαθέτουν εμπειρία σε σχέση με τις απαιτήσεις της βιομηχανίας.
- iv. Πλήρης αξιοποίηση της μάθησης στο χώρο εργασίας.
- v. Ανάπτυξη εργαλείων για την αξιοκρατική εμπλοκή των ενδιαφερομένων μερών και την προώθηση της διαφάνειας.

Αν και τα ισχυρά επαγγελματικά προγράμματα αυξάνουν την οικονομική ανταγωνιστικότητα, πολλά επαγγελματικά προγράμματα σήμερα: α) δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες της αγοράς εργασίας, β) δεν προετοιμάζουν επαρκώς

τους νέους για εργασία και γ) διαχωρίζονται από τον ταχέως μεταβαλλόμενο κόσμο των σύγχρονων οικονομιών. Η κάλυψη των αναγκών της αγοράς εργασίας με προγράμματα εκπαίδευσης που περιλαμβάνουν μια σειρά εμπορικών μέσων, τεχνικών και επαγγελματικών δεξιοτήτων καθώς και εκείνων των δεξιοτήτων υψηλού επιπέδου που συνδέονται με την πανεπιστημιακή εκπαίδευση προωθούν την οικονομική ανταγωνιστικότητα και ωφελεί τα κράτη μέλη της Ευρώπης που θα μπορούν να ανταγωνιστούν στην ποιότητα των αγαθών και των υπηρεσιών, διαθέτοντας ένα εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό. Οι χώρες με ισχυρά συστήματα αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης είχαν σχετικά επιτυχία στην αντιμετώπιση της ανεργίας των νέων, ακόμη και κατά την πρόσφατη οικονομική κρίση. ΓΣΕΕ, ΣΕΒ, ΓΣΕΒΕΕ, ΕΣΕΕ & ΣΕΤΕ, 2015; Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2016).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: Ελληνικό Εκπαιδευτικό μοντέλο

2.1 Δημόσια Ελληνική Εκπαίδευση

Σύμφωνα με το άρθρο 16 του Συντάγματος η παιδεία αποτελεί βασική αποστολή του Κράτους και όλοι οι Έλληνες έχουν δικαίωμα δωρεάν παιδείας, σε όλες τις βαθμίδες της, στα κρατικά εκπαιδευτήρια. Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα χαρακτηρίζεται ως κατεξοχήν συγκεντρωτικό. Το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων είναι υπεύθυνο για την εκπαιδευτική πολιτική, καθορίζει τα προγράμματα σπουδών, διορίζει το εκπαιδευτικό προσωπικό και ελέγχει τη χρηματοδότηση για όλους τους τύπους των σχολικών μονάδων της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Τα ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης είναι πλήρως αυτοδιοικούμενα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου. Το Υπουργείο είναι υπεύθυνο για τη χρηματοδότησή τους και την κατανομή των φοιτητών σε προπτυχιακά προγράμματα. Η διοίκηση της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης πραγματοποιείται σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο – αντίστοιχα - από το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, τις Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης, τις Διευθύνσεις Εκπαίδευσης και τις Σχολικές Μονάδες.

Το επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα στην Ελλάδα διαρκεί δέκα (10) χρόνια και εκτείνεται από τα πέντε (5) έως τα δεκαπέντε (15) χρόνια ενός ατόμου. Περιλαμβάνει την πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση. Οι μαθητές (αποφοίτοι Γυμνασίου) εκτός από την επιλογή του γενικού λυκείου, έχουν τις εξής επιλογές: α) Αρχική επαγγελματική εκπαίδευση εντός του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος στο δεύτερο κύκλο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στο (ημερήσιο ή εσπερινό) ΕΠΑ.Λ είτε β) αρχική επαγγελματική κατάρτιση στο πλαίσιο της μη τυπικής εκπαίδευσης στις Σ.Ε.Κ, στα Ι.Ε.Κ, στα ΚΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ και στα κολλέγια (CEDEFOP, 2014). Επιπλέον υφίσταται και ένα μετα-Δευτεροβάθμιο επίπεδο, που παρέχει επίσημη επαγγελματική αλλά αδιαβάθμιτη κατάρτιση. Τα Ιδρύματα αυτού του επιπέδου χαρακτηρίζονται αδιαβάθμιτα, γιατί δέχονται τόσο αποφοίτους Γυμνασίου όσο και αποφοίτους Λυκείου, ανάλογα με τις επιμέρους ειδικότητες που προσφέρουν. Παράλληλα με τα κοινά σχολεία της Πρωτοβάθμιας και

Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης λειτουργούν και Ειδικά Νηπιαγωγεία, Δημοτικά, Γυμνάσια, Λύκεια και λυκειακές τάξεις, που απευθύνονται σε μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Επίσης λειτουργούν και Μουσικά, Εκκλησιαστικά και Αθλητικά Γυμνάσια και Λύκεια (ΥΠ.Π.Ε.Θ, 2018).

2.2 Επαγγελματική εκπαίδευση

Η επαγγελματική εκπαίδευση ορίζεται ως «κάθε μορφή εκπαίδευσης που στοχεύει στην απόκτηση προσόντων ... έτσι ώστε οι σπουδαστές να είναι σε θέση να ασκήσουν ένα επάγγελμα ... ακόμη και αν το εκπαιδευτικό πρόγραμμα περιέχει επίσης στοιχεία γενικής εκπαίδευσης» (Mortaki, 2012).

Ο σχεδιασμός της εκπαιδευτικής πολιτικής και η έγκριση των προγραμμάτων σπουδών για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ΕΕΚ), γίνονται κυρίως από το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (ΥΠΕΠΘ) και το Υπουργείο Απασχόλησης (ΥΠΕΚΑ), ενώ η διοίκηση και η προσφορά επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης ελέγχονται από τις περιφέρειες και τις νομαρχίες. Οι πόροι για τη χρηματοδότηση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ελλάδα αντλούνται από τον Γενικό Προϋπολογισμό του κράτους και από τους ιδιώτες καταναλωτές. Η διάθεση του μεγαλύτερου μέρους της δημόσιας δαπάνης για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (τρέχουσες δαπάνες – πλην της συντήρησης των σχολείων, που ανέλαβαν οδήμοι, και της οικοδόμησης σχολικών κτηρίων που ανέλαβαν οι Νομαρχίες – και δαπάνες επενδύσεων) γίνεται απευθείας από την κεντρική κυβέρνηση στα σχολεία χωρίς τη μεσολάβηση των περιφερειακών ή τοπικών αρχών.

Η ελληνική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση έχει μικρή απήχηση στους νέους και θεωρείται έσχατη λύση γι' αυτούς, παρά το γεγονός ότι η ζήτηση ειδικευμένων εργαζομένων ήταν πάντα υψηλή (Ιωαννίδου και Σταύρου, 2013). Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η ελληνική εκπαίδευση ανέκαθεν χαρακτηρίστηκε από μεγάλη ζήτηση για γενικά εκπαιδευτικά μαθήματα ή / και πανεπιστημιακές σπουδές αντί για επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (Zachilas, 2012: 113). Έτσι, αντί η Επαγγελματική Εκπαίδευση σταθεί ισάξια απέναντι στο επίπεδο της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, οδηγήθηκε στην απαξίωση περιλαμβάνοντας ένα μαθητικό δυναμικό μέτριας επίδοσης και απόδοσης, που διαρκώς έφθινε.

Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια έχουν υλοποιηθεί σημαντικές μεταρρυθμίσεις που αφορούν την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση με τη συνεργασία του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου. Ειδικότερα, ο Νόμος 3191/2003 οργάνωσε το Εθνικό Σύστημα Σύνδεσης της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης με την Απασχόληση (Ε.Σ.Σ.Ε.Ε.Κ.Α.), ενώ με τον Νόμο 3369/2005 καθορίζονται οι δομές Δια βίου Μάθησης και με τον Νόμο 3385/2005 επαναπροσδιορίζεται ο χρόνος εργασίας. Ο Νόμος 3475/2006 για την οργάνωση και λειτουργία της δευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης μετασχημάτισε το (Τεχνικό) Επαγγελματικό Λύκειο από τη μορφή του Τ.Ε.Ε δύο Κύκλων σε ΕΠΑ.Λ και ΕΠΑ.Σ. Σύμφωνα με αυτόν, το ΕΠΑ.Λ. παρέχει γενική μόρφωση, επαγγελματική εκπαίδευση με εύρος, και δίνει βασικές επαγγελματικές γνώσεις σε ένα ευρύτερο κλάδο οικονομικής δραστηριότητας. Προσφέρει επιπλέον, επαγγελματική επάρκεια σε ένα συγκεκριμένο επάγγελμα και όχι εξειδίκευση, ώστε όλοι οι απόφοιτοί του να έχουν την ικανότητα να παρακολουθούν τις εξελίξεις της τεχνολογίας και να προσαρμόζονται στις νέες συνθήκες της αγοράς εργασίας, αποφεύγοντας έτσι την ανεργία και τον κοινωνικό αποκλεισμό. Αποφοιτώντας από το ΕΠΑΛ οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να εισαχθούν δημιουργικά στην επαγγελματική ζωή, μπορούν να διεκδικήσουν θέση στα ΑΕΙ της χώρας είτε να επανεκπαιδευτούν στη δια βίου κατάρτιση. Το απολυτήριο του ΕΠΑ.Λ. είναι ισότιμο με αυτό του Γενικού Λυκείου, τόσο για την πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση όσο και για την πρόσληψη στον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Παράλληλα, οι ΕΠΑ.Σ δίνουν τη δυνατότητα σε όσους το επιθυμούν να παρακολουθήσουν ειδικότητες που δεν απαιτούν ευρεία θεωρητική υποστήριξη, αλλά επικεντρώνονται κυρίως στην πρακτική εξάσκηση, ώστε οι απόφοιτοί τους να εντάσσονται άμεσα στην αγορά εργασίας ως ειδικευμένοι τεχνίτες. Τα μαθήματα που παρέχονται είναι μόνο τεχνικά - επαγγελματικά και εργαστηριακές ασκήσεις. Η γενική μόρφωση που απαιτείται παρέχεται στην Α΄ τάξη του Λυκείου από την οποία προέρχονται οι μαθητές των ΕΠΑ.Σ. Προβλέπεται επίσης ίδρυση ΕΠΑ.Σ και σε άλλους φορείς, πλην του ΥΠ.Ε.Π.Θ. Οι μεταρρυθμίσεις αυτές δεν απέδωσαν τα αναμενόμενα, με αποτέλεσμα ο αριθμός των μαθητών που φοιτούν στις ΕΠΑ.Σ να μειώνεται διαρκώς. Έτσι προέκυψε η μεταρρύθμιση, με το Ν.4186/2013 και τις μετέπειτα τροποποιήσεις του (Ν. 4327/2015, 4415/2016) ενώ εξελίχθηκε με τις υπουργικές αποφάσεις 3622/24-08-2018 στο πλαίσιο του προγράμματος «Μια Νέα Αρχή στα ΕΠΑΛ».

Με το Ν.4186/2013 ορίζονται τα εξής:

- i. Από τη δευτεροβάθμια τεχνολογική επαγγελματική εκπαίδευση καταργούνται οι ΕΠΑ.Σ που παρέχεται από το Υπουργείο Παιδείας. Διατηρούνται μόνον οι ΕΠΑ.Σ που υπάγονται στον Ο.Α.Ε.Δ του Υπουργείου Εργασίας, οι οποίες λειτουργούν με το σύστημα της μαθητείας, καθώς και οι ΕΠΑ.Σ του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης.
- ii. Το ΕΠΑ.Λ καθίσταται ο μοναδικός τύπος επαγγελματικού σχολείου στη δευτεροβάθμια Εκπαίδευση που υπάγεται στο Υπουργείο Παιδείας. Το αναλυτικό του πρόγραμμα περιλαμβάνει στην Α΄ Τάξη μαθήματα γενικής παιδείας και λίγα επαγγελματικά μαθήματα προσανατολισμού. Στη Β΄ Τάξη το πρόγραμμα σπουδών διαμορφώνεται σε Τομείς και στη Γ΄ Τάξη διαχωρίζεται περαιτέρω σε Ειδικότητες. Οι μαθητές που αποφοιτούν από την Α΄ Τάξη του ΕΠΑ.Λ μπορούν να επιλέξουν όποιον Τομέα επιθυμούν στη Β΄ Τάξη, ανεξαρτήτως των μαθημάτων προσανατολισμού που παρακολούθησαν στην Α΄ Τάξη. Στη Β΄ Τάξη μπορούν επίσης να εγγραφούν και απόφοιτοι της Α΄ Τάξης του Γενικού Λυκείου και αντίστροφα, υπάρχει δηλαδή η δυνατότητα οριζόντιας κινητικότητας ανάμεσα στους δύο τύπους λυκείων.
- iii. Εισάγεται (προαιρετικά) το 4ο έτος μαθητείας, ενώ μπορούν να το παρακολουθήσουν οι κάτοχοι απολυτηρίου και πτυχίου του δευτεροβάθμιου κύκλου τριετών σπουδών του ΕΠΑΛ. Το σύστημα μαθητείας του Ο.Α.Ε.Δ. περιλαμβάνει μάθηση στο χώρο εργασίας, μάθημα ειδικότητας και προπαρασκευαστικά μαθήματα πιστοποίησης στη σχολική μονάδα αντίστοιχα. Στους αποφοίτους του δευτεροβάθμιου κύκλου σπουδών χορηγείται απολυτήριο ΕΠΑ.Λ (ισότιμο με το απολυτήριο ΓΕ.Λ) και πτυχίο ειδικότητας επιπέδου EQF4 μετά από ενδοσχολικές εξετάσεις που διενεργούνται από το λύκειο αποφοίτησης. Οι απόφοιτοι της «τάξης μαθητείας» των ΕΠΑ.Λ λαμβάνουν πτυχίο ειδικότητας επιπέδου EQF5 από το ΥΠ.Π.Ε.Θ και τον Ο.Α.Ε.Δ από κοινού, μετά την ολοκλήρωση των διαδικασιών πιστοποίησης των προσόντων τους. Με το νέο νόμο για την αναδιάρθρωση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (4186/2013) ορίζονται εκ νέου τα επίπεδα, τα οποία όμως δεν αντιστοιχούν σε επίπεδα μιας διεθνούς ταξινόμησης (I.S.C.ED ή E.Q.F) (ΥΠ.Π.Ε.Θ, 2016). Στο άρθρο 6 του ίδιου νόμου, οι σκοποί του Επαγγελματικού Λυκείου είναι οι εξής: α) Η παροχή γενικής παιδείας υψηλού επιπέδου, που θα συμβάλλει στην ισόρροπη γνωστική, συναισθηματική, πνευματική και σωματική ανάπτυξη όλων των μαθητών β) Η προαγωγή της κριτικής σκέψης, της πρωτοβουλίας, της δημιουργικότητας και

των ικανοτήτων των μαθητών γ) Η καλλιέργεια της εθνικής, θρησκευτικής και πολιτισμικής μας κληρονομιάς αλλά και η προετοιμασία των νέων για την κοινωνία των ευρωπαϊών πολιτών δ) Ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της διαφορετικότητας και της πολιτισμικής ετερότητας στο πλαίσιο μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας ε) Η ενδυνάμωση των αξιών της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της συλλογικότητας και της αλληλεγγύης και η διαμόρφωση συνείδησης ενεργού πολίτη στ) Η διασφάλιση της ισορροπίας στη σχολική ζωή ούτως ώστε οι μαθητές να έχουν τη δυνατότητα να συνδυάζουν τη γνώση, τον ελεύθερο χρόνο, τη δημιουργία και τη συμμετοχή ζ) Η καλλιέργεια των βασικών κοινωνικών δεξιοτήτων που είναι αναγκαίες για την ανάπτυξη της προσωπικότητας και την κοινωνική ένταξη η) Η παροχή ολοκληρωμένων επαγγελματικών γνώσεων και δεξιοτήτων για την πρόσβαση στην αγορά εργασίας θ) Η ενδυνάμωση της δυνατότητας παρακολούθησης των εργασιακών εξελίξεων, καθώς και της δυνατότητας πρόσληψης και αφομοίωσης των νέων τεχνολογικών και επαγγελματικών γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων στο πλαίσιο της Δια Βίου Μάθησης ι) Η δυνατότητα επαγγελματικής ανέλιξης μέσω σπουδών σε ανώτερη εκπαιδευτική βαθμίδα και ια) Η ανάπτυξη δράσεων που διασφαλίζουν την ποιότητα της τεχνικής - επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Στη συνέχεια, οι αλλαγές που προωθούνται από τον Ν. 4386/16, επιφέρουν τις εξής αλλαγές:

Καθιερώνεται νέα δομή: Στην Α' τάξη το πρόγραμμα σπουδών περιλαμβάνει μαθήματα γενικής παιδείας, προσανατολισμού και ειδικοτήτων (ΣΕΠ, Τεχνολογία, Τεχνολογικά Μαθήματα επιλογής και Ζώνη Σχολικών Δραστηριοτήτων). Στη Β' τάξη υπάρχουν 9 τομείς από τους οποίους, οι μαθητές, μπορούν να επιλέξουν έναν που θα περιλαμβάνει μαθήματα γενικής παιδείας αλλά και τεχνολογικά (θεωρητικά και εργαστηριακά). Στη Β' τάξη των ΕΠΑΛ μπορούν να εγγράφονται απόφοιτοι όλων των τύπων Λυκείων, οι οποίοι μπορούν, αφού παρακολουθήσουν μόνο τα τεχνολογικά μαθήματα, να αποκτήσουν πτυχίο ειδικότητας και να συμμετάσχουν στις ειδικές εξετάσεις των ΕΠΑΛ για την εισαγωγή τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Στη Γ' τάξη υπάρχουν 36 ειδικότητες, από τις οποίες επιλέγουν τη μία, που προσφέρονται στο πλαίσιο του τομέα σπουδών της επιλογής τους με μαθήματα γενικής παιδείας και της ειδικότητας που έχουν επιλέξει (θεωρητικά και εργαστηριακά). Επιπλέον, υπάρχει η δυνατότητα να επανέλθει ο απόφοιτος για σπουδές στο ΕΠΑΛ, στη Γ' τάξη σε άλλη ειδικότητα του ίδιου τομέα, για απόκτηση

και δεύτερης ειδικότητας. Στους απόφοιτους των ΕΠΑΛ χορηγείται απολυτήριο Λυκείου, ισότιμο του Γενικού, και επαγγελματικό πτυχίο ειδικότητας επιπέδου 4.

Με την αλλαγή αυτή, αποφεύγεται η πρόωρη ειδίκευση των μαθητών, δημιουργείται ένα ενιαίο μοντέλο επαγγελματικού σχολείου, παρέχονται περισσότερες επαγγελματικές και εκπαιδευτικές διέξοδοι στους αποφοίτους, επιτυγχάνεται με ασφάλεια η επαφή των αποφοίτων στην αγορά εργασίας και, διευρύνονται οι δυνατότητες συνέχισης των σπουδών τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Δημιουργείται το μεταλυκειακό έτος (προαιρετικό): Ο απόφοιτος των ΕΠΑΛ, έχει τη δυνατότητα μιας ασφαλούς πρακτικής άσκησης σε πραγματικό εργασιακό περιβάλλον υπό την εποπτεία του σχολείου (με πλήρη εργασιακά δικαιώματα, μισθό στο 75% του κατώτατου μισθού, κανονική ασφάλιση και άδειες) και συμπληρωματικής εργαστηριακής εκπαίδευσης στο σχολείο. Οι απόφοιτοι αυτού του έτους θα μπορούν ύστερα από εξετάσεις πιστοποίησης να αποκτήσουν πτυχίο επιπέδου 5 και άδεια άσκησης επαγγέλματος.

Δίνεται η δυνατότητα πρόσβασης σε ΑΕΙ-ΤΕΙ: Μπορούν πλέον, όλοι οι απόφοιτοι των ΕΠΑΛ να εισάγονται σε σχολές και τμήματα των Πανεπιστημίων αντίστοιχα των τομέων που σπούδασαν στα ΕΠΑΛ, με τις ίδιες εξετάσεις και για ειδικό ποσοστό επιπλέον θέσεων 1%.

Ιδρύονται τα ΕΠΑΛ, μοναδικά στην ΤΕΕ στο επίπεδο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του ΥΠΠΕΘ, καθώς καταργούνται οι Σχολές Επαγγελματικής Κατάρτισης που θα οδηγούσαν σε πρόωρη κατάρτιση και μαθητεία ανηλίκων αμέσως μετά το γυμνάσιο.

Ιδιαίτερη μέριμνα έχει όμως ληφθεί και για τις επιλογές των μαθητών/τριών μετά την αποφοίτησή τους.

Οι απόφοιτοι των ΕΠΑΛ. μπορούν είτε να ενταχθούν απευθείας στην αγορά εργασίας είτε να συνεχίσουν τις σπουδές τους στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση (σε ποσοστό 20% στα ΤΕΙ και 5% στα ΑΕΙ). Επιπλέον, έχουν τη δυνατότητα να συνεχίσουν τις σπουδές τους στα ΙΕΚ ή να παρακολουθήσουν τα διετή προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης των Πανεπιστημίων και των ΤΕΙ ή να συμμετάσχουν στον νέο θεσμό του προαιρετικού «Μεταλυκειακού Έτους – Τάξης Μαθητείας». Με τις τρεις αυτές τελευταίες επιλογές, οι απόφοιτοι αποκτούν πτυχίο επιπέδου 5 του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων, έπειτα από εξετάσεις πιστοποίησης.

Στο πλαίσιο του προγράμματος «Μια νέα αρχή στα ΕΠΑΛ» (ΦΕΚ τ. Β΄ 3622/24-08-2018) υλοποιούνται δράσεις που στοχεύουν στην ποιοτική αναβάθμιση της εκπαίδευσης στα Επαγγελματικά Λύκεια. Εφαρμόζεται κυρίως στους μαθητές της Α΄ Τάξης και σκοπό έχει να στηρίξει τους μαθητές σε μια ομαλή μετάβαση από το Γυμνάσιο στην επαγγελματική εκπαίδευση. Πιο συγκεκριμένα πραγματοποιούνται τα παρακάτω:

1. Εναλλακτική ενισχυτική διδασκαλία στους μαθητές της Α΄ τάξης ΕΠΑΛ στη Γλώσσα και στα Μαθηματικά, με δύο εκπαιδευτικούς ταυτόχρονα στην τάξη και εντός του ωρολογίου προγράμματος, για την ενίσχυση του γλωσσικού και αριθμητικού γραμματισμού.
2. Στελέχωση των ΕΠΑΛ με ψυχολόγους, με σκοπό την ψυχοκοινωνική στήριξη των μαθητών.
3. Ενεργοποίηση του θεσμού του «Συμβούλου Καθηγητή», για καλύτερη επικοινωνία μεταξύ των μαθητών και βελτίωση του κλίματος στη σχολική κοινότητα.
4. Δημιουργία «Σχεδίων Δράσης», χρηματοδοτούμενων «project» που προωθούν την καινοτομία, τη δημιουργικότητα, την επιχειρηματικότητα στα σχολεία και προβάλλουν τις επιστήμες, την τεχνολογία και τον πολιτισμό. Τη δράση διαχειρίζεται και συντονίζει το «Κέντρο Διάδοσης Επιστημών - Νόησις», εποπτευόμενος φορέας του Υπουργείου Παιδείας.
5. Εξοπλισμός των ΕΠΑΛ με υποδομές τηλεδιάσκεψης για επικοινωνία και συνεργασία μεταξύ σχολείων σε κοινές δράσεις.
6. Δικτύωση των σχολείων μέσα από κοινές πλατφόρμες επικοινωνίας οι οποίες επιτρέπουν την επικοινωνία μεταξύ των σχολείων αλλά και με υποστηρικτικές δομές της περιοχής τους.
7. Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στην εναλλακτική ενισχυτική διδασκαλία από ειδικά εκπαιδευμένους εκπαιδευτές οι οποίοι θα επιλεγούν από Μητρώο Επιμορφωτών που θα συστήσει το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ).
8. Επιμόρφωση των ψυχολόγων από ειδικά εκπαιδευμένους επιμορφωτές ψυχολόγους, οι οποίοι θα επιλεγούν από Μητρώο Επιμορφωτών που θα συστήσει το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής (ΙΕΠ).

Σε πρόσφατη (Οκτώβριος 2018) ανακοίνωσή του, το ΥΠ.Π.Ε.Θ αναφέρει ότι παρατηρείται σημαντική αύξηση του μαθητικού δυναμικού κατά το σχολικό έτος

2018/2019 στα ΕΠΑ.Λ. Πιο συγκεκριμένα, οι μαθητές και οι μαθήτριες που σπουδάζουν στα δημόσια Ημερήσια, Εσπερινά και Ειδικά ΕΠΑ.Λ κατά τη σχολική χρονιά 2018/2019, ανέρχονται σε 93.387 (www.statistics.gr). Το γεγονός αυτό, επιβεβαιώνει το σχεδιασμό, τις νομοθετικές πρωτοβουλίες και την υλοποίηση του «Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της Μαθητείας», ισχυροποιώντας ένα βασικό πυλώνα δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη χώρα μας.

Σε κάθε περίπτωση, η επιτυχία του νέου ΕΠΑΛ θα εξαρτηθεί από το σύνολο της εκπαιδευτικής πολιτικής και της στήριξης από το ΥΠΠΕΘ, την απαιτούμενη αύξηση δαπανών, τη σύνδεσή του με την οικονομική ανασυγκρότηση της χώρας.

2.3 ΓΡΑ.ΣΥ γραφεία σύνδεσης για την επαγγελματική εργασία

Η Συμβουλευτική, όταν ασχολείται με τον επαγγελματικό τομέα της ζωής ενός ατόμου ονομάζεται Επαγγελματική Συμβουλευτική που όμως δεν ταυτίζεται με τον όρο Επαγγελματικός Προσανατολισμός, αν και συχνά θεωρούνται ταυτόσημοι. Η συμβουλευτική αφορά σε θέματα, όπως είναι η υποστήριξη του ατόμου στην προσπάθεια ανάπτυξης της σταδιοδρομίας του, στην επιλογή επαγγέλματος, καθώς και στην αντιμετώπιση προβλημάτων που δυσχεραίνουν τις επαγγελματικές επιλογές και την είσοδό του στην αγορά εργασίας. Αντίθετα, ο Επαγγελματικός Προσανατολισμός, εστιάζει στα δεδομένα της αγοράς εργασίας και της κοινωνίας, αλλά και στο σύνολο των παραγόντων από τους οποίους εξαρτάται ο σχεδιασμός της σταδιοδρομίας ενός ατόμου (Κασσωτάκης, 2004: 51).

Στην Ευρώπη, η Επαγγελματική Συμβουλευτική και ο Προσανατολισμός σχετίζονται με οικονομικούς, κοινωνικούς, πολιτικούς και πολιτιστικούς παράγοντες, αλλά και με τη δομή του εκπαιδευτικού συστήματος κάθε χώρας. Οι κοινές τάσεις και προοπτικές που παρατηρούνται, είναι (Κρίβας, 2002; Σιδηροπούλου-Δημακάκου, 2004):

- i. Ο επαγγελματικός προσανατολισμός εξελίσσεται και συνιστά βασικό στόχο του Σ.Ε.Π. ενώ έμφαση δίνεται η προσωπική ανάπτυξη και στήριξη των μαθητών.
- ii. Η διαδικασία του επαγγελματικού προσανατολισμού είναι διαρκής και μέρος της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Ο Σ.Ε.Π. περιλαμβάνεται στα αναλυτικά

προγράμματα, εμπλέκονται όλοι οι εκπαιδευτικοί και υπάρχει συνεργασία των σχολικών μονάδων με εξωσχολικούς φορείς.

- iii. Οι σύμβουλοι του επαγγελματικού προσανατολισμού εκπαιδεύονται ώστε να μπορούν να υλοποιούν τους εξής στόχους: α) Εργασία με ανομοιογενείς πληθυσμούς, β) Ενδυνάμωση της ευρωπαϊκής διάστασης της επαγγελματικής καθοδήγησης έχοντας αυξημένη γνώση για το ευρωπαϊκό πλαίσιο της δουλειάς τους (συγκέντρωση πληροφοριών που αφορούν τις υπόλοιπες χώρες, τρόποι εύρεσης εργασίας στο εξωτερικό, σύνδεση με δίκτυα και συνεργασία με άλλους φορείς), γ) Ένταξη των νέων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας για την ενίσχυση της προσβασιμότητας στην πληροφορία και την αξιολόγηση της προσωπικότητας του μαθητή.
- iv. Η επαγγελματική συμβουλευτική δίνει έμφαση στη διαφορετικότητα και την ανομοιογένεια των μαθητών. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η εκπαίδευση των συμβούλων για την ανάπτυξη της διαπολιτισμικής συμβουλευτικής που θα χαρακτηρίζεται από ενσυναίσθηση, αλληλεγγύη και διαπολιτισμικό σεβασμό και θα ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες ανάγκες των ατόμων με ειδικά προβλήματα.
- v. Η ολιστική θεώρηση αντιμετώπισης του ατόμου για την οποία οι ειδικοί της επαγγελματικής συμβουλευτικής πρέπει να αναπτύξουν κατάλληλες στάσεις και συμπεριφορές, ώστε να ευνοείται η συνεργασία διαφόρων επιστημόνων που ασχολούνται με την εξέλιξη του ατόμου και άρα, θα προωθείται η διεπαγγελματική προσέγγιση.
- vi. Προώθηση της υλοποίησης ερευνών ώστε να αναλύονται κριτικά οι δράσεις και τα εργαλεία που χρησιμοποιούνται στην επαγγελματική συμβουλευτική και θα προσεγγίζουν ζητήματα επαγγελματικής ανάπτυξης σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.

Στην Ελλάδα, ο Σχολικός και Επαγγελματικός Προσανατολισμός (Σ.Ε.Π.) εισάγεται στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση με το Νόμο 309/1976, αλλά η εφαρμογή του αρχίζει σταδιακά στην Γ΄ Γυμνασίου από το 1979 και έχει ως στόχο, «την ανάπτυξη της προσωπικότητας των μαθητών, την πληροφόρησή τους για επαγγελματικές διεξόδους, την ενημέρωσή τους για τα μεταβατικά στάδια προς την επαγγελματική αποκατάσταση και την αρμονική ένταξή τους στο κοινωνικό σύνολο» (άρθρο 37 του Ν. 1566/85 όπου εκτός από τον σκοπό, ορίζεται η οργάνωση, η εφαρμογή καθώς και το προσωπικό του Σ.Ε.Π.). Με τον ίδιο Νόμο ιδρύθηκε στο

Τμήμα Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου ο Τομέας Σ.Ε.Π., ο οποίος συγκροτήθηκε το 1993 και έχει από τότε την ευθύνη για την εφαρμογή και ανάπτυξη του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού στην Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και συντονίζει τις σχετικές ενέργειες. Ο ρόλος του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού επανακαθορίζεται με το Νόμο 2525/97. Στο πλαίσιο της προσπάθειας ενίσχυσης του θεσμού εντάχθηκαν ακόμη: α) η συστηματοποίηση της επιμόρφωσης των καθηγητών που εφάρμοζαν τον Σ.Ε.Π. στα σχολεία, β) η εκπόνηση αναλυτικών προγραμμάτων και γ) η παραγωγή κατάλληλου διδακτικού υλικού (Κασσωτάκης, 2002).

Η ανάγκη των νέων για συμβουλευτική υποστήριξη κατά την περίοδο των κρίσιμων αποφάσεων για την ακαδημαϊκή και επαγγελματική επιλογή, αποφασίστηκε να ικανοποιηθεί με τη δημιουργία των Κέντρων Συμβουλευτικής - Προσανατολισμού (ΚΕ.ΣΥ.Π.) και των Γραφείων Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΓΡΑ.Σ.Ε.Π.). Έτσι, ο Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός αποτελεί μέρος του εκπαιδευτικού προγράμματος και εφαρμόζεται σε όλα τα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, στα Γραφεία Σ.Ε.Π. και στα Κέντρα Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού που εδρεύουν στους νομούς της χώρας (Σιδηροπούλου - Δημακάκου, 2006).

Τη σχολική χρονιά 1999-2000 ιδρύονται τα Κέντρα Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού (ΚΕ.ΣΥ.Π.) και στελεχώθηκαν από επιμορφωμένους στο αντικείμενο του Σ.Ε.Π. εκπαιδευτικούς (Υπεύθυνοι Σ.Ε.Π. και Ειδικοί Πληροφόρησης), ενώ το μάθημα Σ.Ε.Π. μπήκε στα σχολεία δίνοντας έμφαση στη συμβουλευτική διάσταση του θεσμού. Ταυτόχρονα στα σχολεία ιδρύθηκαν τα ΓΡΑ.Σ.Ε.Π. με στόχο να μπορούν να βρουν οι μαθητές τόσο συμβουλευτική στήριξη, όσο και ουσιαστική δυναμική πληροφόρηση με την διασύνδεση με σχετικές βάσεις δεδομένων που δημιουργήθηκαν. Παράλληλα, με την υπ' αρ. 130807/Γ2/5.12.2002 Υπουργική Απόφαση αποφασίστηκε η δημιουργία Γραφείων Σύνδεσης με την Αγορά Εργασίας και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΓΡΑ.ΣΥ.) στα σχολεία της δευτεροβάθμιας Τεχνικής Εκπαίδευσης και ορίστηκε ο σκοπός και οι ειδικότεροι στόχοι των γραφείων, τα οποία άρχισαν να λειτουργούν σταδιακά από το 2003 (Υπουργικές αποφάσεις: 53717/Γ2/3.6.2003, 74631/Γ2/15.7.2003, 56454/Γ2/8.6.2007) (Τεττέρη κ.α., 1989: 13-24; Κασσωτάκης & Φωτιάδου-Ζαχαρίου, 2002: 73-96). Επιπρόσθετα, αναπτύχθηκε η ιστοσελίδα του Τομέα Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, <http://sep.pi>

schools.gr, καθώς και το δίκτυο "Νέστωρ", μέσω του οποίου παρέχονται χρήσιμες πληροφορίες για τις σπουδές και τα επαγγέλματα, για την ενημέρωση όλων των μαθητών, γονέων και των στελεχών του επαγγελματικού προσανατολισμού.

Το Γραφείο Σ.Ε.Π. του Τμήματος Α΄ Σ.Ε.Π. της Διεύθυνσης Σ.Ε.Π.Ε.Δ. της Κεντρικής Υπηρεσίας του ΥΠ.Ε.Π.Θ. αποτελεί το διοικητικό όργανο διάχυσης της τεχνογνωσίας και εποπτείας της εφαρμογής του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τον Επαγγελματικό Προσανατολισμό μέσω των ΚΕ.ΣΥ.Π., των Γραφείων Σ.Ε.Π. και των Γραφείων Σύνδεσης με την Αγορά Εργασίας και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΓΡΑ.ΣΥ.) που λειτουργούν στα Επαγγελματικά Λύκεια της χώρας. Τα ΓΡΑΣΕΠ και τα ΓΡΑΣΥ εντάσσονται στο ίδιο θεσμικό πλαίσιο. Το ΚΕΣΥΠ μεταφέρει μέσω αυτών τεχνογνωσία και μεθοδολογίες ώστε οι σχολικές μονάδες να είναι σε θέση να οργανώνουν ειδικά εργαστήρια, ομαδικές εργασίες, εκπαιδευτικές επισκέψεις και άλλες δραστηριότητες για την αύξηση της ενημέρωσης των μαθητών για τον κόσμο της εργασίας και την ανάπτυξη επαγγελματικής συνείδησης. Επιπλέον, συνεργάζονται με τους ψυχολόγους των σχολικών μονάδων και των ΚΕΣΥΠ για την αντιμετώπιση ειδικών περιπτώσεων ψυχοκοινωνικής στήριξης μαθητών. Διατηρούν Ηλεκτρονικό Μητρώο μαθητή και συντάσσουν το Βιογραφικό Δελτίο του, για την κάλυψη της ανάγκης για ορθά στατιστικά στοιχεία, ώστε η Πολιτεία να έχει συνολική εικόνα για τον μαθητικό πληθυσμό, ο οποίος ολοκληρώνει την υποχρεωτική εκπαίδευση και συνεχίζει στα επόμενα στάδια της εκπαίδευσης.

Σύμφωνα με την υπουργική απόφαση, τα ΓΡΑ.ΣΥ. στελεχώνονται με εκπαιδευτικούς που έχουν επιμορφωθεί σε θέματα συμβουλευτικής και επαγγελματικού προσανατολισμού. Κύριες λειτουργίες των Γραφείων Σύνδεσης με την Αγορά Εργασίας και Επαγγελματικού Προσανατολισμού είναι οι ακόλουθες (Υπ.Ε.Π.Θ., 2007):

- Παροχή υπηρεσιών ομαδικής και ατομικής συμβουλευτικής σε μαθητές και σε γονείς.
- Διοργάνωση ενημερωτικών εκδηλώσεων για μαθητές, γονείς και εκπαιδευτικούς.
- Οργάνωση και υλοποίηση διημερίδων και υλοποίηση προγραμμάτων αγωγής σταδιοδρομίας που σχετίζονται με τα διάφορα εργασιακά περιβάλλοντα.
- Διοργάνωση εκπαιδευτικών/ επιμορφωτικών σεμιναρίων σε εκπαιδευτικούς που διδάσκουν το μάθημα «Σ.Ε.Π. – Εργασιακό Περιβάλλον» στην Ά ΕΠΑΛ και σε γονείς.

- Πραγματοποίηση ερευνών για την ανίχνευση των αναγκών της τοπικής αγοράς εργασίας και σύνδεσή τους με την Επαγγελματική Εκπαίδευση.
- Συνεργασία με τοπικούς φορείς (ΟΑΕΔ, Δήμους, Επιχειρήσεις, Ενώσεις Συλλόγων Γονέων και Κηδεμόνων, Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας).
- Συνεργασία με τον επιχειρηματικό κόσμο, με στόχο τη βελτίωση της διαδικασίας πρόβλεψης των αναγκών για νέα επαγγέλματα στην τοπική αγορά εργασίας.
- Συστηματική συλλογή πληροφοριακού υλικού για τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές των μαθητών/τριών της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης.
- Δυνατότητα συμμετοχής στην υλοποίηση προγραμμάτων ενθάρρυνσης επιχειρηματικού πνεύματος, όπως εικονικές επιχειρήσεις, θερινά σχολεία και εκπαιδευτικές επισκέψεις σε επιχειρήσεις και επαγγελματικούς φορείς για τους μαθητές.
- Συστηματική αξιολόγηση και υποβολή βελτιωτικών προτάσεων προς το γραφείο Σ.Ε.Π. της Δ/σης Σ.Ε.Π.Ε.Δ. του ΥΠ.Ε.Π.Θ. με στόχο την προαγωγή του θεσμού του Σ.Ε.Π. (Ινστιτούτο Επαγγελματικού Προσανατολισμού και Σταδιοδρομίας, 2010).

Οι υπηρεσίες των Συμβούλων Επαγγελματικού Προσανατολισμού που απασχολούνται στις παραπάνω μονάδες αξιολογούνται από τους αποδέκτες τους και τους κηδεμόνες τους. Τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων ομαδοποιούνται και κοινοποιούνται στην προϊστάμενη περιφερειακή διεύθυνση Επαγγελματικού Προσανατολισμού. Το σύνολο του έργου των ΓΡΑΣΕΠ-ΓΡΑΣΥ αποτυπώνεται σε απολογιστικούς πίνακες ανά τρίμηνο και υποβάλλονται στην οικεία περιφερειακή διεύθυνση Επαγγελματικού Προσανατολισμού ενώ, αποτελούν στοιχεία αξιολόγησης της δράσης τους.

Τα αναμενόμενα αποτελέσματα από τη λειτουργία των Γραφείων Σύνδεσης με την Αγορά Εργασίας και Επαγγελματικού Προσανατολισμού περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

1. Καλλιέργεια θετικής αυτοαντίληψης, υψηλής αυτοεκτίμησης και αυτογνωσίας στους μαθητές.
2. Ανάπτυξη της κοινωνικότητας, της υπευθυνότητας, της κριτικής αντιμετώπισης πληροφοριών και προβλημάτων, της επιχειρηματικότητας καθώς και δεξιότητες λήψης αποφάσεων και διαχείρισης χρόνου.

3. Σύνδεση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας, για την ευκολότερη είσοδο και απορρόφηση των αποφοίτων της επαγγελματικής εκπαίδευσης στην αγορά εργασίας.
4. Βελτίωση των μαθημάτων ειδικότητας ώστε να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας.
5. Μείωση της σχολικής διαρροής.

Για να επιτευχθούν οι παραπάνω λειτουργίες τα στελέχη των ΓΡΑ.ΣΥ., αλλά και οι εκπαιδευτικοί που έχουν επιφορτιστεί με τη διδασκαλία του μαθήματος «Σ.Ε.Π. – Εργασιακό Περιβάλλον», έχουν ως βοήθημα το διδακτικό εγχειρίδιο, το οποίο παρουσιάζει τα εργασιακά περιβάλλοντα των διαφόρων ειδικοτήτων. Έχουν εκδοθεί ειδικά βιβλία, τα οποία παρουσιάζουν τα εργασιακά περιβάλλοντα των διαφόρων ειδικοτήτων (Χονδρογιάννης, 2006; Δημόπουλος, Παγιάτης, & Χατζημαυρούδης, 2006; Ηλιάδης κ.α., 2006; Δημόπουλος, Παγιάτης, & Πουλημένος, 2006) για τους μαθητές του κάθε τομέα, αλλά πρέπει να σημειωθεί ότι η συγγραφή τους έλαβε χώρα πριν τη μετεξέλιξη των Τεχνικών Επαγγελματικών Εκπαιδευτηρίων (Τ.Ε.Ε.) σε Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.).

Η ενημέρωση που πρέπει να λάβουν οι μαθητές αφορά:

1. Βασικές έννοιες της οικονομίας και της αγοράς εργασίας (ανεργία και είδη ανεργίας, πλήρης και μερική απασχόληση, τομείς παραγωγής, κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας).
2. Είδη επιχειρήσεων, προϋποθέσεις έναρξης λειτουργίας μια επιχείρησης.
3. Βασικές έννοιες στις εργασιακές σχέσεις.
4. Τρόποι πρόσληψης στο Δημόσιο και Ιδιωτικό τομέα.
5. Κατηγορίες μισθωτών.
6. Ατομικές συμβάσεις εργασίας (σύμβαση έργου, σύμβαση αορίστου ή ορισμένου χρόνου).
7. Καταγγελία σύμβασης εργασίας.
8. Αποζημίωση σε περίπτωση απόλυσης από κάποια επιχείρηση.
9. Συστήματα αμοιβής της εργασίας.
10. Ωράριο εργασίας και άδειες από την εργασία.
11. Συνδικαλισμός (σκοπός, βαθμίδες, κύριες συνδικαλιστικές οργανώσεις).
12. Κοινωνική ασφάλιση (παροχές που έχει ο εργαζόμενος, ασφαλιστικοί φορείς, κύρια και επικουρική ασφάλιση).

Τα στελέχη των Γραφείων Σύνδεσης καλούνται συχνά να ευαισθητοποιήσουν, ενημερώσουν και συζητήσουν με τους γονείς των μαθητών για την εκπαιδευτική και επαγγελματική πορεία των τελευταίων. Για το λόγο αυτό κρίνεται απαραίτητο να γνωρίζουν τον τρόπο με τον οποίο το οικογενειακό περιβάλλον επιδρά στην επαγγελματική ανάπτυξη των μαθητών.

Εκτός από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο προσπάθειες δημιουργίας υπηρεσιών επαγγελματικού προσανατολισμού αναπτύχθηκαν τις τελευταίες δεκαετίες και σε άλλους φορείς, όπως ο ΟΑΕΔ (με την ανάπτυξη και εξέλιξη των Κέντρων Προώθησης στην Απασχόληση), σε διάφορα ιδρύματα που ανήκουν στο Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας, στην Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, στις Ένοπλες Δυνάμεις, στη Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων, σε Κέντρα Πληροφόρησης και Υποστήριξης Παλιννοστούντων, σε Θεραπευτικές Κοινότητες ατόμων εξαρτημένων από τοξικές ουσίες (Κασσωτάκης, 2002).

Στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση τα Ανώτατα και Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα δραστηριοποιούνται στον τομέα της συμβουλευτικής και του επαγγελματικού προσανατολισμού μέσω των Γραφείων Διασύνδεσης Σπουδών και Σταδιοδρομίας, τα οποία ιδρύθηκαν το 1994. Στα γραφεία αυτά, η παροχή υπηρεσιών έχει κυρίως πληροφοριακό χαρακτήρα και επικεντρώνεται στην ενημέρωση των ενδιαφερομένων σχετικά με τα μεταπτυχιακά προγράμματα στο εσωτερικό και στο εξωτερικό, τις υπάρχουσες υποτροφίες, τις διαθέσιμες ευκαιρίες απασχόλησης, αλλά παρέχονται και υπηρεσίες επαγγελματικής συμβουλευτικής στους φοιτητές εάν υπάρχει το κατάλληλο ειδικό προσωπικό (Νόμος 2525/97).

2.4 Δια βίου μάθηση - νέες τεχνολογίες

«Η Δια Βίου Μάθηση είναι εκείνη η δραστηριότητα η οποία συνδυάζει τόσο την επαγγελματική εκπαίδευση όσο και την επαγγελματική κατάρτιση. Αναφέρεται στην παροχή νέων γνώσεων, εξειδίκευσης των γνώσεων του ατόμου αλλά και εκσυγχρονισμού των γνώσεων αυτών. Η Δια Βίου Μάθηση δεν αφορά κάποιο συγκεκριμένο τομέα επαγγελμάτων ούτε κάποια συγκεκριμένη ακαδημαϊκή βαθμίδα, αλλά συνιστά ένα αγαθό το οποίο μπορούν να αξιοποιήσουν το σύνολο των επαγγελματιών» (Καραγιανόπουλος, 1997). Σύμφωνα με τον Δερβιτσιώτη (2001) ως Δια βίου μάθηση ορίζεται «η διαδικασία εκείνη η οποία προσφέρει γνώσεις και πληροφορίες στα ενδιαφερόμενα άτομα ισοβίως. Οι γνώσεις συνήθως σχετίζονται με

κάποιο επαγγελματικό αντικείμενο ενώ σε άλλες περιπτώσεις ενδέχεται να είναι εκτός επαγγελματικού ενδιαφέροντος».

Η Δια Βίου μάθηση, αποτελεί έναν από το 9 βασικό ή πυλώνες της Στρατηγικής της Λισσαβόνας, βασικό συστατικό στοιχείο της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Απασχόληση αλλά και τη Διαδικασία της Μπολόνια από την Πράγα (2001) και μια από τις βασικότερες επιλογές της ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής (European Commission, 2005). Η σύνδεση της Δια Βίου μάθησης με την απασχολησιμότητα, είναι ο κύριος λόγος ανάπτυξης και διάδοσής της καθώς η διεθνοποίηση των αγορών και των νέων τεχνολογιών καθιστούν αναγκαία τη συνεχή ανανέωση των γνώσεων και των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και η Δια Βίου είναι το μέσο για την υλοποίηση αυτού του στόχου (Σταμέλος, 2008). Η μετάβαση στην «κοινωνία της γνώσης» υπερβαίνει την «ευρωπαϊκή διάσταση» της εκπαίδευσης. Επομένως, ο κοινωνικός καταμερισμός της εργασίας δίνει τη θέση του στον κοινωνικό καταμερισμό της γνώσης (σχολεία, πανεπιστήμια, ερευνητικά κέντρα, ινστιτούτα και εργαστήρια εταιρειών), (Φλουρής, και Πασιάς, 2000: 499). Οι προκλήσεις δε, που καλούνται όλα τα κράτη μέλη να αντιμετωπίσουν είναι:

- i. Αύξηση της πρόσβασης των ευρωπαϊκών πολιτών στην πλήρη έκταση των ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών πηγών,
- ii. Καινοτομία στους πόρους, και
- iii. Ευρεία διασπορά των καλών πρακτικών στην εκπαίδευση.

Για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή η Δια Βίου μάθηση αφορά στη Δια Βίου Εκπαίδευση που περιλαμβάνει την αρχική εκπαίδευση, τη συνεχιζόμενη εκπαίδευση και την εξωσχολική εκπαίδευση. Η δομή της, εκτείνεται στην α) Υποχρεωτική Εκπαίδευση, β) Δευτεροβάθμια Γενική, γ) Δευτεροβάθμια Επαγγελματική, δ) Τριτοβάθμια Γενική, ε) Τριτοβάθμια Επαγγελματική, στ) Επανερχόμενη, ι) Επαναλαμβανόμενη, ια) Εναλλασσόμενη, ιβ) Περιοδική, ~~Απώτερη~~ από τα προσχολικά χρόνια έως και μετά τη συνταξιοδότηση. Έτσι, η τυπική μάθηση, προσφέρει ένα πτυχίο πανεπιστημίου, η μη – τυπική μάθηση, τις κατάλληλες επαγγελματικές δεξιότητες που αποκτώνται στο χώρο εργασίας, και η άτυπη μάθηση, όπως η δια γενεαλογική μάθηση δίνει τη δυνατότητα σε γονείς να μαθαίνουν τις νέες τεχνολογίες από τα παιδιά τους ή τη μάθηση κάποιου μουσικού οργάνου παρέα με ένα φίλο (European Commission, 2000).

Η πολιτική της δια βίου μάθησης στην Ελλάδα αποτελεί μέρος ενός ευρύτερου σχεδίου ανάπτυξης με στόχο να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στις γνώσεις, τις ικανότητες

και τις δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού. Η Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης σχεδιάζει τη δημόσια πολιτική της δια βίου μάθησης και εποπτεύει, συντονίζει και υποστηρίζει όλους τους επί μέρους φορείς που συγκροτούν το εθνικό δίκτυο δια βίου μάθησης. Στο πλαίσιο της μη τυπικής εκπαίδευσης, η οποία μπορεί να οδηγήσει στην απόκτηση πιστοποιητικών αναγνωρισμένων σε εθνικό επίπεδο, φορείς παροχής υπηρεσιών είναι:

1. Οι Σχολές Επαγγελματικής Κατάρτισης (Σ.Ε.Κ), οι οποίες παρέχουν μη τυπική αρχική επαγγελματική κατάρτιση διάρκειας τριών (3) ετών στους αποφοίτους της υποχρεωτικής τυπικής εκπαίδευσης ωστόσο, καταργούνται σταδιακά και οριστικά στις 31-08-2019.
2. Τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ), τα οποία προσφέρουν μη τυπική αρχική επαγγελματική κατάρτιση στους αποφοίτους της τυπικής μη υποχρεωτικής Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και στους αποφοίτους των Σ.Ε.Κ.
3. Τα Κέντρα Δια Βίου Μάθησης (ΚΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ), τα οποία παρέχουν συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση, γενική εκπαίδευση ενηλίκων, επαγγελματικό προσανατολισμό και δια βίου συμβουλευτική.
4. Τα Κολλέγια, τα οποία παρέχουν μη τυπική εκπαίδευση στους αποφοίτους της τυπικής μη υποχρεωτικής δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Στην Ελλάδα, η ανάπτυξη της Δια Βίου μάθησης κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '90, βρισκόταν πολύ πίσω σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το 2000, κατείχε μεταξύ των άλλων κρατών-μελών την τελευταία μόλις θέση, καθώς το ποσοστό των πολιτών ηλικίας 25-65 ετών που συμμετείχαν σε προγράμματα Δια Βίου μάθησης, ήταν 1,0 % ενώ ο μέσος όρος στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ήταν 8,5 % (European Commission, 2005e), γεγονός που αποδόθηκε στην άνιση κατανομή αντίστοιχων ευκαιριών για τις κοινωνικά ευάλωτες ομάδες (European Commission, 2008b). Το 2007 το ποσοστό συμμετοχής των Ελλήνων πολιτών ηλικίας 25-64 σε προγράμματα Δια Βίου μάθησης έφτασε το 2,1% ενώ ο μέσος όρος στην ΕΕ ήταν 9,7% (European Commission, 2008b) και η αιτία αναζητήθηκε στην έλλειψη εθνικής στρατηγικής (Παπαδάκης, 2006).

Ωστόσο, σημαντικός σταθμός στην εξέλιξη της Δια Βίου Μάθησης στην Ελλάδα, ήταν ο Νόμος 3369/2005 με τον οποίο η δια βίου μάθηση αφορά τη Δια Βίου Εκπαίδευση και τη Δια Βίου Κατάρτιση (με διάκριση σε αρχική και συνεχιζόμενη). Σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 2 του Ν. 3369/2005 «ως δια βίου εκπαίδευση ορίζεται

κάθε μαθησιακή διαδικασία, συμπεριλαμβανόμενης της εμπειρικής μάθησης, καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του ανθρώπου με σκοπό την απόκτηση ή τη βελτίωση γενικών και επιστημονικών γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων τόσο για τη διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης προσωπικότητας όσο και για την πρόσβαση στην απασχόληση». Σύμφωνα με το ίδιο άρθρο, «ως δια βίου κατάρτιση ορίζεται το σύστημα που αποσκοπεί στην κατάρτιση ή/και επανακατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού η οποία:

1. Στο πλαίσιο της Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης, παρέχει βασικές επαγγελματικές γνώσεις και δεξιότητες σε ειδικότητες ή και σε εξειδικεύσεις, για την ένταξη, επανένταξη, επαγγελματική κινητικότητα στην αγορά εργασίας και την εν γένει ανέλιξη του ανθρώπινου δυναμικού.
2. Στο πλαίσιο της Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης, συμπληρώνει, εκσυγχρονίζει ή/και αναβαθμίζει γνώσεις και δεξιότητες που αποκτήθηκαν από τα άλλα συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης ή και από επαγγελματική εμπειρία, με στόχο την ένταξη ή/και επανένταξη στην αγορά εργασίας, τη διασφάλιση της εργασίας, την επαγγελματική ανέλιξη και την προσωπική ανάπτυξη».

Με το άρθρο 2 του ν. 3369 συνίσταται συλλογικό όργανο με την ονομασία Εθνική Επιτροπή Δια Βίου Μάθησης που αξιολογεί και συντονίζει τους φορείς παροχής δια βίου εκπαίδευσης και δια βίου κατάρτισης, και είναι υπεύθυνη για τη σύνδεσή τους με το ΕΣΣΕΕΚΑ. Με τον νόμο 3577/2007 και το άρθρο 1 του Ν. 3577 ορίζεται το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων ως Εθνική Αρχή του Ολοκληρωμένου Προγράμματος Δια Βίου Μάθησης, ενώ το άρθρο 2 προβλέπει την ίδρυση Οργανισμού Διαχείρισης Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων με την επωνυμία «Σόλων» και αποστολή του είναι να λειτουργεί ως Εθνικό Γραφείο (Εθνική Μονάδα Συντονισμού), για το Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης 2007-2013.). Ο Ν. 3669/2008 (Άρθρο 33) προσδιορίζει τη μετονομασία της Γενικής Γραμματείας Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΓΓΕΕ) σε Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης (ΓΓΔΒΜ) και έτσι ολοκληρώνεται το θεσμικό πλαίσιο της Δια Βίου μάθησης στην Ελλάδα. Ενεργοποιώντας το ΕΣΣΕΕΚΑ και προωθώντας την υπόθεση της ενιαίας πιστοποίησης, το νέο θεσμικό πλαίσιο για την παροχή της Δια Βίου Μάθησης επιχειρεί να καλύψει πλέον όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης από τους αντίστοιχους φορείς. Η ΓΓΔΒΜ έχει υπό την εποπτεία της τους ακόλουθους φορείς: το Ινστιτούτο

Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Δ.ΕΚ.Ε.), τις Νομαρχιακές Επιτροπές Λαϊκής Επιμόρφωσης (ΝΕΛΕ) και τα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΚΕΚ).

Το ΙΔ.ΕΚ.Ε. έχει στόχο την Τεχνολογική και Επιστημονική υποστήριξη των προγραμμάτων της ΓΓΔΒΜ και την υλοποίηση ενεργειών που αφορούν στη Δια Βίου Μάθηση, έχοντας υπό την εποπτεία του τις ακόλουθες δομές:

- i. Τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ).
- ii. Τα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων (ΚΕΕ)
- iii. Τις Σχολές Γονέων.
- iv. Το Κέντρο Δια Βίου Μάθησης από Απόσταση (ΚΕ.ΔΒΜ.ΑΠ).
- v. Το Κέντρο Μελετών Δια Βίου Εκπαίδευσης (Αριστοτέλης).
- vi. Το Κέντρο Δια Βίου Μάθησης Εκπαιδευτών Ενηλίκων (ΚΕ.ΔΒΜ.ΕΚ.ΕΝ) .

Επιπλέον, το Δ.ΕΚ.Ε. είναι υπεύθυνο για τη λειτουργία και διαχείριση των παρακάτω Αυτόνομων Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων:

- Εκπαίδευση Ενηλίκων στις Νέες Τεχνολογίες, με στόχο την αντιμετώπιση του φαινομένου του ψηφιακού αναλφαριθμητισμού.
- Εκπαίδευση Αγροτών, με στόχο την παροχή γνώσεων και δεξιοτήτων στους αγρότες όλων των ηλικιών, κάθε εθνικής προέλευσης, ηλικίας και μόρφωσης.
- Εθελοντισμός, με στόχο την εκπαίδευση πολιτών – εθελοντών σε δεξιότητες διαχείρισης κινδύνου.
- Εκπαίδευση μεταναστών στην ελληνική γλώσσα, το οποίο απευθύνεται σε εργαζόμενους μετανάστες, ανεξαρτήτως εθνικότητας που θέλουν να αποκτήσουν επάρκεια στην ελληνική γλώσσα.
- Αγωγή Υγείας, το οποίο απευθύνεται σε κάθε πολίτη, με στόχο την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση γύρω από τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, την εξήγηση της φύσης των νοσημάτων, την ανάλυση τρόπων προφύλαξης και τις στρατηγικές αντιμετώπισης τους.
- Εκπαίδευση Τσιγγάνων, Μουσουλμάνων, Παλινοστούντων και Μεταναστών, με στόχο τη συμβολή στη δημιουργία ενός υποστηρικτικού οικογενειακού περιβάλλοντος.
- Προγράμματα Δια Βίου Εκπαίδευσης στα ΚΕΕ και στο ΚΕ.ΔΒΜ.ΑΠ και - Ερευνητικά και πιλοτικά προγράμματα.

Μέχρι τώρα, η Ελλάδα εμφανίζει το χαμηλότερο ποσοστό συμμετοχής στη δια βίου μάθηση ακόμη και σε σύγκριση με νέα κράτη-μέλη της Ε.Ε., ενώ ως προς το ποσοστό συμμετοχής δεν παρατηρείται αισθητή διαφοροποίηση με κριτήριο το φύλο. Η υστέρηση, σε σχέση με το μέσο ευρωπαϊκό ποσοστό συμμετοχής, αγγίζει τις 9 ποσοστιαίες μονάδες, αναδεικνύοντας την ανάγκη για ενίσχυση της δια βίου μάθησης του εργατικού δυναμικού της χώρας για όλες τις παραγωγικές ηλικίες με ευέλικτα προγράμματα κατάρτισης. Η ενίσχυση της δια βίου εκπαίδευσης πρόκειται να προωθηθεί με την ανάπτυξη συστήματος ενδεδειγμένων κινήτρων, ιδιαίτερα για τα άτομα χαμηλών προσόντων ή μεγαλύτερης ηλικίας, καθώς και τα άτομα που εγκατέλειψαν πρόωρα το τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα. Επιπρόσθετα προβλέπεται και η περαιτέρω ανάπτυξη της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και η ενίσχυση του ανθρώπινου κεφαλαίου για την προαγωγή της έρευνας και της καινοτομίας. Ο συγκεκριμένος στόχος εστιάζει στην ενίσχυση της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης στην Ελλάδα, με φορείς υλοποίησης τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα και τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας (Βλάχος, 2010).

Σύμφωνα με τον Σταϊκούρα, (2016), η ανάδειξη της κοινωνίας της γνώσης σε βασικό πυλώνα της εθνικής μεταρρυθμιστικής στρατηγικής διαφαίνεται από τη βαρύτητα που αποδίδεται σε επενδυτικά μέτρα που σχετίζονται με το ανθρώπινο κεφάλαιο, όπως είναι η αύξηση της δημόσιας δαπάνης για την εκπαίδευση, η ενίσχυση της ευελιξίας και της συνοχής του εκπαιδευτικού συστήματος, καθώς και η ανάδειξη της ποιότητας και της αποτελεσματικότητάς του μέσω της αποκέντρωσης, της μείωσης της γραφειοκρατίας και της εφαρμογής της αξιολόγησης σε κάθε βαθμίδα της εκπαίδευσης. Συγχρόνως, η αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών αποτελεί βασική παράμετρο του σχεδιασμού, όχι μόνο ως αντικείμενο, αλλά και ως μέσο διδασκαλίας.

Στο πλαίσιο αυτό, η αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (EEK) απαιτείται όχι μόνο για να στηρίξει την ανάπτυξη επαγγελματικών γνώσεων (δηλαδή ειδικών γνώσεων σχετικά με το περιεχόμενο (μάρκετινγκ, νοσηλευτική, ηλεκτροτεχνία) αλλά και να προετοιμάσουν τους μαθητές για τη μελλοντική επαγγελματική τους ζωή, επιτρέποντάς τους να αναπτύξουν και άλλα είδη δεξιοτήτων (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2013). Ο Stamm (2007), έδειξε πώς οι επαγγελματίες εκπαιδευόμενοι έχουν τα προσόντα για επαγγελματική ζωή καθώς κατέχουν «πρακτική νοημοσύνη», η οποία περιλαμβάνει τόσο εξειδικευμένες γνώσεις στον επαγγελματικό τομέα όσο και την εφαρμογή τους στην πράξη. Η πρακτική

νοημοσύνη διατυπώνει τεχνικές, συγκεκριμένες, πρακτικές δεξιότητες σε «προσωπικά χαρακτηριστικά - όπως αξιοπιστία, προθυμία ανάληψης ευθύνης, κοινωνικές δεξιότητες, ικανότητα συμμετοχής, ομαδική εργασία / παίκτης, συναισθηματική νοημοσύνη, διαίσθηση» (Strahm, 2016:43) και γι' αυτό αποτελεί βασικό παράγοντα για τη συμμόρφωση με τα απαιτούμενα προσόντα της αγοράς εργασίας. Από την άποψη αυτή, η ΕΕΚ βρίσκεται υπό πίεση για την ενίσχυση των δεξιοτήτων συνεργασίας των εκπαιδευομένων. Επιπλέον, ενόψει της προετοιμασίας των μελλοντικών εργαζομένων για τη δουλειά τους, η χρήση της τεχνολογικής μάθησης μπορεί να αποτελέσει σημαντικό οδηγό (Hamalainen, Lanz, & Koskinen, 2018). Η τεχνολογία επιτρέπει την άσκηση περισσότερης πρακτικής στην κατάρτιση της ΕΕΚ. Ειδικά σε διπλά συστήματα που συνδυάζουν σχολικές και εταιρικές εμπειρίες, η τεχνολογία μπορεί να αξιοποιηθεί για να μειώσει το χάσμα που οι εκπαιδευόμενοι συχνά αντιλαμβάνονται μεταξύ των μαθησιακών χώρων (Taylor & Freeman, 2011, Etelapelto, 2008). Επιπλέον η τεχνολογία μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τη στήριξη της συνεργασίας, μαζί με την εφαρμογή και την πρακτική άσκηση των παραπάνω πρακτικών δεξιοτήτων και νοημοσύνης (Hamalainen & Cattaneo, 2015).

Επομένως, φαίνεται ότι η χρήση της τεχνολογίας μπορεί να έχει μεγάλες υποσχέσεις για την ΕΕΚ. Μέχρι στιγμής, ωστόσο, δεν υπάρχει πλήρης έρευνα για την εφαρμογή νέων τεχνολογιών στην ΕΕΚ. Το 2012, για την επαγγελματική εκπαίδευση, μόνο τρεις μελέτες (Hamalainen & De Wever, 2013), ανέφεραν πόσο κριτικά υποεκπροσωπούμενη είναι η επαγγελματική μάθηση που υποστηρίζεται από την τεχνολογία.

Σημαντική προσπάθεια ένταξης της νέας τεχνολογίας στην ΕΕΚ έγινε με το πρόγραμμα EUROTECNET – επαγγελματική κατάρτιση στις νέες τεχνολογίες. Στο πρόγραμμα αυτό, αντιστοιχούσαν για την περίοδο 1990-1994 περίπου 9.2 εκατομμύρια ECU από τον προϋπολογισμό της Κοινότητας. Στόχος του προγράμματος ήταν η προώθηση της καινοτομίας στους τομείς της βασικής και συνεχιζόμενης κατάρτισης λαμβάνοντας υπόψη τις τρέχουσες αλλά και μελλοντικές τεχνολογικές αλλαγές και την επίδρασή τους στην εργασία, την απασχόληση και στα απαραίτητα προσόντα και δεξιότητες. Το EUROTECNET παρήγαγε περισσότερες από 70 επιστημονικές δημοσιεύσεις και ανέλαβε σχέδια που αφορούσαν:

- Καινοτόμες αναλύσεις των αναγκών κατάρτισης, με ειδική έμφαση στα προσόντα κλειδιά (key qualifications) (54 σχέδια) (<http://ec.europa.eu.education/>).

- Μεταφορά καινοτόμων μεθοδολογιών για το σχεδιασμό και τη διαχείριση της κατάρτισης στο πλαίσιο της διαχείρισης ανθρωπίνων πόρων (79 σχέδια).
- Προμηθευτές κατάρτισης στις υπηρεσίες των επιχειρήσεων (52 σχέδια).
- Καινοτόμες παιδαγωγικές προσεγγίσεις (101 σχέδια) (<http://europa.eu/>).

Η ηλεκτρονική εκπαίδευση θεωρείται επίσης πρωτοποριακό εργαλείο μάθησης, εισάγοντας την τεχνολογία στην εκπαίδευση, καθώς χρησιμοποιεί ηλεκτρονικές πλατφόρμες και εικονικά περιβάλλοντα μάθησης (Πεταλωτή, 2010; Λιάσκος, Μαντάς, 2006; Μαλιαρού, 2009; EQUAL, 2010; Αποστολάκης, Βαρλάμης, 2008). Στο προπτυχιακό επίπεδο σπουδών ενισχύει και συμπληρώνει το εκπαιδευτικό υλικό των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Στο μεταπτυχιακό και στη δια βίου εκπαίδευση εμπλουτίζει τις γνώσεις των εργαζομένων, υπερπηδώντας σημαντικά εμπόδια (Μαλιαρού, 2009). Τα είδη της είναι (Παυλάτου κ.α., 2013):

Η σύγχρονη: Υλοποιείται σε πραγματικό χρόνο, με μορφή τηλε-διάλεξης σε ηλεκτρονική πλατφόρμα. Δίνει τη δυνατότητα ερωτο- απαντήσεων και συνεργατικών ασκήσεων και καταγραφής διαδικασίας για επανάληψη από τους εκπαιδευόμενους (Λιάσκος, Μαντάς, 2006; Μαλιαρού, 2009).

Η ασύγχρονη: Το εκπαιδευτικό υλικό είναι αποθηκευμένο στην ηλεκτρονική πλατφόρμα και διατίθεται στους εκπαιδευόμενους, που επιλέγουν το χρόνο και το ρυθμό που θα το μελετήσουν. Οι απορίες λύνονται από τον εκπαιδευτή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, ενώ υπάρχει η δυνατότητα forum για ανταλλαγή απόψεων μεταξύ των συμμετεχόντων (Λιάσκος, Μαντάς, 2006; Μαλιαρού, 2009; Μάργαρης, 2011).

Και ο συνδυασμός τους με περιοδικές ζωντανές συναντήσεις για σύνοψη μαθημάτων και ζωντανή συζήτηση (Λιάσκος, Μαντάς, 2006).

Το εκπαιδευτικό υλικό διανέμεται με τον ήχο, βίντεο, κείμενα word, παρουσιάσεις power point και έντυπα (EQUAL, 2010). Για να γίνει πιο διαδραστικό και ελκυστικό μπορούν να χρησιμοποιηθούν εφαρμογές, όπως flip book. Πρέπει να είναι εύκολα διαχειρίσιμο, προσβάσιμο, με δυνατότητα αυτοαξιολόγησης από τους εμπλεκόμενους και να μπορεί να εμπλουτισθεί σε δομή και περιεχόμενο. Απαραίτητο είναι η ποιότητα του προγράμματος να αξιολογείται με βάση στοιχείων ISO/IEC 9126, 1991, όπως η λειτουργικότητα, η αποδοτικότητα και η αποτελεσματικότητα (Λιάσκος, Μαντάς, 2006; Δήμου, Καμέας, 2011). Επομένως, θα πρέπει οι εκπαιδευόμενοι να αναζητούν προσωπική ανάπτυξη, επαγγελματική ωριμότητα και

υπευθυνότητα (Θεοφανίδης, Φουντούκη, 2006) και οι εκπαιδευτές να έχουν ακαδημαϊκές και επιστημονικές γνώσεις καθώς και δεξιότητες παιδαγωγικής, τεχνολογίας, οργάνωσης, επικοινωνίας και διαχείρισης συναισθηματικής νοημοσύνης. Αν και η ηλεκτρονική εκπαίδευση έχει πολλές απαιτήσεις για τους συμμετέχοντες, εφαρμόζεται ήδη παγκοσμίως και στην Ελλάδα, με σημαντικά αποτελέσματα (Bryanetal., 2010).

Τα τελευταία χρόνια έχουν μεγάλη ζήτηση τα προγράμματα επιμόρφωσης και κατάρτισης στις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) ή Νέες Τεχνολογίες καθώς, οι ΤΠΕ μπορούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη του ψηφιακού αλφαριθμητισμού, ενώ επίσης μπορούν να προωθήσουν τη συνεργατική μάθηση, την απόκτηση δεξιοτήτων και την κριτική σκέψη.

Ο σημαντικότερος παράγοντας για την επιτυχία των παραπάνω στόχων είναι ο ίδιος ο εκπαιδευτικός, ο οποίος πρέπει να διαθέτει τα απαραίτητα εφόδια που θα του επιτρέψουν να λειτουργήσει στη νέα πραγματικότητα και να αξιοποιήσει τα νέα δεδομένα και τις ΤΠΕ για την καλύτερη επίτευξη των μαθησιακών και παιδαγωγικών στόχων.

2.5 Διοίκηση ολικής ποιότητας – μαθητεία-καινοτομία

Η ποιότητα στην εκπαίδευση, έχει αναδειχθεί τα τελευταία χρόνια σε μείζον ζήτημα και βασικό στόχο κάθε εκπαιδευτικού συστήματος ως αποτέλεσμα των νεότερων εξελίξεων και ερευνητικών δεδομένων στην παιδαγωγική, στην ψυχολογία και στην εκπαιδευτική τεχνολογία, των διατιθέμενων οικονομικών πόρων και της απαίτησης από πλευράς μαθητών, γονέων αλλά και της κοινωνίας. Παρόλο που η εκπαίδευση και κατάρτιση είναι σημαντικοί παράγοντες για την επίτευξη οικονομικής και κοινωνικής αλλαγής και που η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας εξαρτώνται από την παροχή σε όλους τους πολίτες βασικών ικανοτήτων και δεξιοτήτων καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους, η ποιότητα στην εκπαίδευση είναι δύσκολο να οριστεί μονοσήμαντα και καθολικά καθώς εξαρτάται από τις εκάστοτε κυρίαρχες αξίες της κοινωνίας (Parker, 2004).

Η ποιότητα της εκπαίδευσης μπορεί να θεωρείται στενά συνδεδεμένη με τις εθνικές εκπαιδευτικές πολιτικές, ωστόσο η αναβάθμιση της παρεχόμενης παιδείας και η αποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών συστημάτων θεωρούνται ζητήματα ύψιστης σημασίας σε όλα τα κράτη μέλη (Ρουσάκης & Πασιάς, 2006). Σύμφωνα με

το άρθρο 149 της Συνθήκης της Ε.Ε, η κυβέρνηση κάθε κράτους-μέλους είναι υπεύθυνη για την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης ωστόσο η Ε.Ε είναι εκείνη που συμβάλει ουσιαστικά στην ανάπτυξη παιδείας υψηλού επιπέδου, ενθαρρύνοντας τη συνεργασία μεταξύ κρατών μελών αν αυτό απαιτείται, και υποστηρίζοντας ή συμπληρώνοντας τη δράση τους.

Η έννοια της διοίκησης ολικής ποιότητας (Δ.Ο.Π) στην εκπαίδευση, θεωρείται ως ένα σύνολο αρχών που βασίζεται στη συνεχή βελτίωση και περιλαμβάνει την εφαρμογή ποιοτικών μεθόδων, με σκοπό τις αποτελεσματικότερες ή ποιοτικά ανώτερες παρεχόμενες υπηρεσίες. Η Ολική Ποιότητα δεν αξιολογεί μόνο το αποτέλεσμα, αλλά συγχρόνως και την ποιότητα του όλου του ανθρώπινου δυναμικού που συμμετέχει στη συγκεκριμένη προσπάθεια, καθώς και την ποιότητα των διαδικασιών, των προϋποθέσεων και των μεθόδων στην εκπαίδευση (Ζαβλανός, 1998). Οι βασικές της αρχές εστιάζονται: α) στις ανάγκες της κοινωνίας, β) στη συνεχή βελτίωση των διαδικασιών και των παρεχόμενων υπηρεσιών και γ) στην πλήρη και ενεργή συμμετοχή του ανθρώπινου δυναμικού (Ζαβλανός, 1998).

Ως καταλληλότερα γνωρίσματα από την πλευρά των εκπαιδευτικών οργανισμών για την εφαρμογή της Δ.Ο.Π, διακρίνονται (ΥΠ.Ε.Π.Θ - Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2008):

- Η προσδοκία σταδιακών και όχι απότομων βελτιώσεων.
- Η προληπτική και όχι υστερόχρονη αντιμετώπιση των προβλημάτων που ενσκήπτουν.
- Η δέσμευση όλων των ανθρωπίνων πόρων.
- Η δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης και την εξάλειψη του κλίματος καχυποψίας.
- Η ανταπόκριση στις πελατειακές προσδοκίες.

Η συγκέντρωση δεδομένων πάνω στις διαδικασίες μπορεί να γίνει με α) διαγράμματα ροής, β) ιστογράμματα, γ) διαγράμματα διασποράς, δ) φύλλα ελέγχου, ε) ανάλυση κατά Παρέτο (Pareto analysis), στ) διαγράμματα αιτίων – αποτελεσμάτων. Τα εργαλεία αυτά αξιοποιούνται από ειδικές ομάδες, και οδηγούν στην κατανόηση, την τεκμηρίωση και ανάλυση προβλημάτων, που σχετίζονται με τις διαδικασίες, τις διαπιστωμένες αδυναμίες και τον εντοπισμό ευκαιριών βελτίωσης, συμβάλλοντας στην ανάπτυξη κρίσιμων ικανοτήτων στο εμπλεκόμενο προσωπικό της υπηρεσίας (Δερβιτσιώτης, 2001).

Η Ε.Ε έχει αναμφίβολα συμβάλλει αποφασιστικά στη διαμόρφωση των προϋποθέσεων που θα επιτρέψουν την ανάπτυξη ποιοτικής παιδείας, και επιπλέον έχει ορίσει τα ζητήματα που αφορούν στην ποιότητα της εκπαίδευσης όπως:

- Ανάπτυξη συστημάτων αξιολόγησης.
- Προώθηση της κινητικότητας του ακαδημαϊκού και μαθητικού πληθυσμού.
- Ενίσχυση διασυνοριακών επιστημονικών συνεργασιών με εκπαιδευτικούς οργανισμούς και θεσμικούς φορείς.
- Διατύπωση εκπαιδευτικών στόχων ποιότητας.
- Διαμόρφωση έγκυρων δεικτών ποιότητας αναφοράς.
- Ενίσχυση της επιμόρφωσης του εκπαιδευτικού προσωπικού (European Commission, 2000).

Προβλήματα που μπορούν να εμφανιστούν κατά την εφαρμογή της ΔΟΠ στην εκπαίδευση, είναι:

- i. Ο προσδιορισμός ενός κοινά αποδεκτού ορισμού ποιότητας στην εκπαίδευση.
- ii. Η αναγνώριση του πραγματικού «προϊόντος» και του «πελάτη» της εκπαιδευτικής παροχής.
- iii. Ο σαφής καθορισμός των οργανωτικών στόχων.
- iv. Η μέτρηση και ο έλεγχος των διαδικασιών που σχετίζονται με τη διδασκαλία και τη μάθηση.
- v. Η διερεύνηση και ο προσδιορισμός του ρόλου που διαδραματίζουν οι ίδιοι οι μαθητές στη δική τους μάθηση.
- vi. Ο κίνδυνος από τη σημασία που δίνεται στις διαδικασίες μέτρησης. Είναι υπαρκτός ο κίνδυνος να δοθεί υπερβολική έμφαση σε παραμέτρους της εκπαίδευσης που είναι πραγματικά μετρήσιμες, σε βάρος άλλων σημαντικών ποιοτικών παραμέτρων της εκπαίδευσης που είναι δύσκολο να αποτιμηθούν και να αποδοθούν με όρους ποσοτικούς.

Σύμφωνα με τους Dav ès & West-Burnham, (1997) η διδασκαλία μπορεί να πραγματοποιηθεί χωρίς καμία επίπτωση στη μάθηση, καθώς ένα μεγάλο τμήμα της μάθησης είναι δυνατόν να επιτευχθεί χωρίς την παρέμβαση της διδασκαλίας. Ένας από τους βασικότερους λόγους αυτού του φαινομένου είναι η έμφαση που δίνεται στη διδασκαλία ως δραστηριότητα, παρά στη μάθηση ως διαδικασία. Σε αυτό το πλαίσιο, η φιλοσοφία της Δ.Ο.Π υποστηρίζει ότι τα εκπαιδευτικά συστήματα όλων των βαθμίδων, προκειμένου να ανταποκριθούν στις σύγχρονες προκλήσεις, θα πρέπει να

δώσουν έμφαση στη μάθηση και όχι μόνο στη διδασκαλία. Κρίσιμη παράμετρος ποιότητας Δ.Ο.Π στην εκπαίδευση, είναι η ομαδική εργασία και η μεταβίβαση της ευθύνης για την ποιότητα. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα, οι ομάδες εργασίας να χρησιμοποιούν την καταγραφή των προβλημάτων ποιότητας και την αξιολόγησή τους μέσω της ιεράρχησης των προτεραιοτήτων και του προσδιορισμού των στόχων ποιότητας με σκοπό να βελτιώσουν τη μάθηση σε συνδυασμό με τη διδασκαλία και την έρευνα. Ένα επιπλέον χαρακτηριστικό στοιχείο της Δ.Ο.Π είναι η συνεχής βελτίωση της ποιότητας ως μια δυναμική διαδικασία η οποία σχετίζεται με τις διαδικασίες της ανανέωσης και της αλλαγής στον πυρήνα της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Τα στοιχεία της ΔΟΠ που συνάδουν με τις αξίες της εκπαίδευσης είναι τα εξής:

- i. Η μεταβίβαση της ευθύνης για την ποιότητα της δουλειάς τους στους ίδιους τους συμμετέχοντες, μέσω της διαμόρφωσης ενός πλαισίου ποιότητας όπου ο καθένας παίρνει αποδείξεις σχετικά με την αποτελεσματικότητα των δικών του αποφάσεων και των προτύπων της.
- ii. Η προαγωγή του αυτοσεβασμού ως το βασικό έναυσμα για βελτίωση.
- iii. Η διατήρηση της κοινωνικής πίεσης για συνεργασία, ως μέσο δέσμευσης για την επίτευξη υψηλών προτύπων επίδοσης.
- iv. Η διαμόρφωση και διατήρηση μιας κουλτούρας, ως ευθύνη της ηγεσίας, μέσα στην οποία η ποιότητα αναγνωρίζεται και επιβραβεύεται, και δεν έχει ως επίκεντρο την παρακολούθηση και την εκτίμηση της ατομικής επίδοσης (Murgatroyd & Morgan, 1994). Παράλληλα, οι εκπαιδευόμενοι, έχουν ξεκάθαρες απόψεις πάνω σε οργανωτικά θέματα, πρακτικές μάνατζμεντ και βελτιώσεις που θα ήθελαν να εφαρμοσθούν στο δικό τους σχολείο και μπορούν να συνεισφέρουν πάνω στο σχεδιασμό πολιτικών και πρακτικών των σχολείων.

Σε κάθε περίπτωση, η Δ.Ο.Π συνιστά ένα πολύ απαιτητικό καθεστώς διοίκησης για να εφαρμοστεί κατάλληλα και να διαχυθεί παντού στην εκπαίδευση, ενώ βρίσκεται ακόμα σε πρώιμο στάδιο και τα διαθέσιμα ερευνητικά δεδομένα είναι πολύ περιορισμένα. Ωστόσο, οι αρχές της (ηγεσία, δέσμευση, ικανοποίηση πελάτη, συνεχής βελτίωση, συνεχής εξέλιξη, εκπαίδευση και εξάσκηση, κυριότητα των προβλημάτων, ανταμοιβή και αναγνώριση, ομαδική εργασία και αποφυγή λαθών), βοηθούν στο σχεδιασμό, στη λειτουργία, και στη συνεχή βελτίωση ενός

αποτελεσματικού περιβάλλοντος εκπαίδευσης των προγραμμάτων σπουδών στηριγμένων στα αντικείμενα μάθησης, στις δεξιότητες και στα αρθρωτά υποσύνολα του περιγράμματος σπουδών αλλά και στη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών, με απώτερο σκοπό τη διασφάλιση της ποιότητας και την πιστοποίηση των προγραμμάτων σπουδών (Wearn & Ho, 1996).

Η δια βίου μάθηση προωθεί επίσης τη δημιουργικότητα και την καινοτομία και καθιστά δυνατή την πλήρη οικονομική και κοινωνική συμμετοχή. Καινοτομία σημαίνει να υιοθετούνται ουσιαστικές αλλαγές προς τη βελτίωση των προγραμμάτων του εκπαιδευτικού οργανισμού, των υπηρεσιών που προσφέρει, των διαδικασιών του και της λειτουργίας του και να δημιουργούνται νέες αξίες για τους πελάτες του. Η καινοτομία πρέπει να ηγείται του οργανισμού και να οδηγεί την αποδοτικότητά του σε νέες διαστάσεις και είναι πολύ σημαντική καθώς βελτιώνει συνεχώς την εκπαιδευτική αξία που παρέχει στους μαθητές και βελτιώνει όλες τις λειτουργικές και εκπαιδευτικές διαδικασίες. Σύμφωνα με τις ιδεολογικές της παραδοχές, η Δ.Ο.Π προωθεί την καινοτομία, που δεν είναι απαραίτητα γραφειοκρατική, αλλά προσανατολίζεται στην επίτευξη συνεχούς βελτίωσης όχι μόνο των αποτελεσμάτων αλλά και των διαδικασιών.

Η μαθητεία αφορά στη μάθηση που λαμβάνει κάποιος κατά τη διάρκεια της συμμετοχής του σε θέση εργασίας κατά τη διάρκεια κυρίως της φοίτησής του σε πρόγραμμα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Μέσω της Μαθητείας, οι καταρτιζόμενοι εμβαθύνουν και εξειδικεύουν τις δεξιότητες και τις γνώσεις που αποκτούν από την επαγγελματική ενασχόληση τους σε θέσεις που προσφέρονται από εργοδότες σε συναφείς με την κατάρτισή τους κλάδους. Η μαθητεία θεωρείται πολύ αποτελεσματική μέθοδος μάθησης καθώς παρέχει στους καταρτιζόμενους/νες εξειδικευμένες δεξιότητες τις οποίες ζητούν οι εργοδότες, διευκολύνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τη μετάβαση από την σχολική τάξη στην εργασία. Ενισχύουν επίσης τη συνεργασία μεταξύ κυβερνήσεων, κοινωνικών εταίρων, εργοδοτών και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, γεγονός που εξηγεί γιατί η αναβίωσή τους αποτελεί παγκόσμια τάση (CEDEFOP, 2014).

Με στόχο την ενίσχυση της απόδοσης και αποτελεσματικότητας στην επαγγελματική εκπαίδευση και ειδικότερα για το Μεταλυκειακό έτος-Τάξη Μαθητείας των Επαγγελματικών λυκείων, το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, ανακοίνωσε ότι:

1. Το «Μεταλκειακό Έτος-Τάξη Μαθητείας» αποτελεί μια προαιρετική εναλλακτική εκπαιδευτική διαδρομή μετά την αποφοίτηση από το ΕΠΑΛ, παρέχοντας τη δυνατότητα στους ενήλικες αποφοίτους να εκπαιδευτούν σε χώρο εργασίας, με αμοιβή ίση με το 75% του κατώτατου ημερομισθίου, πλήρη εργασιακά και ασφαλιστικά δικαιώματα και με την εποπτεία του δημόσιου σχολείου.
2. Η αμοιβή των μαθητευόμενων επιδοτείται κατά το ποσό των 11€-14€ για όσους είναι >25 ετών) από το Υπουργείο Παιδείας (ΕΣΠΑ) και κατά 6,12€ από τους εργοδότες, οι οποίοι καλύπτουν επίσης τις προβλεπόμενες ασφαλιστικές εισφορές.
3. Η αμοιβή θα αποδίδεται έγκαιρα, στους μαθητευόμενους ανά μήνα.
4. Από το 2019 η αμοιβή των μαθητευόμενων θα αυξηθεί σημαντικά, ακολουθώντας την αύξηση του κατώτατου μισθού (27% αύξηση για την πλειοψηφία των μαθητευόμενων που αμείβονταν με τον υποκατώτατο μισθό που καταργείται).
5. Ο θεσμός της Μαθητείας στηρίζεται σε σύγχρονα προγράμματα σπουδών, που αποτελούν δικλείδα ασφαλείας για τη διασφάλιση της ποιότητας όλης της διαδικασίας, ενώ απαραίτητη προϋπόθεση για την υλοποίησή της είναι η συνάφεια του χώρου εργασίας με τον ειδικότητα του μαθητευόμενου. Επιπρόσθετα, η εποπτεία του μαθητευόμενου από εκπαιδευτή αντίστοιχης ειδικότητας, είναι υποχρεωτική.
6. Με την ολοκλήρωση του προγράμματος οι απόφοιτοι αποκτούν Πτυχίο Επαγγελματικής Ειδικότητας Εκπαίδευσης και Κατάρτισης επιπέδου 5του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων, έπειτα από εξετάσεις πιστοποίησης που διενεργούνται από τον ΕΟΠΠΕΠ. Οι εξετάσεις είναι απαραίτητες ώστε να πιστοποιηθούν οι γνώσεις και οι δεξιότητες των αποφοίτων, οι οποίες αποκτούνται κατά σημαντικό μέρος στο χώρο εργασίας.
7. Η πληρωμή του εξεταστικού παράβολου για τη συμμετοχή σε όλες τις εξετάσεις πιστοποίησης του ΕΟΠΠΕΠ γίνεται από τους υποψήφιους γιατί είναι αυτοχρηματοδοτούμενες. Ωστόσο, με πρόσφατη Κοινή Υπουργική Απόφαση και την ένταξη της διαδικασίας στο ΕΣΠΑ, οι υποψήφιοι απόφοιτοι του μεταλκειακού έτους – τάξης μαθητείας των ΕΠΑΛ, δεν καταβάλουν εξεταστράσο διαρκεί αυτή ή ένταξη (ΦΕΚ 481/18-02-2019) ούτε αν

αποτύχουν και χρειαστεί τις επαναλάβουν. Αυτό άλλωστε έχει συμβεί και στις δύο πρώτες εξετάσεις που ήδη πραγματοποιήθηκαν.

8. Για την καλύτερη προετοιμασία των υποψηφίων, το Υπουργείο μεριμνά για την οργάνωση πρόσθετου Προπαρασκευαστικού Προγράμματος Πιστοποίησης, το οποίο υλοποιείται χωρίς οικονομική επιβάρυνση για τους υποψήφιους.
9. Οι εκπαιδευτικοί, οι γονείς και οι μαθητές των Επαγγελματικών Λυκείων αναγνωρίζουν τις σημαντικές θετικές αλλαγές που υλοποιούνται στην επαγγελματική εκπαίδευση. Η συμμετοχή στη Μαθητεία αυξάνεται διαρκώς, καθώς τον πρώτο χρόνο εφαρμογής του προγράμματος συμμετείχαν 1.118 μαθητευόμενοι, το 2017, 3.089, ενώ το 2018, 3.706. Επιπλέον, καταγράφεται διαρκής αύξηση του μαθητικού δυναμικού που επιλέγει τα ημερήσια και εσπερινά Επαγγελματικά Λύκεια. Το 2018, ο αριθμός των μαθητών/τριών στα ημερήσια ΕΠΑΛ αυξήθηκε κατά 6.3% σε σχέση με πέρυσι, ενώ στα εσπερινά, η αύξηση άγγιξε το 12% (<https://www.minedu.gov.gr/>).

2.6 Προβλήματα – προοπτική

Τα προβλήματα όπως και οι στόχοι που συνιστούν πρόκληση πλέον στην Ελλάδα και αφορούν την επαγγελματική εκπαίδευση (αρχική και συνεχιζόμενη), ακολουθούν τις τάσεις που επικρατούν σε ευρωπαϊκό επίπεδο, και αφορούν στην προώθηση εκπαιδευτικών πολιτικών που αναπτύσσουν το ανθρώπινο δυναμικό, βελτιώνουν την απασχολησιμότητα των νέων και καταπολεμούν τον κοινωνικό αποκλεισμό. Πίσω από κάθε στόχο βρίσκεται κάποια σχετική οδηγία, μνημόνιο ή πρωτοβουλία οργάνων της Ε.Ε και πίσω από τα περισσότερα προτεινόμενα μέτρα βρίσκονται σχετικές κατευθυντήριες γραμμές της Ε.Ε και ανάλογη χρηματοδότηση.

Οι αδυναμίες που διαπιστώθηκαν στο σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και που οφείλονταν κυρίως στην έλλειψη συντονισμού των φορέων της και στην αναποτελεσματικότητα των δομών της, επιχειρήθηκε να διορθωθούν με τη δημιουργία του «Εθνικού Συστήματος Σύνδεσης της Επαγγελματικής εκπαίδευσης και Κατάρτισης με την Απασχόληση» (ΕΣΣΕΕΚΑ), το οποίο θα λειτουργούσε με ισότιμη συνεργασία της πολιτείας, των εργοδοτών και των εργαζομένων και παρέχοντας πιστοποίηση επαγγελματικών προσόντων ανεξάρτητα από τον τρόπο απόκτησής τους.

Οι προοπτικές που δημιουργήθηκαν, ήταν οι παρακάτω:

- i. Στη σχολική δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση σχεδιάστηκαν τομείς και ειδικότητες σύμφωνα με τις οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες κάθε περιοχής.
- ii. Με πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής θα περιοριζόταν οι δευτεροβάθμιοι τίτλοι σπουδών στα επίπεδα επαγγελματικής κατάρτισης 1 και 2, οι δύο κύκλοι (α' και β') των ΤΕΕ θα γινόταν ένας και θα αντιστοιχούσε στο ευρωπαϊκό επίπεδο επαγγελματικής κατάρτισης 2, ώστε, το δίπλωμα των ΙΕΚ να αντιστοιχεί στο ευρωπαϊκό επίπεδο επαγγελματικής κατάρτισης.
- iii. Ο ΟΑΕΔ στόχευε να σταθεί ανταγωνιστικά ως προς την απασχόληση, παρέχοντας υπηρεσίες προς τους ανέργους, αλλά και τις επιχειρήσεις, σε εξατομικευμένη βάση, περιορίζοντας την επιδοματική πολιτική με τη σύμπραξη των κοινωνικών εταίρων.
- iv. Ως προς τη μαθητεία, οι προσπάθειες εστιάστηκαν, στην εξασφάλιση περισσότερων θέσεων και στη λήψη μέτρων για τη ποιοτική βελτίωση της πρακτικής άσκησης.
- v. Τα ΙΕΚ θα απευθύνονταν σε μεγαλύτερες ομάδες πληθυσμού (διαρρέοντες ή απόφοιτους της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, στρατιώτες), και θα αναλάμβανε την επανακατάρτιση επαγγελματιών και την εξ' αποστάσεως κατάρτιση.

Τα θετικά βήματα που πραγματοποιήθηκαν στην εξέλιξη της επαγγελματικής εκπαίδευσης αφορούν την πιστοποίηση φορέων, την ίδρυση των «σχολείων δεύτερης ευκαιρίας», την εισαγωγή νέου μοντέλου πιστοποίησης στη μεταδευτεροβάθμια αρχική επαγγελματική κατάρτιση (ΙΕΚ), την αξιοκρατική επιλογή των εκπαιδευτικών μέσω του ΑΣΕΠ, την εκπόνηση νέων προγραμμάτων σπουδών και βιβλίων.

Ωστόσο, η Ελλάδα, υστερεί σε σχέση με τη συμμετοχή των ενηλίκων στη Διά Βίου Μάθηση, έχοντας τη χαμηλότερη θέση στην Ευρώπη, πιθανότατα λόγω της καθυστέρησης της δημιουργίας του απαραίτητου θεσμικού πλαισίου (2005) και τη θέσπιση της ΓΓΔΒΜ (2008). Γίνεται επομένως φανερό, η ανάγκη ενίσχυσης της Δια Βίου μάθησης σε όλες τις παραγωγικές ηλικιακές ομάδες και σε όλες τις κατηγορίες του εργατικού δυναμικού της χώρας με ευέλικτα προγράμματα κατάρτισης, δίνοντας έμφαση στη μείωση του χάσματος συμμετοχής στη Δια Βίου Μάθηση μεταξύ ατόμων που έχουν υψηλότερο επίπεδο μόρφωσης σε σχέση με όσους έχουν χαμηλότερο.

Συνοψίζοντας, ένα από τα βασικά ζητήματα που καλείται να αντιμετωπίσει η επαγγελματική εκπαίδευση, είναι ο ρόλος της, όχι μόνο στη στρατηγική για την Παιδεία, αλλά και για την αντιμετώπιση της κρίσης, για την επιστροφή στην ανάπτυξη και την απασχόληση, τη δημιουργία ενός νέου, σύγχρονου και εύρωστου παραγωγικού μοντέλου με έμφαση στη γνώση και το ανθρώπινο δυναμικό, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι νέοι θα έχουν όλα τα εφόδια που χρειάζονται για να κατακτήσουν τους στόχους τους σε έναν ανταγωνιστικό κόσμο χωρίς να μεταναστεύσουν. Η ανεργία που δεσπόζει στους νέους και φτάνει σε αρνητικά ρεκόρ συγκριτικά με την Ευρώπη, οι ευέλικτες μορφές εργασίας που ξεπερνούν την πλήρη απασχόληση, η μετανάστευση των πιο μορφωμένων και εξειδικευμένων νέων στο εξωτερικό με ελάχιστες πιθανότητες να επιστρέψουν καθιστά αναγκαία τη βέλτιστη και αποτελεσματικότερη αξιοποίηση της επαγγελματικής εκπαίδευσης. Είναι γεγονός πως το 70% των αποφοίτων Γυμνασίου επιλέγει το Γενικό Λύκειο θεωρώντας την επαγγελματική εκπαίδευση κατώτερη, όταν ο αντίστοιχος μέσος όρος στην Ευρωπαϊκή Ένωση φτάνει στο 50%. Βασικός, επομένως στόχος για την επαγγελματική εκπαίδευση είναι η αναβάθμισή της ώστε να αποτελεί συνειδητή επιλογή για τους νέους ανθρώπους και όχι λύση ανάγκης.

Για να γίνει αυτό πραγματικότητα, πρέπει να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά τα δομικά προβλήματα που κρατούν την επαγγελματική εκπαίδευση χαμηλά, προβλήματα που σύμφωνα με την έρευνα του Κέντρου Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής της ΓΣΕΕ περιλαμβάνουν: α) τη χαμηλή ελκυστικότητα των παρεχόμενων προγραμμάτων και την έλλειψη πληροφόρησης γι' αυτά, β) τα υψηλά ποσοστά διαρροής μαθητών και σπουδαστών από την εκπαιδευτική διαδικασία, γ) την πολυνομία, δ) την έλλειψη θεσμικής σταθερότητας και την ασυνέχεια στον σχεδιασμό, ε) τη χαμηλή διασύνδεση με την αγορά εργασίας, στ) τις συχνά μεγάλες ελλείψεις στις υλικοτεχνικές υποδομές και τα κενά στο ανθρώπινο δυναμικό.

Προτάσεις που μπορούν να αντιμετωπίσουν τα συγκεκριμένα προβλήματα είναι οι εξής:

1. Ενίσχυση της μαθητείας στους πραγματικούς χώρους εργασίας, προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι να αποκτούν εμπειρία και γνώσεις.
2. Ενεργότερη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων, αλλά και των τοπικών κοινωνιών στην εκπαιδευτική στρατηγική.
3. Μεγαλύτερη αυτονομία των σχολών.

4. Ευελιξία των προγραμμάτων σπουδών.
5. Καλλιέργεια ποιότητας μέσα από διαρκή αξιολόγηση με κριτήρια διαφανή και αδιάβλητα.
6. Διεύρυνση της επανειδίκευσης με τη συμμετοχή των πανεπιστημίων, των επιχειρήσεων, του ΟΑΕΔ και ανεξάρτητων ιδιωτικών φορέων, προγραμμάτων που, αν σχεδιαστούν σωστά, είναι πολύτιμα τόσο για τους ήδη εργαζομένους όσο και για τους ανέργους, και ιδιαίτερα ανέργους μεγαλύτερης ηλικίας που σήμερα ζουν το φάσμα του οικονομικού και κοινωνικού αποκλεισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο:ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

3.1 Ερευνητικές υποθέσεις και ερωτήματα

Περνώντας από την οικονομία της γνώσης στην κοινωνία της γνώσης, η μεγάλη πρόκληση όλων των κρατών μελών της Ευρώπης είναι να καταστούν ανταγωνιστικότερα και δυναμικά σε επίπεδο οικονομίας αποκτώντας βιώσιμες, έξυπνες και αειφόρες οικονομίες με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και με μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή. Στο στρατηγικό σχέδιο που υιοθέτησε η Ευρώπη, ήδη από το συμβούλιο της Λισσαβόνας το 2000, κυριαρχούν ο ρόλος του ανθρώπινου κεφαλαίου, της έρευνας & τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας. Με δεδομένη τη συσχέτιση της εκπαίδευσης με την έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη και καινοτομία, αποκτούν θέση κλειδί οι γνώσεις, οι δεξιότητες και ικανότητες, καθώς και οι στάσεις που αποκτούν οι πολίτες μέσα από ένα σύστημα εκπαίδευσης, κατάρτισης και δια βίου μάθησης.

Σε εθνικό επίπεδο, η χώρα μας έχει προσανατολιστεί προς την επένδυση για τη γνώση και σχεδιάζει την ανάπτυξη ενός ποιοτικού, ανοικτού, εξωστρεφούς, διεθνοποιημένου συστήματος εκπαίδευσης, κατάρτισης και δια βίου μάθησης, προσαρμοσμένο απόλυτα στην ευρωπαϊκή και διεθνή πραγματικότητα (Σταϊκούρας, 2016). Με στόχο τη δια βίου λειτουργία της εκπαιδευτικής διαδικασίας, θα πρέπει:

- i. Να ενισχυθούν τα κίνητρα και να αυξηθεί η πρόσβαση των ενηλίκων σε προγράμματα επιμόρφωσης, ιδιαίτερα για τα άτομα με χαμηλή ειδικευση.
- ii. Να αξιοποιηθεί η σύγχρονη τεχνολογία στον τρόπο διδασκαλίας, μελέτης, έρευνας και αξιολόγησης.
- iii. Να συνδυαστεί η έρευνα, εκπαίδευση και το περιεχόμενο σπουδών με την παραγωγική διαδικασία και την αγορά εργασίας, μέσω της συνεργασίας των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και των ερευνητικών κέντρων με τις επιχειρήσεις.
- iv. Να διευκολυνθεί η συνεργασία δημοσίου και ιδιωτικού τομέα, καθώς και η ανάληψη επενδύσεων από ιδιώτες αντί κρατικών φορέων (Σταϊκούρας, 2016).

Παράλληλα, η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, εστιάζεται στη δημιουργία ενός εργατικού δυναμικού με εμπορικές, τεχνικές και επαγγελματικές δεξιότητες, καθώς και με δεξιότητες υψηλού επιπέδου. Σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση χαρακτηρίζεται από τα ακόλουθα (Γαλατά, 2009):

- i. Έλλειψη σε χώρους κατάρτισης στο χώρο εργασίας και εκπαιδευτές. Σε ορισμένες χώρες η ταχεία επέκταση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έχει υπονομεύσει την επαγγελματική εκπαίδευση που βασίζεται στο σχολείο.
- ii. Η επαγγελματική εκπαίδευση δε χαίρει της ίδιας προσοχής με τα υπόλοιπα τμήματα του εκπαιδευτικού συστήματος.
- iii. Οι εργαζόμενοι μαθαίνουν πολλές δεξιότητες στο χώρο εργασίας είτε ανεπίσημα είτε με επίσημη εκπαίδευση. Ωστόσο, για πολλούς λόγους, η επαγγελματική κατάρτιση δεν μπορεί απλώς να αφηθεί στους εργοδότες.
- iv. Οι επιχειρήσεις παρέχουν ειδική κατάρτιση για τους υπαλλήλους τους, αλλά έχουν ελάχιστα κίνητρα να παρέχουν κατάρτιση για γενικές δεξιότητες ή είναι πολύ μικρές για να παρέχουν αποτελεσματική κατάρτιση.
- v. Οι εργοδότες ενδέχεται να είναι απρόθυμοι να προσλάβουν νέους εκτός εάν είναι «έτοιμοι για εργασία» (δαπανηρή πρόσληψη, λόγω των κανόνων απασχόλησης).
- vi. Εκείνοι με χαμηλότερα επίπεδα εκπαίδευσης, οι οποίοι θα επωφεληθούν περισσότερο από τις πρόσθετες δεξιότητες, είναι λιγότερο πιθανό να αναπτύξουν νέες δεξιότητες μόλις βρεθούν στην αγορά εργασίας.
- vii. Το εργατικό δυναμικό υψηλής ειδίκευσης μπορεί να ενθαρρύνει τις επενδύσεις στη χώρα, αυξάνοντας την οικονομική ανάπτυξη, ενώ οι

δεξιότητες ενός εργαζομένου μπορούν να προωθήσουν τις δεξιότητες των εργαζομένων.

viii. Τα επαγγελματικά προγράμματα μπορούν να αποπληρωθούν στην αγορά εργασίας, με μελέτες που δείχνουν ικανοποιητικά ποσοστά απόδοσης για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

ix. Η αναντιστοιχία δεξιοτήτων μπορεί να αυξήσει την ανεργία και να μειώσει την παραγωγικότητα και την ανταγωνιστικότητα (CEDEFOP, 2010).

Μέχρι τώρα δεν έχουν υλοποιηθεί εργασίες στη χώρα μας που να εξετάζουν το βαθμό ικανοποίησης και την αποτελεσματικότητα που έχουν τα προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης συσχετίζοντας εκπαιδευόμενους, εκπαιδευτές και επιχειρηματίες με τα δημογραφικά και κοινωνικά τους χαρακτηριστικά και αξιολογώντας τα προγράμματα με βάση το είδος της απασχόλησης ή εργασίας που βρίσκουν οι εκπαιδευόμενοι, το χρόνο εύρεσης εργασίας και το βαθμό στον οποίο αξιοποίησαν τις γνώσεις/δεξιότητες που απόκτησαν στα προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης που συμμετείχαν. Το ερευνητικό αυτό κενό σε ένα θέμα τόσο σημαντικό με προεκτάσεις τόσο στους εκπαιδευτές όσο και στους εκπαιδευόμενους, τη λειτουργία των ΕΠΑΛ/ΙΕΚ/ΚΕΚ και την απόδοση του έργου έρχεται να καλύψει η παρούσα μελέτη.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η διερεύνηση, καταγραφή και αποτίμηση των απόψεων όσων σχετίζονται με την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (εκπαιδευτές, εκπαιδευόμενοι, άτομα που τέλειωσαν προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και είναι μισθωτοί, αυτοαπασχολούμενοι ή άνεργοι), για την ικανοποίηση που παίρνουν από τη συμμετοχή τους σε αντίστοιχα προγράμματα, και για τη γνώμη τους ως προς την αποτελεσματικότητα και απόδοση που έχουν. Διερευνώνται οι αντιλήψεις που έχουν οι εκπαιδευόμενοι ως προς τους λόγους για τους οποίους επιλέγουν κάποιο πρόγραμμα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, τη χρησιμότητα και τη βοήθεια που τους παρείχαν σε σχέση με την εύρεση εργασίας και τη μελλοντική τους επαγγελματική αποκατάσταση και εξέλιξη. Επίσης ερευνώνται και οι αντιλήψεις των ανέργων ως προς τους λόγους για τους οποίους απέτυχε η συμμετοχή τους σε προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Οι ερευνητικές υποθέσεις που θα εξετάσουμε είναι οι παρακάτω:

1. Οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευόμενων για την επαγγελματική εκπαίδευση εξαρτώνται από τα δημογραφικά και κοινωνικά τους χαρακτηριστικά, όπως το φύλο, η ηλικία, η επαγγελματική τους ιδιότητα και η κοινωνική τους κατάσταση (Μακρυδημήτρης, 1996).
2. Ο βαθμός πρόσβασης στην απασχόληση, 6 μήνες μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης, είναι χαμηλός (Φωτόπουλος, 2014).
3. Ο βαθμός συνάφειας του γνωστικού αντικείμενου κατάρτισης σε σχέση με το αντικείμενο της απασχόλησης, είναι υψηλός (Φωτόπουλος, 2014).
4. Ο βαθμός αξιοποίησης των γνώσεων και ικανοτήτων/δεξιοτήτων που αποκτήθηκαν μέσω των προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης είναι ικανοποιητικός (Τσιμπουκλή - Φίλιπς 2008, 2010).

Τα ερευνητικά ερωτήματα που θα εξεταστούν είναι τα εξής:

- i. Επηρεάζει το κοινωνικό προφίλ και τα βασικά χαρακτηριστικά (δημογραφικά, εισοδηματικά, πολιτισμικά) των εκπαιδευτών την απόδοση και αποτελεσματικότητά τους σε προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης;
- ii. Επηρεάζει το κοινωνικό προφίλ και τα βασικά χαρακτηριστικά (δημογραφικά, εισοδηματικά, πολιτισμικά) των εκπαιδευόμενων την επιλογή τους σε προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης;
- iii. Πώς επιδρά το δημογραφικό και κοινωνικό προφίλ των συμμετεχόντων στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στην αξιοποίηση των αποκτηθέντων γνώσεων/ικανοτήτων στην ομαλή ένταξη στην αγορά εργασίας;
- iv. Ποια η συνδρομή των προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στην εύρεση εργασίας;
- v. Ποιες οι ενέργειες των καταρτιζόμενων για την εύρεση εργασίας;
- vi. Πώς αξιολογούνται οι δομές και οι πολιτικές ενίσχυσης της απασχόλησης μέσω της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης;

Επιλέχθηκε, η περίπτωση των ΕΠΑΛ/ΙΕΚ/ΚΕΚ που δραστηριοποιούνται στο νομό Άρτας γιατί υπήρχε η πρόθεση να μελετηθεί μια συγκεκριμένη δομή που εξυπηρετεί τις ανάγκες της έρευνας.

3.2 Μεθοδολογία

Για την πραγματοποίηση της παρούσας εργασίας επιλέχθηκε η ποσοτική έρευνα ως καταλληλότερη μέθοδος, να διερευνήσει τάσεις και να εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο συσχετίζονται οι αντίστοιχες μεταβλητές (Creswell, 2011). Επιπλέον αναζητήθηκε η επαλήθευση των ερευνητικών υποθέσεων με αριθμητική ανάλυση και σύγκριση περισσότερων χαρακτηριστικών και στοιχείων (Cohenetal., 2008).

Η δειγματοληπτική έρευνα, υλοποιήθηκε με τη χρήση ερωτηματολογίου στην ιστοσελίδα της googleforms. Υπήρξε επομένως η δυνατότητα συγκέντρωσης μεγαλύτερου δείγματος. Το ερωτηματολόγιο παρέχει ανωνυμία στους συμμετέχοντες και δίνει τη δυνατότητα συμπλήρωσής του σε σύντομο χρονικό διάστημα ευνοώντας τη μεγαλύτερη συμμετοχή αλλά και την ειλικρίνεια των απαντήσεων που θα συλλεχθούν (Παρασκευόπουλος, 1993β; Καραγεώργος, 2002; Γκίκα, 2006). Όλοι οι συμμετέχοντες ενημερώθηκαν για τη φύση του ερωτηματολογίου και την ανωνυμία που παρέχει κατά τη διαδικασία αποστολής του με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο και συμφώνησαν να συμμετέχουν στην έρευνα.

Για την κατασκευή του ερευνητικού εργαλείου μελετήθηκαν σχετικά συγγράμματα και έρευνες με το υπό μελέτη θέμα, οπότε και κρίθηκε σωστό για την εξασφάλιση της εγκυρότητας και της αξιοπιστίας του αλλά και ταυτόχρονα την επίτευξη του σκοπού και την εξέταση των ερευνητικών υποθέσεων να γίνει συγκερασμός τριών κλιμάκων αλλά να τεθούν και ερωτήσεις που αφορούν την καταγραφή των δημογραφικών και κοινωνικών χαρακτηριστικών του δείγματος. Οι ερωτήσεις του ερωτηματολογίου βασίζονται στην προσπάθεια διεξαγωγής συμπερασμάτων όσο το δυνατόν πλησιέστερα στην Ελληνική πραγματικότητα. Επιπλέον οι άξονες γύρω από τους οποίους κατευθύνονται οι ερωτήσεις στηρίζονται στα συμπεράσματα που προέκυψαν από τη μελέτη της έρευνας του Κέντρου Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας (ΚΑΝΕΠ-ΓΣΕΕ), (2013), με θέμα Κατάρτιση, Απασχόληση Εκπαιδευτική Πολιτική, Διερεύνηση της σύνδεσης της επαγγελματικής κατάρτισης με την απασχόληση (Γούλας κ.α., 2013).

Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από πέντε (5) τμήματα:

Το 1^ο τμήμα περιλαμβάνει συνολικά δώδεκα (12) ερωτήσεις που αφορούν περισσότερο τα δημογραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά των εκπαιδευτών, όπως το φύλο καθώς και η ηλικία των ερωτώμενων, η οποία διαιρέθηκε σε έξι (6) επίπεδα:

στο πρώτο είναι τα άτομα που έχουν ηλικία από 18 έως 24, στο δεύτερο από 25-34, στο τρίτο από 35-44, στο τέταρτο από 45-54, στο πέμπτο από 55-64, και στο έκτο επίπεδο από 65 και περισσότερο. Επίσης ερωτώνται η οικογενειακή τους κατάσταση και ο αριθμός των παιδιών τους σε περίπτωση που έχουν, καθώς και το ανώτερο επίπεδο σπουδών που έχουν ολοκληρώσει. Αναζητούνται οι παράγοντες που κατά τη γνώμη τους μπορούν να οδηγήσουν στη βελτίωση των εργασιακών συνθηκών που αντιμετωπίζουν και της οικονομικής τους κατάστασης, οι πηγές εισοδήματός τους, το επίπεδο των μηνιαίων αποδοχών που λαμβάνουν, η εργασιακή σχέση που έχουν καθώς και οι γνώσεις τους σε ξένες γλώσσες και τη χρήση Η/Υ.

Το 2^ο τμήμα, αφορά τους εκπαιδευόμενους επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Περιλαμβάνει έξι (6) ερωτήσεις που αφορούν στο χρόνο που διήρκεσε η επαγγελματική κατάρτιση ή εκπαίδευση και αν συμμετείχαν σε προγράμματα μαθητείας, την απόκτηση πιστοποίησης, τους λόγους για τους οποίους επέλεξαν τα αντίστοιχα προγράμματα, το βαθμό ικανοποίησής τους και την εύρεση αντίστοιχης εργασίας μετά το τέλος της εκπαίδευσής τους.

Το 3^ο τμήμα, αφορά θέματα απασχόλησης και απαντούν μόνο όσοι από τους εκπαιδευόμενους κατάφεραν να βρουν εργασία. Περιλαμβάνει επτά (7) ερωτήσεις που αφορούν στον τρόπο εύρεσης και στη σχέση εργασίας που έχουν, ενώ διερευνάται η γνώμη τους για το βαθμό και τον τρόπο με τον οποίο βοήθηθηκαν μέσω της επαγγελματικής εκπαίδευσης και των προγραμμάτων που υλοποιεί. Οι συμμετέχοντες καλούνται να απαντήσουν σχετικά με την αντιστοίχιση και τη συνάφεια των προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με τις ανάγκες στην αγορά εργασίας και να καταθέσουν τη γνώμη τους σχετικά με το βαθμό ικανοποίησής τους από τη συμμετοχή τους σε αυτά.

Το 4^ο τμήμα, αφορά θέματα εργασίας αλλά απαντούν μόνο όσοι εξακολουθούν να είναι άνεργοι. Περιλαμβάνει εννέα (9) ερωτήσεις που αφορούν στο χρόνο και τον τρόπο που ψάχνουν εργασία και στη γνώμη τους για το αν η συμμετοχή τους στα προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης τους βοηθούν να ενταχθούν στην αγορά εργασίας καθώς και για τους λόγους για τους οποίους εξακολουθούν να είναι άνεργοι. Οι συμμετέχοντες ερωτώνται για τα χαρακτηριστικά στοιχεία που ζητούν να βρουν σε μια εργασία, για την πιθανότητα να ψάξουν για δουλειά στο εξωτερικό και τους λόγους για τους οποίους θα το απέφευγαν.

Το 5^ο τμήμα, αφορά θέματα εργασίας αλλά απαντούν μόνο όσοι είναι αυτοαπασχολούμενοι. Περιλαμβάνει επτά (7) ερωτήσεις που αφορούν στο

αντικείμενο, στον τρόπο έναρξης και λειτουργίας της επιχείρησής τους και φυσικά στο αν τους βοήθησε το πρόγραμμα συμμετοχής τους στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, στη συνάφεια που έχει με την επιχείρηση που ανοίξανε και την ικανοποίησή τους από το συγκεκριμένο σύστημα εκπαίδευσης.

Συνολικά το ερωτηματολόγιο έχει σαρανταμία (41) ερωτήσεις αλλά λόγω του καταμερισμού των τμημάτων, ο χρόνος συμπλήρωσής τους ήταν πολύ μικρός.

Οι ερωτώμενοι που αποτέλεσαν το δείγμα της έρευνας απάντησαν στο ερωτηματολόγιο σημειώνοντας ένα x στο τετράγωνο με το οποίο συμφωνούσαν περισσότερο. Οι απαντήσεις που είχαν να επιλέξουν ήταν οι ακόλουθες:

- i. ναι/όχι
- ii. καμία/μικρή/μέτρια/μεγάλη/πολύ μεγάλη
- iii. καθόλου/λίγο/αρκετά-μέτρια/πολύ/πάρα πολύ-απόλυτα

Επίσης για την κλίμακα των απαντήσεων που χρησιμοποιήθηκε ως βάση η μέθοδος Likert με την οποία οι ερωτώμενοι μπορούσαν να δηλώσουν το βαθμό με τον οποίο συμφωνούσαν ή διαφωνούσαν με την ερώτηση που είχε προηγηθεί ισχύει η εξής διαβάθμιση: Με 1="Καθόλου/Πολύ δυσαρεστημένος", 2="Λίγο/Αρκετά δυσαρεστημένος", 3="Μέτρια/ούτε ικανοποιημένος-ούτε δυσαρεστημένος", 4="Αρκετά"/ αρκετά ικανοποιημένος, 5="Πάρα πολύ/πολύ ικανοποιημένος".

3.3 Αξιοπιστία και εγκυρότητα

Η ποιότητα μιας ερευνητικής εργασίας προσδιορίζεται από την εγκυρότητα, την αξιοπιστία και την ευαισθησία της (Zikmundetal., 2011). Όλοι οι παραλήπτες των emails ανήκαν στο εργασιακό περιβάλλον των ΕΠΑΛ/ΙΕΚ/ΚΕΚ ή ήταν εκπαιδευόμενοι σε αυτό. Με τον τρόπο αυτό, ελαχιστοποιείται η πιθανότητα να έχουν συμπληρώσει το ερωτηματολόγιο άσχετα άτομα με την έρευνα. Επίσης, όλα τα αποτελέσματα μεταφέρθηκαν αμέσως μετά το τέλος της έρευνας σε φόρμα του excel, στην οποία υπάρχει χρονική σήμανση για την συμπλήρωση του κάθε ερωτηματολογίου ξεχωριστά και φανερώνεται μέσα από αυτή την μετατροπή, μια κανονική συμπλήρωση των ερωτηματολογίων.

Η αξιοπιστία της έρευνας προκύπτει όταν τα αποτελέσματά της συμφωνούν με τα αποτελέσματα παρόμοιων ερευνών στη διάρκεια του χρόνου και στη διαφορετικότητα των περιοχών καθώς και από την εσωτερική τους συνοχή, γεγονός που διασφαλίστηκε από την αρχή καθώς το ερωτηματολόγιο βασίστηκε στην έρευνα

των ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ. Οι συμμετέχοντες στην έρευνα απάντησαν ελεύθερα και χωρίς προκαταλήψεις και θα υπάρξει σύγκριση των αποτελεσμάτων της παρούσας μελέτης με αποτελέσματα άλλων ερευνών στο σχετικό αντικείμενο. Οι εκπαιδευτικοί, που απάντησαν, είχαν τη δυνατότητα να δεχτούν ή να απορρίψουν τη συμμετοχή τους στην έρευνα και μόνο εφόσον ήθελαν, συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο.

Η εγκυρότητα μιας έρευνας, αναφέρεται στην εσωτερική και στην εξωτερική εγκυρότητα. Η εσωτερική εγκυρότητα περιλαμβάνει το σωστό σχεδιασμό της έρευνας και το ικανό ερευνητικό εργαλείο που θα μετρήσει τα ζητήματα που πρέπει να ερευνηθούν. Για τη διασφάλιση, επομένως, της εσωτερικής εγκυρότητας χρησιμοποιήθηκε η έρευνα του Κέντρου Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας (ΚΑΝΕΠ-ΓΣΕΕ), (2013), με θέμα Κατάρτιση, Απασχόληση Εκπαιδευτική Πολιτική, Διερεύνηση της σύνδεσης της επαγγελματικής κατάρτισης με την απασχόληση καθώς και πληθώρα βιβλιογραφικών πηγών. Η εξωτερική εγκυρότητα αφορά στο δείγμα ή σε παραμέτρους που μπορεί να επιρεάσουν αρνητικά τη δειγματοληψία (Creswell, 2011). Για το λόγο αυτό, έχουν προστεθεί και οι μεταβλητές ελέγχου όπως τα δημογραφικά στοιχεία. Κατά τη διάρκεια συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου οι συμμετέχοντες διαβεβαίωσαν ότι αντιλαμβάνονται πλήρως τις ερωτήσεις που καλούνταν να απαντήσουν.

Η ευαισθησία της έρευνας αφορά στο βαθμό που μπορεί η έρευνα να διασφαλίσει την ακρίβεια με την οποία μεταβάλλονται οι παράμετροι που εξετάζονται (Zikmundetal., 2011). Για την ακρίβεια της καταγραφής των ζητημάτων που εξετάζονται, δίνονται πέντε διαφορετικές επιλογές απάντησης στο δείγμα, μια 5 βάθμια κλίμακα Likert από το 1 έως το 5, που αντανακλούν απαντήσεις συχνότητας ενός συμβάντος από το καθόλου (1) έως το πάρα πολύ (5) έτσι ώστε ο κάθε συμμετέχοντας να έχει περισσότερες επιλογές απάντησης σύμφωνα με τη καθημερινότητα και τα βιώματά του.

Η μελέτη της αξιοπιστίας έγινε με τη χρήση του δείκτη εσωτερικής συνάφειας CronbachAlpha και κρίθηκε απαραίτητη για τη διασφάλιση της εγκυρότητας των αποτελεσμάτων. Συνήθως ο δείκτης CronbachAlpha θα πρέπει να σημειώνει τιμή μεγαλύτερη του 0,7 για να θεωρείται αξιόπιστος (Cohenet. al., 2008). Η τιμή του δείκτη CronbachAlpha για τα 41 ερωτήματα που τέθηκαν στο ερωτηματολόγιο και τις κύριες μεταβλητές τους είναι 0,775 εξασφαλίζοντας εσωτερική συνάφεια.

3.4 Ηθικά και δεοντολογικά ζητήματα και η διασφάλιση του απορρήτου των πληροφοριών των ερωτηθέντων

Η ιδιωτικότητα κάθε συμμετέχοντα προστατεύτηκε (Νόμος 2472/1997: Προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα). Σύμφωνα με το νόμο αυτό κάθε πολίτης είναι ελεύθερος να καθορίσει το χρόνο, την έκταση και τις συνθήκες κάτω από τις οποίες θα δώσει ή όχι προσωπικές πληροφορίες (στάσεις, πεποιθήσεις, συμπεριφορές, απόψεις, αρχεία). Η ιδιωτικότητα προστατεύεται, εάν το άτομο ενημερώνεται και συναινεί να συμμετάσχει σε μια μελέτη και εθελοντικά μοιράζεται προσωπικές πληροφορίες με τον ερευνητή. Επιπλέον, ο σύνδεσμος της εφαρμογής Google Form, ο οποίος περιλάμβανε το ερωτηματολόγιο, συνοδευόταν από εισαγωγικό κείμενο, όπου ο κάθε ενδιαφερόμενος ενημερωνόταν ακριβώς για το σκοπό της έρευνας, την ερευνητική διαδικασία, τη φύλαξη και τη χρήση των πληροφοριών που θα παρέχει.

Στο τέλος του εισαγωγικού ενημερωτικού κειμένου του συνδέσμου επέλεγε ο υποψήφιος ερωτώμενος, αν επιθυμεί να προχωρήσει στην συμπλήρωση του ερωτηματολογίου. Επιπλέον, κατά την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου μπορούσε να σταματήσει και να αποχωρήσει, εφόσον το επιθυμούσε.

Η διαδικασία συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου ήταν διαδικτυακή και με πλήρη ανωνυμία και εμπιστευτικότητα στα ευαίσθητα προσωπικά στοιχεία, μέσω της ηλεκτρονικής φόρμας της εφαρμογής Google. Ειδικότερα, δε ζητήθηκε το ονοματεπώνυμο των ερωτηθέντων ούτε το ακριβές όνομα των σχολικών μονάδων ή των επιχειρήσεων που εργάζονται.

3.5 Δειγματοληψία

Για την ομαλή διεξαγωγή της έρευνας και μετά την κατασκευή του τελικού ερωτηματολογίου συγκεντρώθηκαν τα mail των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευόμενων ή απόφοιτων που δέχτηκαν να συμμετάσχουν και τα ερωτηματολόγια προωθήθηκαν σε όλους μία εβδομάδα αργότερα μέσω της εφαρμογής Google forms η οποία επιτρέπει αυτόματη συλλογή, ομαδοποίηση και αποθήκευση των απαντήσεων. Οι συμμετέχοντες πληροφορήθηκαν ότι τα ερωτηματολόγια ήταν ανώνυμα και εμπιστευτικά. Τα ερωτηματολόγια αποστάλθηκαν μέσω του διαδικτύου στο διάστημα από 1 Ιουνίου έως 22 Ιουλίου του 2019.

Δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 152 εκπαιδευτικοί των ΕΠΑΛ Άρτας, εκπαιδευόμενοι, αυτοαπασχολούμενοι και άνεργοι που θα ερωτηθούν. Το δείγμα δεν ήταν αντιπροσωπευτικό, και έτσι τα αποτελέσματα δε μπορούν να γενικευτούν στο σύνολο των εκπαιδευτικών επαγγελματικής εκπαίδευσης σε όλη την επικράτεια. Οι απαντήσεις όμως των εκπαιδευτικών είναι ενδεικτικές της τάσης που επικρατεί και μπορεί να λειτουργήσει συμβουλευτικά για το σχεδιασμό και την υλοποίηση νέων εργασιών βιωματικής μάθησης.

3.6 Στατιστική ανάλυση

Η ανάλυση των δεδομένων έγινε με το στατιστικό πακέτο επεξεργασίας SPSS16.0 και τα στατιστικά εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν είναι η ανάλυση διακύμανσης μιας μεταβλητής (Anova I) και δυο μεταβλητών (AnovaII) για τα δείγματα που παρουσιάζουν κανονικότητα, ο συντελεστής γραμμικής συσχέτισης Pearson r και η ανάλυση κύριων συνιστωσών (PCA) για μεταβλητές που έδειξαν σημαντική διαφορά και οπτικοποιεί την αλληλεπίδραση που έχουν μεταξύ τους οι εξωτερικές μεταβλητές με τις εσωτερικές παραμέτρους (κοινωνικά-δημογραφικά στοιχεία) για να αναδειχθεί η αιτία που προκαλεί αλλαγές.

Αρχικά οι απαντήσεις καταχωρήθηκαν και κωδικοποιήθηκαν. Στη συνέχεια ακολούθησε περιγραφική στατιστική ανάλυση των δημογραφικών στοιχείων και ανάλυση των ερευνητικών ερωτήσεων και υπολογίστηκαν οι συχνότητες και οι σχετικές συχνότητες. Η επιλογή των συγκεκριμένων ερωτηματολογίων έγινε καθώς επιχειρούν μία πολυδιάστατη προσέγγιση του θέματος και παρατίθεται στο παράρτημα.

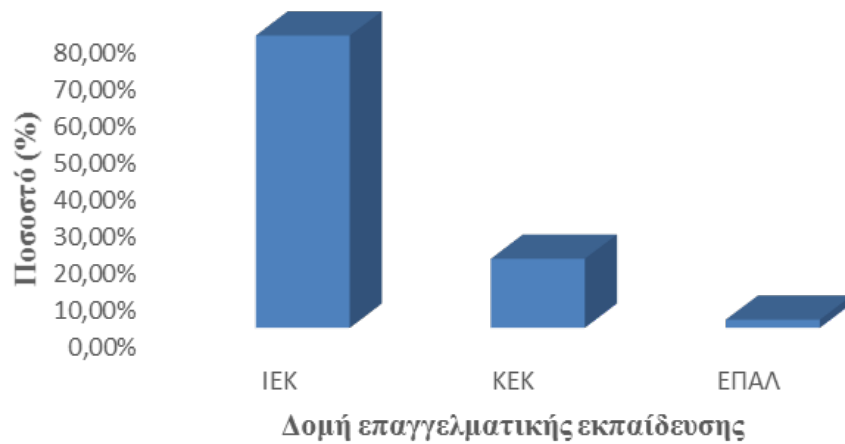
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο: Αποτελέσματα

Ακολουθεί μία περιγραφική ανάλυση των δεδομένων της έρευνας βάση των απαντήσεων των ερωτηματολογίων που ελήφθησαν συνοδευόμενη από γραφήματα.

Στην έρευνα συμμετείχαν 152 εκπαιδευτικοί που εργάζονται σε δημόσια και ιδιωτικά ιδρύματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και άνεργοι και αυτοαπασχολούμενοι. Στο συγκεκριμένο δείγμα οι εργαζόμενοι σε δομές επαγγελματικής εκπαίδευσης (N=55) συνιστούν το 36,2% του συνόλου των ερωτηθέντων, οι άνεργοι (N=58) αποτελούν το 38,15% του δείγματος και είναι η πλειοψηφία των ερωτηθέντων, και οι αυτοαπασχολούμενοι (N=39) το 25,67% των συμμετεχόντων. Προγράμματα σε ΙΕΚ παρακολούθησε το 79,12% των ερωτηθέντων, σε ΚΕΚ το 18,68 % και σε ΕΠΑΛ το 2,2 % (Γράφημα 1).

Γράφημα 1: Ραβδόγραμμα σχετικών συχνοτήτων % για τη δομή επαγγελματικής εκπαίδευσης

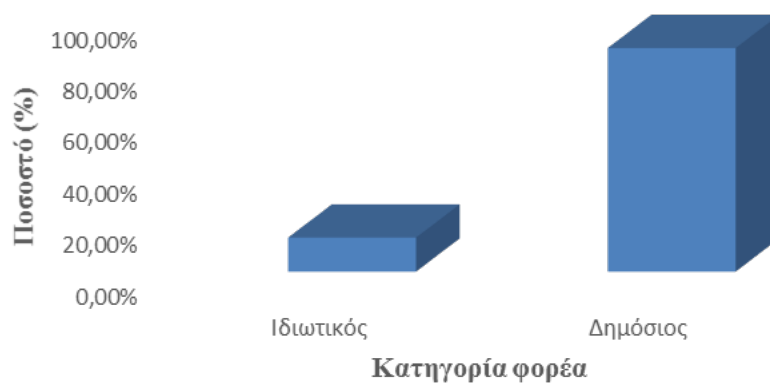
Σχετική Συχνότητα δομής συνεχιζόμενης εκπαίδευσης

Από τους φορείς επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης που παρέχουν προγράμματα σπουδών και παρακολούθησαν οι συμμετέχοντες στο ερωτηματολόγιο, το 13,19% είναι ιδιωτικοί και το 86,81% δημόσιοι (Γράφημα 2).

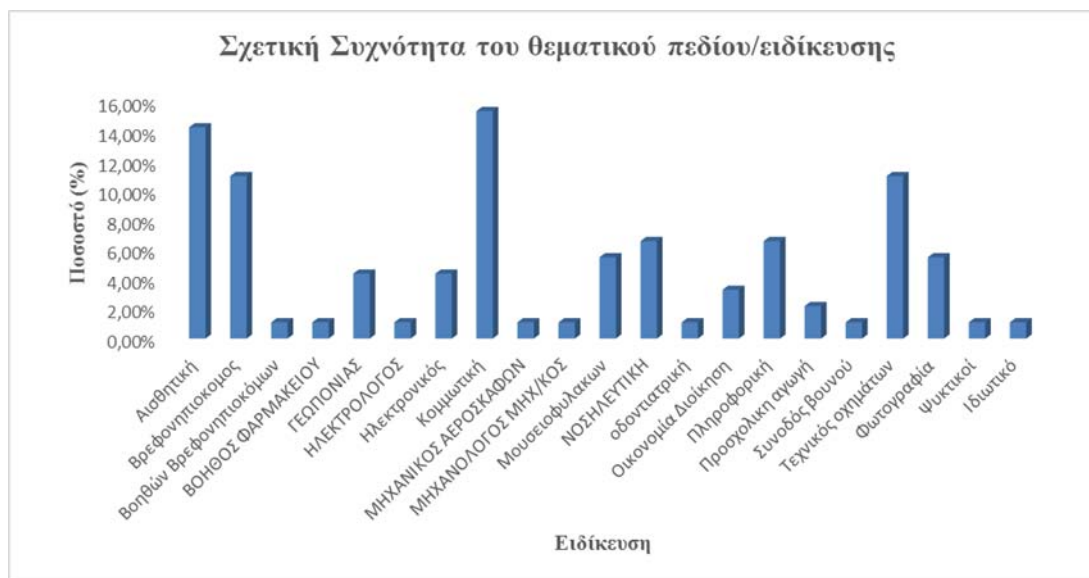
Γράφημα 2: Ραβδόγραμμα σχετικών συχνοτήτων % για την κατηγορία φορέα συνεχιζόμενης κατάρτισης

Σχετική Συχνότητα φορέα συνεχιζόμενης εκπαίδευσης

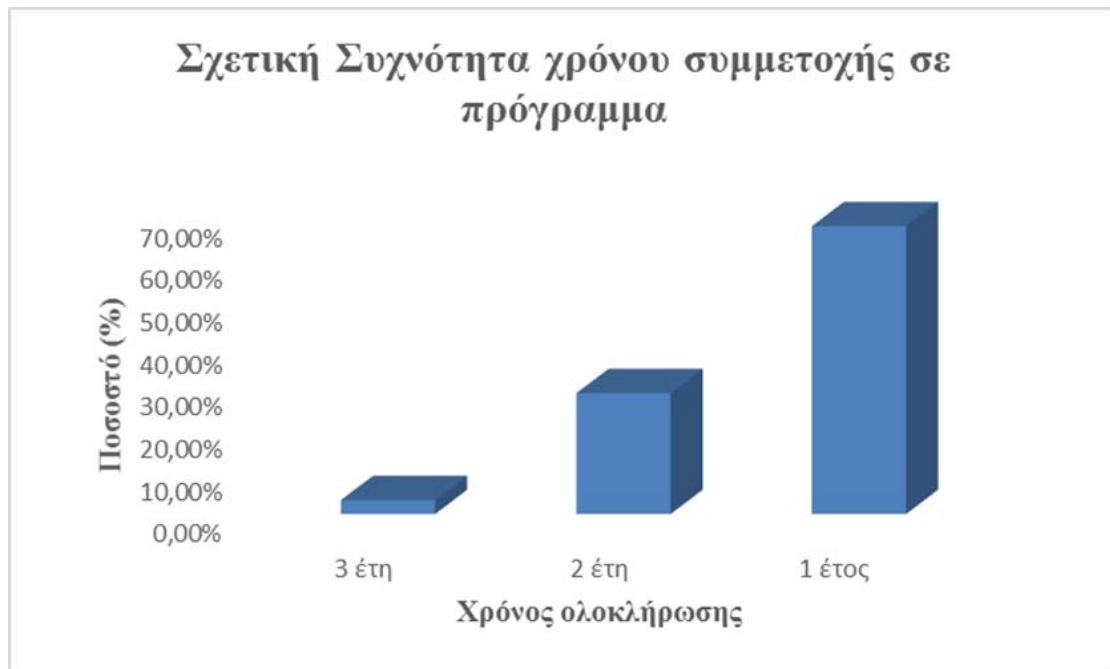
Το μεγαλύτερο ποσοστό ειδίκευσης ανήκει στην κομμωτική (15,4%), ακολουθεί στη δεύτερη σειρά η αισθητική με ποσοστό 14,3 % και συνεχίζει ο τεχνικός οχημάτων με ποσοστό 11% (Γράφημα 3).

Γράφημα 3: Ραβδόγραμμα σχετικών συχνοτήτων % της ειδίκευσης των συμμετεχόντων

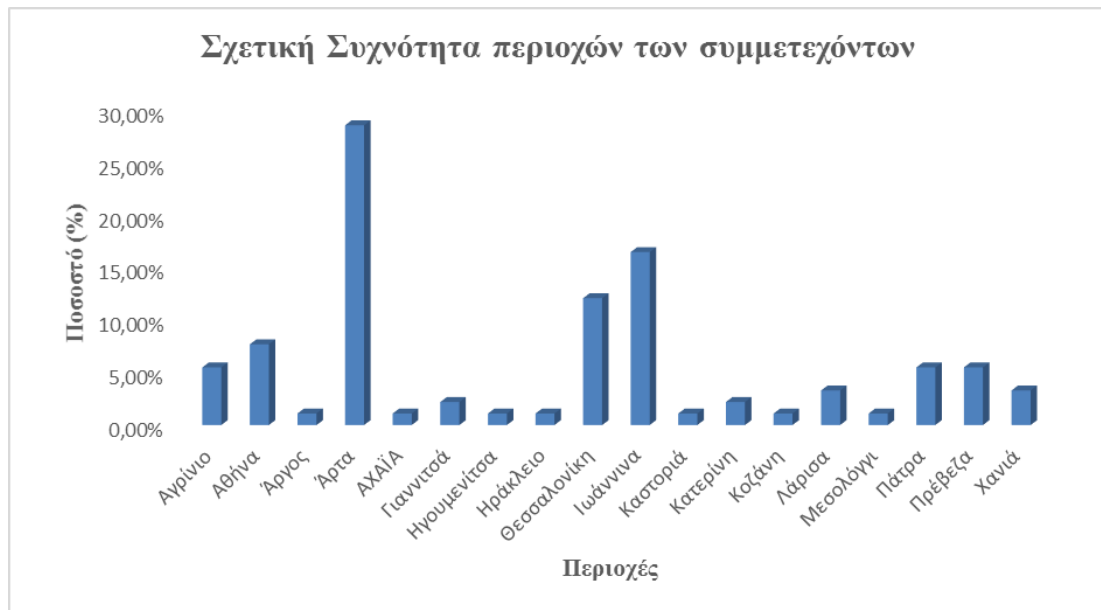
Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων, συμμετείχαν σε πρόγραμμα διάρκειας ενός έτους (ποσοστό 68,1%), ενώ το 28,6% συμμετείχε σε διετές πρόγραμμα και μόνο το 3,3 % σε τριετές (Γράφημα 4).

Γράφημα 4: Ραβδόγραμμα σχετικών συχνοτήτων % της χρονικής περιόδου ολοκλήρωσης του προγράμματος

Οι περισσότερες απαντήσεις συγκεντρώθηκαν από την Άρτα (ποσοστό 28,6%), ακολουθούν τα Ιωάννινα σε ποσοστό 16,5%, η Θεσσαλονίκη σε ποσοστό 12,1%, η Αθήνα σε ποσοστό 7,7% και ακολουθούν οι υπόλοιπες περιοχές με μικρότερα ποσοστά (Γράφημα 5).

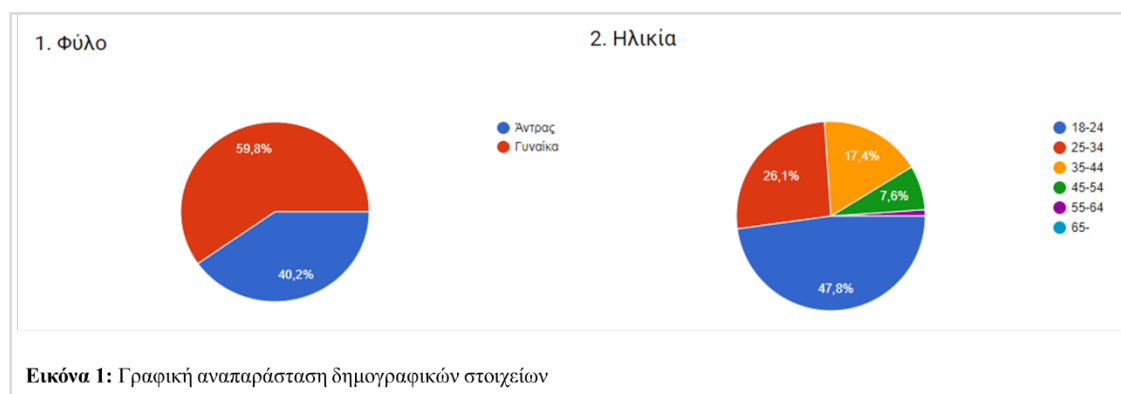
Γράφημα 5: Ραβδόγραμμα σχετικών συχνοτήτων % των περιοχών στις οποίες βρίσκονται οι συμμετέχοντες

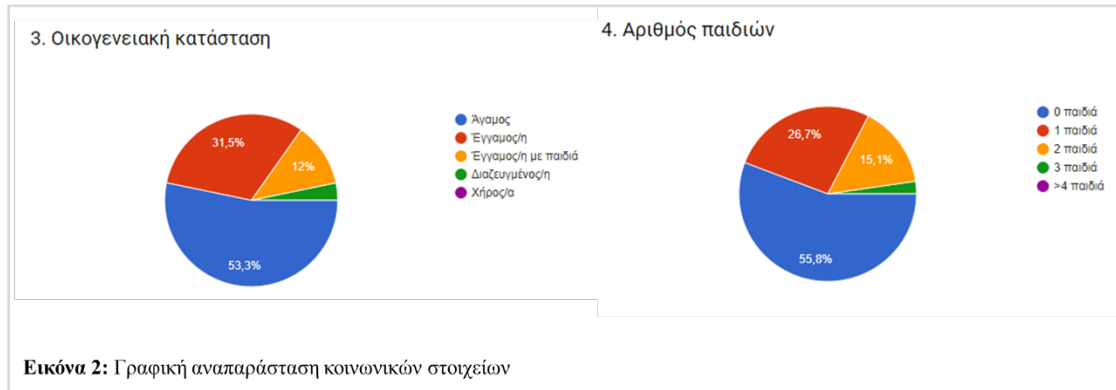

Συνοψίζοντας, το δείγμα αφορά άτομα από το νομό της Άρτας, που συμμετείχαν σε ετήσια προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης στον τομέα της κομμωτικής, σε δημόσια ΙΕΚ.

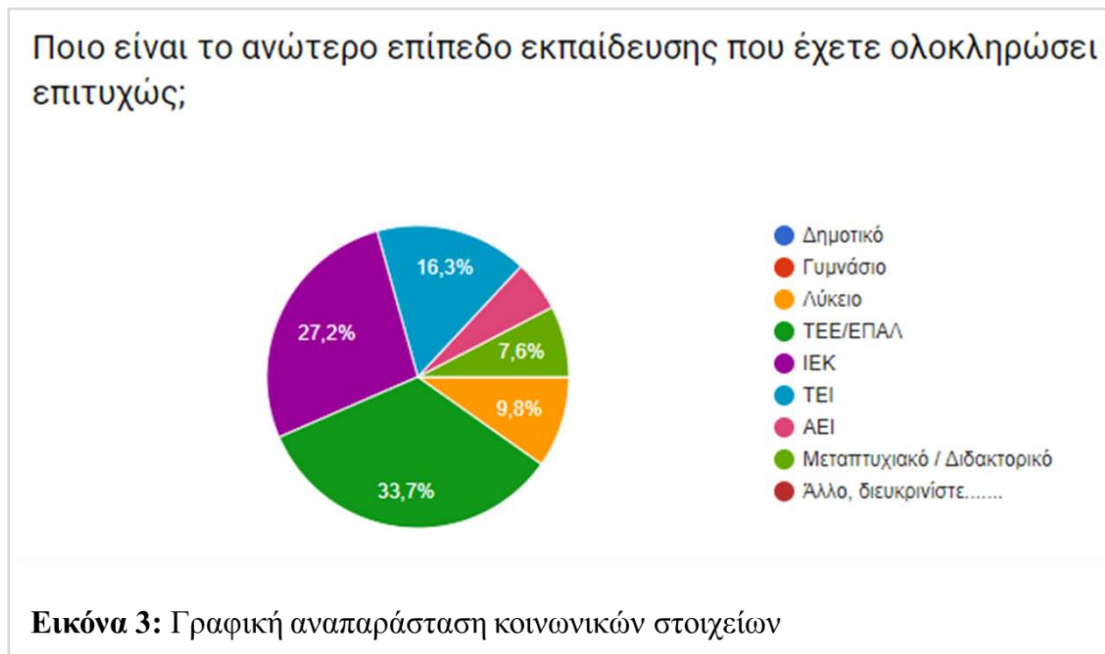
4.1 Κοινωνικά-Δημογραφικά στοιχεία

Συγκεντρώθηκαν συνολικά, 152 απαντήσεις. Απάντησαν 91 γυναίκες (ποσοστό 59,8%) και 61 άντρες (ποσοστό 40,2%), ενώ οι ηλικίες τους κυμαίνονται σε ποσοστό 47,8% στην περιοχή 18-24 χρονών, σε ποσοστό 26,1% στην περιοχή 25-34 χρονών και σε ποσοστό 17,4% στην περιοχή 35-44 χρονών. 45-54 ετών είναι το 7,6% των ερωτηθέντων (Εικόνα 1). Σε ποσοστό 53,3% είναι άγαμοι, το 31,5% είναι έγγαμοι, και το 12% είναι έγγαμοι με παιδιά. Από τους τελευταίους, το 26,7% έχουν ένα παιδί, ενώ το 15,1% έχουν δύο παιδιά (Εικόνα 2).

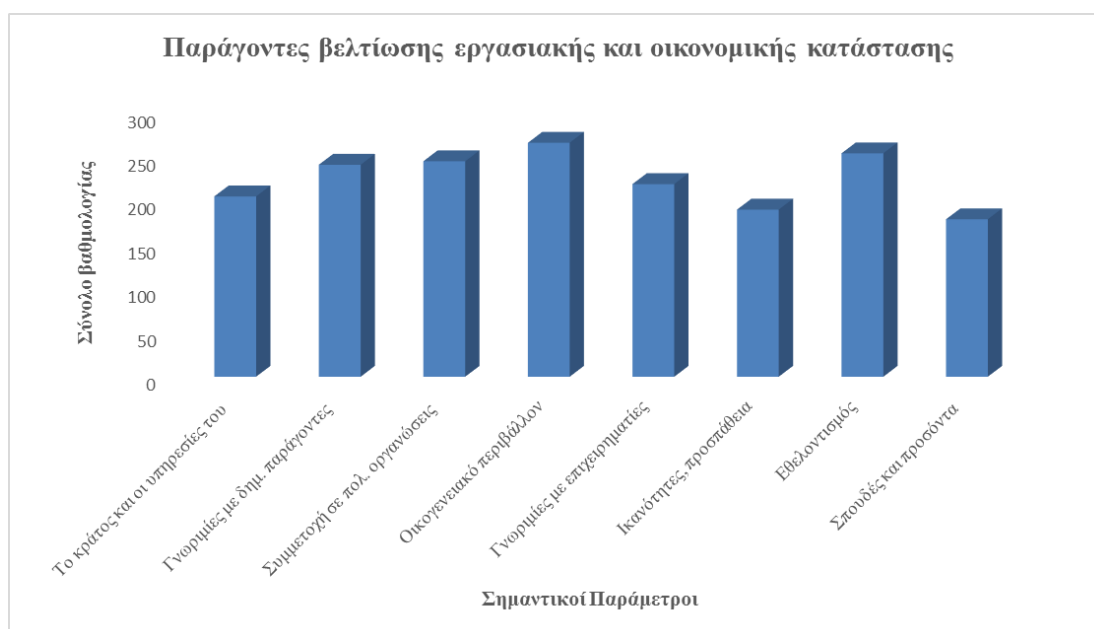
Σχετικά με το επίπεδο των σπουδών που έχουν ήδη ολοκληρώσει, σε ποσοστό 7,6% έχουν μεταπτυχιακό ή διδακτορικό δίπλωμα, το 5,4% έχουν πτυχίο ΑΕΙ και το 16,3% έχουν πτυχίο ΤΕΙ, ποσοστά που αναδεικνύουν το βαθμό κατάρτισης του ανθρώπινου προσωπικού της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Από τους υπόλοιπους ερωτηθέντες, σε ποσοστό 27,2% είναι τελειόφοιτοι ΙΕΚ, το 9,8% Λυκείου και το 33,7% ΤΕΕ/ΕΠΑΛ (Εικόνα, 3).

Σχετικά με τις παραμέτρους που λειτουργούν βοηθητικά στην εύρεση εργασίας και βελτίωσης της οικονομικής κατάστασης των νέων, τη μεγαλύτερη βαθμολογία συγκέντρωσε το οικογενειακό και συγγενικό περιβάλλον και ακολουθεί η

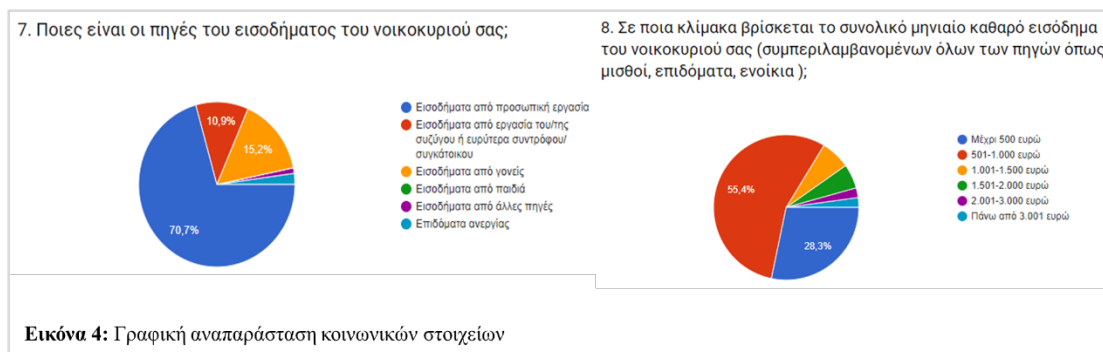
εμπειρία από εθελοντική εργασία. Στη συνέχεια, σημαντικές παράμετροι είναι η συμμετοχή σε πολιτικές οργανώσεις και σε συνδικάτα και με μικρή διαφορά οι γνωριμίες με δημόσιους παράγοντες ή πολιτικούς (Γράφημα 6). Αξίζει να σημειωθεί πως τη μικρότερη βαθμολογία συγκεντρώνουν οι σπουδές και τα προσόντα, κάτι που θέτει υπό αμφισβήτηση την ποιότητα των παρεχόμενων γνώσεων και τη χρησιμότητά τους προκειμένου να μειωθεί η ανεργία.

Γράφημα 6: Ραβδόγραμμα συνολικής βαθμολογίας των παραγόντων που βελτιώνουν την εργασιακή και οικονομική κατάσταση των ατόμων

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων και σε ποσοστό 70,7% δηλώνουν πως έχουν εισοδήματα από προσωπική εργασία, ενώ σε ποσοστό 15,2% έχουν εισοδήματα από τους γονείς και σε ποσοστό 10,9% έχουν εισοδήματα από εργασία του συντρόφου.

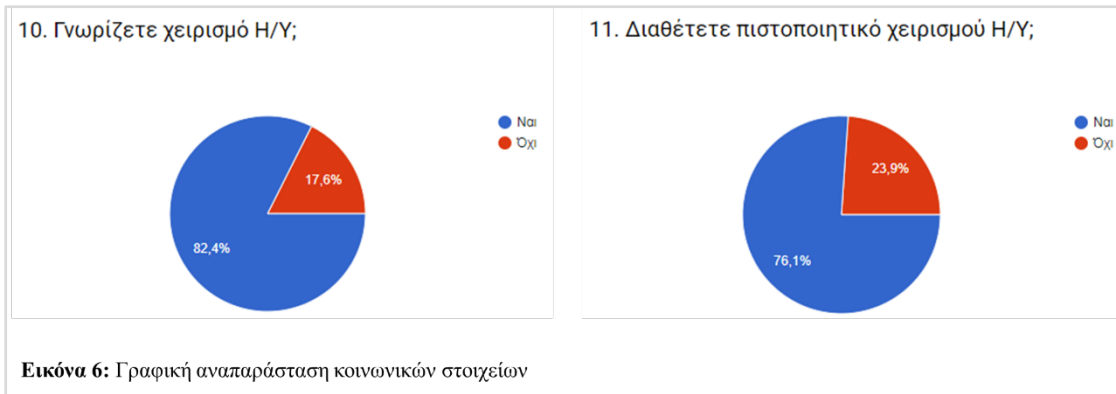
Επιπλέον, το 55,4% όσων απάντησαν έχουν μισθό 501-1000 ευρώ ενώ το 28,3% μόλις που φτάνουν τα 500 ευρώ (Εικόνα 4). Είναι φανερό πως το ποσοστό των υψηλόμισθων ή έστω ικανοποιητικά αμειβόμενων είναι είτε πολύ μικρό είτε απουσιάζει από το συγκεκριμένο χώρο, κάτι που επιβεβαιώνει τη μεγάλη οικονομική κρίση και ύφεση που χαρακτηρίζουν την Ελλάδα τα τελευταία χρόνια.

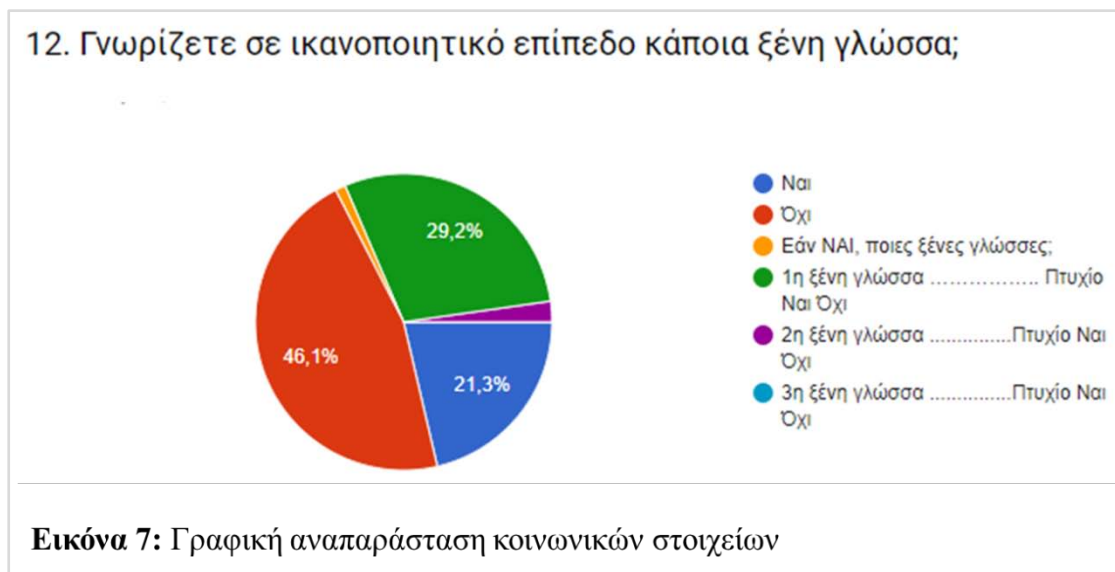
Σε ποσοστό 41,3% οι συμμετέχοντες στο ερωτηματολόγιο είναι αυτοαπασχολούμενοι και το 25% μισθωτοί. Ωστόσο, παρατηρείται και ένα 30,4% που είναι άνεργοι είτε αναζητούν εργασία (Εικόνα 5).

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων (82,4%) γνωρίζουν να χειρίζονται Η/Υ και το 76,1% έχουν και πιστοποιητικό που να το βεβαιώνει (Εικόνα 6).

Σε αντίθεση με τη χρήση Η/Υ οι γνώσεις τους σε ξένες γλώσσες είναι περιορισμένη. Οι συμμετέχοντες αναφέρουν σε ποσοστό 21,3% πως έχουν ικανοποιητική γνώση κάποιας ξένης γλώσσας, ενώ οι μισοί σχεδόν (41,6%) δε γνωρίζουν. Αξίζει να σημειωθεί πως σε ποσοστό 29,2% αναφέρουν γνώση μιας ξένης γλώσσας που όμως είναι μεγαλύτερο του 21,3%, γεγονός που υποδεικνύει πως μπορεί είτε να έχουν την ικανότητα ομιλίας αλλά όχι γραφής, είτε να μην έχουν πτυχίο που να πιστοποιεί το επίπεδό τους (Εικόνα 7).

Συμπερασματικά, το προφίλ των συμμετεχόντων διαμορφώνεται, από αυτοαπασχολούμενους με πιστοποιημένες γνώσεις στη χρήση Η/Υ και ελλιπείς γνώσεις σε ξένες γλώσσες, τελειόφοιτους ΤΕΕ/ΕΠΑΛ, ηλικίας 18-24 ετών, γυναίκες άγαμες, χωρίς παιδιά, με μισθό από 501-1000 ευρώ που δηλώνουν πως η ενίσχυση της οικονομικής τους κατάστασης και η επαγγελματική τους αποκατάσταση προωθείται και στηρίζεται από το οικογενειακό περιβάλλον.

4.2 Επαγγελματική κατάρτιση και εκπαίδευση

Το 81,3% παρακολούθησαν διετές πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισης και το 12,1 % παρακολούθησε πρόγραμμα ενός έτους. Από αυτούς που συμμετείχαν σε ΙΕΚ, οι περισσότεροι αν και με μικρή διαφορά (56,3%) απέκτησαν την ειδικότητα πιστοποιημένα και το 43,7% όχι (Εικόνα 8).

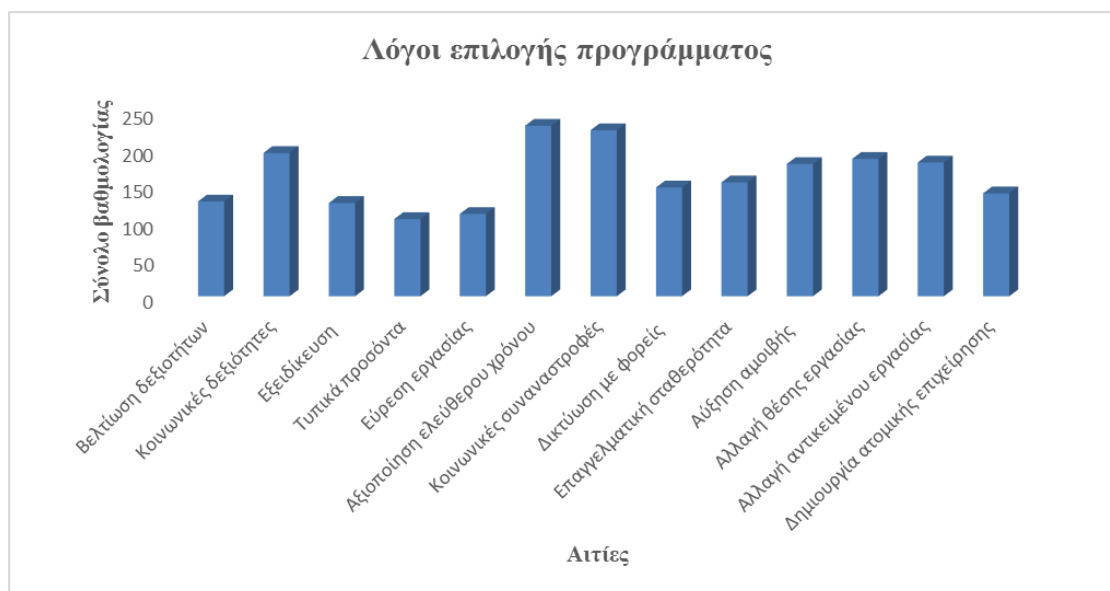
Από τους ερωτηθέντες που επέλεξαν ΕΠΑΛ, το 73,6% συμμετείχε σε πρόγραμμα μαθητείας. Οι τελειόφοιτοι της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης δηλώνουν σε ποσοστό 68,4% πως βρήκαν εργασία μετά το τέλος της εκπαίδευσής τους. Τα χρονικά διαστήματα των 6 μηνών και των 3 ετών συγκεντρώνουν τα μικρότερα ποσοστά (11,2% αντίστοιχα) και η πλειοψηφία δηλώνει πως βρίσκει εργασία σε διάστημα ενός έτους (25,8%) και δύο ετών (20,2%). Υπάρχει όμως και ένα 31,5% όσων ερωτήθηκαν που δεν κατάφεραν να ενσωματωθούν στην αγορά εργασίας (Εικόνα 9).

Οι λόγοι που αναφέρουν οι συμμετέχοντες πως τους επηρεάζουν για την επιλογή κάποιου προγράμματος επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης είναι πρώτιστα η αξιοποίηση ελεύθερου χρόνου και η αύξηση των κοινωνικών

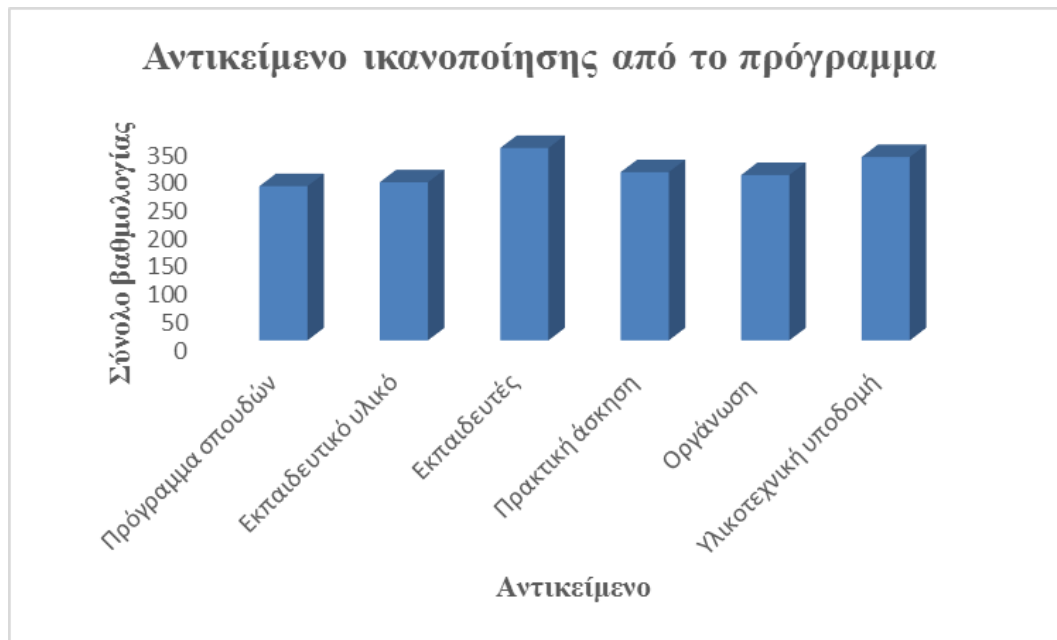
συναναστροφών. Τις τελευταίες θέσεις κατέχουν η απόκτηση περισσότερων τυπικών προσόντων και η διευκόλυνση πρόσβασης στην αγορά εργασίας (Γράφημα 7).

Γράφημα 7: Ραβδόγραμμα συνολικής βαθμολογίαςτων παραγόντων που επηρεάζουν την επιλογή προγράμματος επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

Οι εκπαιδευτές ικανοποιούν κατά κύριο λόγο τους συμμετέχοντες στα προγράμματα και ακολουθούν, οι χώροι και η υλικοτεχνική υποδομή. Τη μικρότερη ικανοποίηση αναφέρουν πως τους δίνει το πρόγραμμα σπουδών και με μικρή διαφορά το εκπαιδευτικό υλικό (Γράφημα 8).

Γράφημα 8: Ραβδόγραμμα συνολικής βαθμολογίαςτου αντικειμένου του προγράμματος επιλογής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης που προσφέρει τη μεγαλύτερη ικανοποίηση

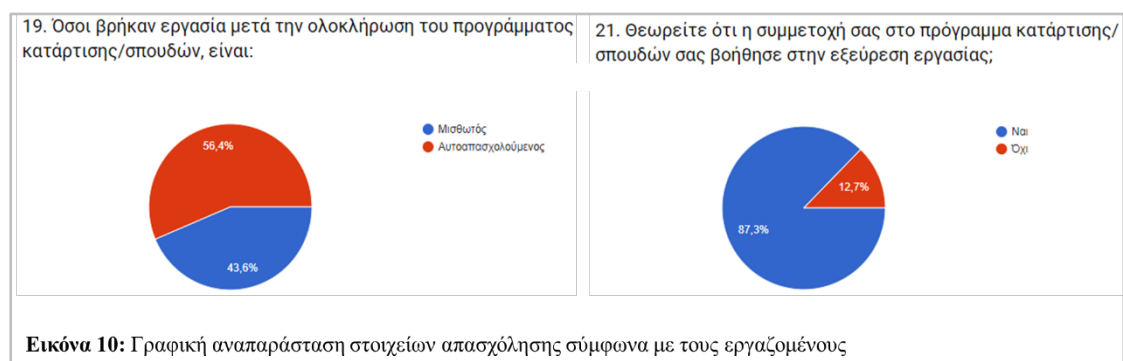

Συνοψίζοντας, οι εκπαιδευόμενοι παρακολουθούν διετή προγράμματα κατάρτισης. Οι τελειόφοιτοι των ΙΕΚ πιστοποιούνται, ενώ των ΕΠΑΛ παρακολουθούν πρόγραμμα μαθητείας και βρίσκουν εργασία σε διάστημα ενός έτους.

4.3 Θέματα απασχόλησης

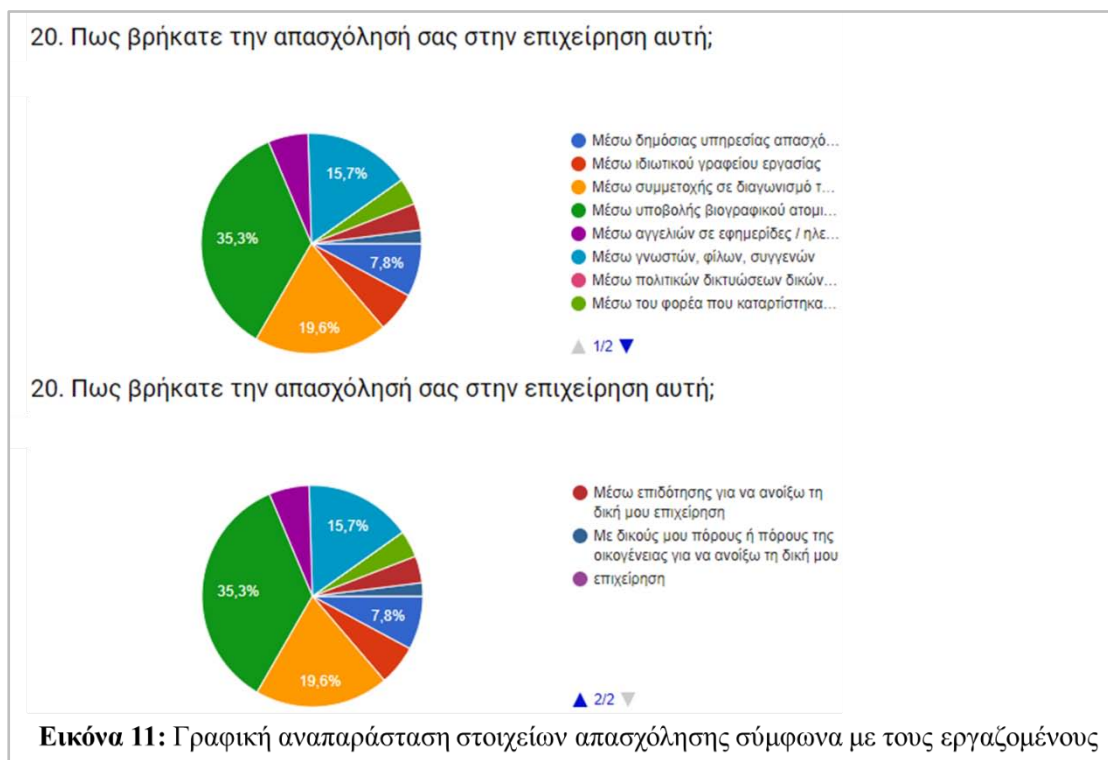
4.3.1 Εργαζόμενοι

Η μεγάλη πλειοψηφία (87,3%) όσων συμμετείχαν σε προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης δηλώνουν πως τους βοήθησε στο να βρουν εργασία και το 56,4% είναι αυτοαπασχολούμενοι (Εικόνα 10).

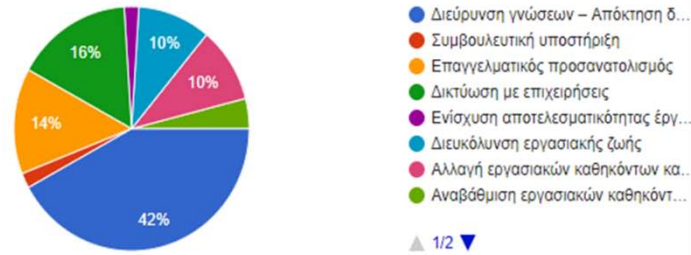
Στην εύρεση εργασίας βοήθησε σε ποσοστό 35,3% η αποστολή βιογραφικού, σε ποσοστό 19,6% με συμμετοχή σε διαγωνισμό του δημοσίου, σε ποσοστό 15,7%

μέσω γνωστών, φίλων και συγγενών και σε 7,8% μέσω δημόσιας υπηρεσίας απασχόλησης (ΟΑΕΔ) (Εικόνα 11).

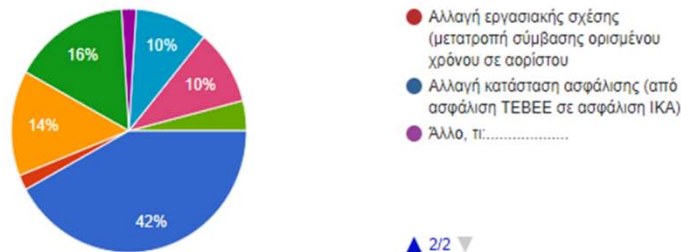
Οι ερωτηθέντες που απάντησαν πως τα προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης τους βοήθησαν στην εύρεση εργασίας, δήλωσαν σε ποσοστό 42% πως αυτό έγινε επειδή διεύρυναν τις γνώσεις τους και απέκτησαν περισσότερες δεξιότητες, σε ποσοστό 16% επειδή δικτυώθηκαν με επιχειρήσεις, 14% επειδή τους δόθηκε ο κατάλληλος επαγγελματικός προσανατολισμός και σε 10% είτε επειδή διευκολύνθηκε η εργασιακή τους ζωή είτε επειδή άλλαξαν εργασιακά καθήκοντα και τις επαγγελματικές τους αρμοδιότητες (Εικόνα 12).

22. Εάν ναι, με ποιους τρόπους; (Πολλαπλές επιλογές)

▲ 1/2 ▼

22. Εάν ναι, με ποιους τρόπους; (Πολλαπλές επιλογές)

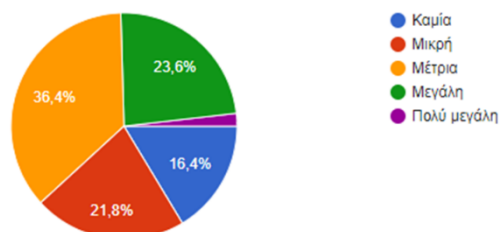

▲ 2/2 ▼

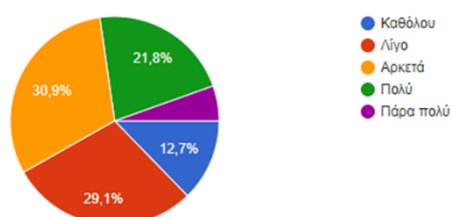
Εικόνα 12: Γραφική αναπαράσταση στοιχείων απασχόλησης σύμφωνα με τους εργαζομένους

Επίσης, για τη συνάφεια του αντικειμένου της αρχικής τους εργασίας με την εκπαίδευση και κατάρτιση που πήραν απάντησαν πως είναι μεγάλη μόνο σε ποσοστό 23,6%. Το 58,2% αναφέρουν πως η συνάφεια είναι μικρή έως μέτρια, ενώ μηδενική συνάφεια δήλωσε πως έχει το 16,4%. Παράλληλα, σε ποσοστό 52,7% αξιοποίησαν αρκετά έως πολύ τις γνώσεις και δεξιότητες που απέκτησαν από το πρόγραμμα που ακολούθησαν στην εργασία τους και σε ποσοστό 41,8% λίγο έως καθόλου (Εικόνα 13).

23. Πώς αξιολογείτε τη συνάφεια του αντικειμένου της πρώτης εργασίας σας σε σχέση με το αντικείμενο κατάρτισης;

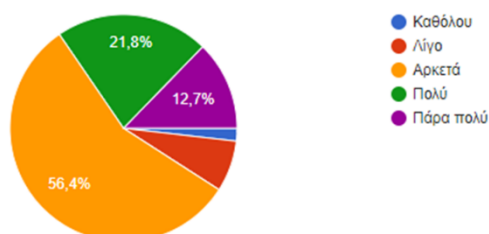
24. Σε ποιο βαθμό αξιοποιήσατε στην πρώτη εργασία σας τις γνώσεις και τις δεξιότητες που αποκτήσατε από τη συμμετοχή σας στο πρόγραμμα κατάρτισης/σπουδών;

Εικόνα 13: Γραφική αναπαράσταση στοιχείων απασχόλησης σύμφωνα με τους εργαζομένους

Εν κατακλείδι, από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα ικανοποιήθηκαν οι προσδοκίες σε πολύ μεγάλο βαθμό στο 21,8% των συμμετεχόντων, σε αρκετό βαθμό το 56,4% και σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό το 12,7% αυτών (Εικόνα 14). Σε κάθε περίπτωση αξίζει να σημειωθεί πως σύμφωνα με τις προηγούμενες απαντήσεις, η πλειοψηφία των συμμετεχόντων προσδοκούν στην αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου τους και στη σύναψη κοινωνικών σχέσεων.

25. Γενικά, από τη συμμετοχή σας στο πρόγραμμα, ικανοποιήθηκαν οι προσδοκίες σας;

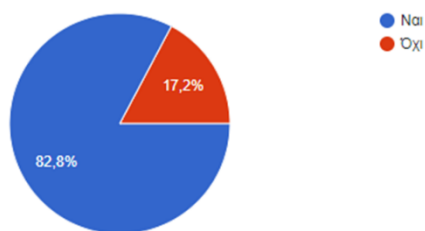
Εικόνα 14: Γραφική αναπαράσταση στοιχείων απασχόλησης σύμφωνα με τους εργαζομένους

Συνολικά, τα μαθήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης βοηθούν τους εκπαιδευόμενους στο να ενσωματωθούν στην αγορά εργασίας όντας αυτοαπασχολούμενοι, καθώς απέκτησαν περισσότερες γνώσεις και δεξιότητες. Η μέθοδος που χρησιμοποιούν με επιτυχία είναι η αποστολή βιογραφικού. Αν και η συνάφεια του αντικειμένου εργασίας τους δεν είναι σχετική με τα μαθήματα που παρακολούθησαν, η εμπειρία που απέκτησαν είναι σε τέτοιο βαθμό χρήσιμη, ώστε δηλώνουν ικανοποιημένοι από το πρόγραμμα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στο οποίο συμμετείχαν.

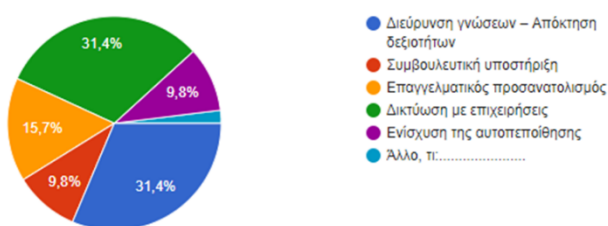
4.3.2 Άνεργοι

Το πλήθος των ανέργων που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο είναι 58 άτομα. Από αυτά, το 82,8% που συνιστά τη μεγάλη τους πλειοψηφία αναφέρει πως η συμμετοχή τους στο πρόγραμμα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης τους βοηθά στο να ενταχθούν στην αγορά εργασίας, εφόσον διευρύνουν τις γνώσεις τους, αποκτούν τις κατάλληλες δεξιότητες (ποσοστό 31,4%) και δικτυώνονται με επιχειρήσεις (ποσοστό 31,4%). Σε ποσοστό 15,7% τους βοηθάει ο σωστός επαγγελματικός προσανατολισμός και σε ποσοστό 9,8% η συμβουλευτική υποστήριξη και η ενίσχυση της αυτοπεποίθησης (Εικόνα 15).

26. Θεωρείτε ότι η συμμετοχή σας στο πρόγραμμα κατάρτισης/σπουδών σας βοηθά στην προσπάθειά σας να ενταχθείτε στην αγορά εργασίας;

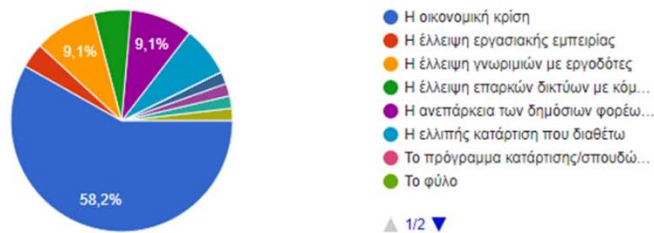
27. Εάν ναι, με ποιους τρόπους; (Πολλαπλές επιλογές)

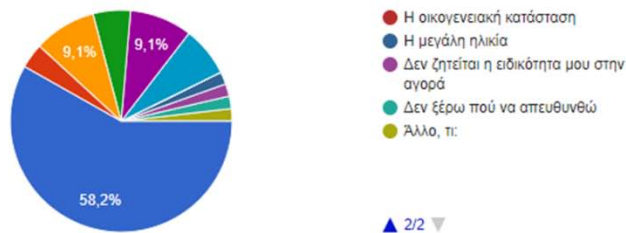
Εικόνα 15: Γραφική αναπαράσταση στοιχείων απασχόλησης σύμφωνα με τους ανέργους

Η κύρια αιτία που δε βρίσκουν δουλειά αναφέρουν σε ποσοστό 58,2% πως είναι η οικονομική κρίση που μαστίζει την Ελλάδα με αποτέλεσμα να μη δημιουργούνται νέες θέσεις εργασίας. Σε πολύ μικρότερο ποσοστό (9,1%) αναφέρεται πως είναι η έλλειψη γνωριμιών με εργοδότες και η ανεπάρκεια των δημόσιων φορέων υποστήριξης της απασχόλησης (ΟΑΕΔ) (Εικόνα 16).

29. Ποιοι νομίζετε ότι είναι οι κύριοι λόγοι που δεν βρίσκετε εργασία;

29. Ποιοι νομίζετε ότι είναι οι κύριοι λόγοι που δεν βρίσκετε εργασία;

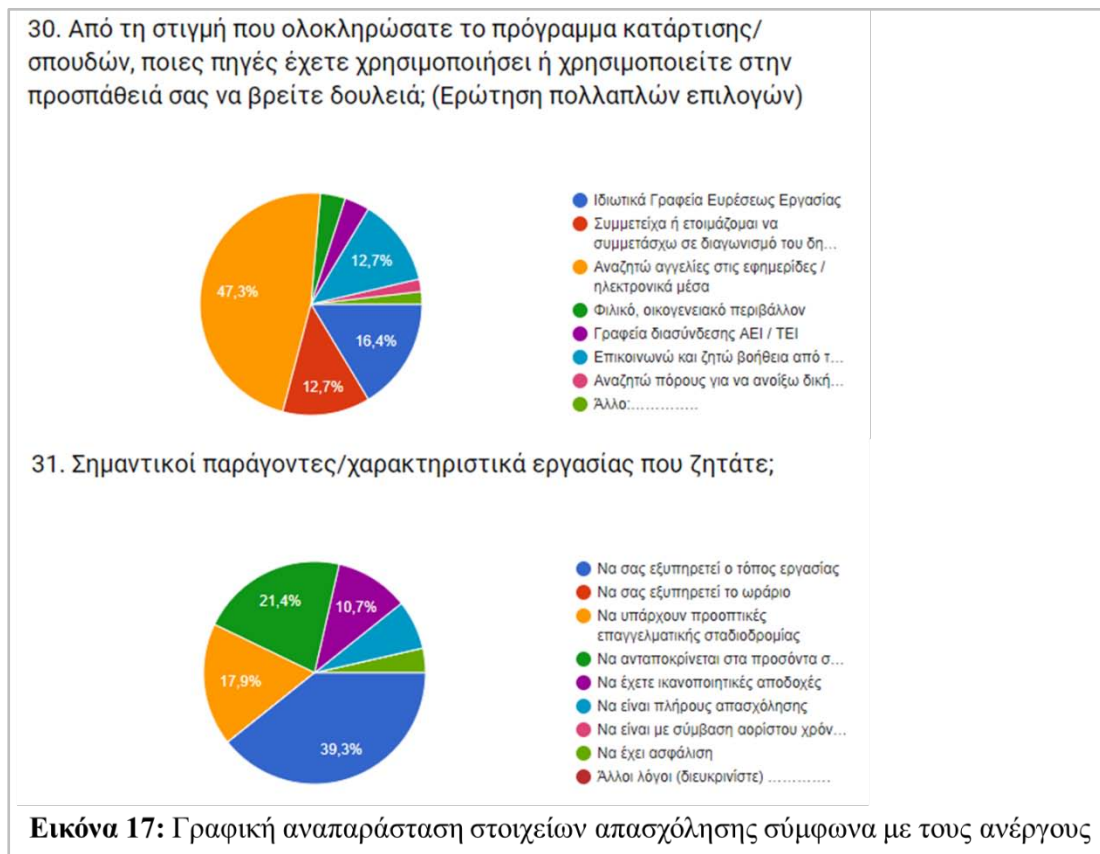
Εικόνα 16: Γραφική αναπαράσταση στοιχείων απασχόλησης σύμφωνα με τους ανέργους

Ο χρόνος που έχουν αφιερώσει για να ενταχθούν στην αγορά εργασίας ξεκινά από ένα μήνα και φτάνει τα 5 έτη. Η πλειοψηφία (32,8%) των νέων ψάχνουν ένα έτος (Γράφημα 9).

Γράφημα 9: Ραβδόγραμμα σχετικής συχνότητας του χρόνου που αναζητούν εργασία

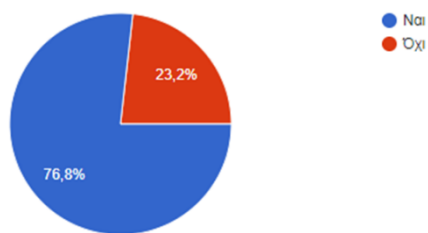

Ως τρόπους που χρησιμοποιούν για να βρουν εργασία, δηλώνουν σε ποσοστό 47,3% αγγελίες σε εφημερίδες και ηλεκτρονικά μέσα, σε ποσοστό 16,4% τα ιδιωτικά γραφεία ευρέσεως εργασίας και σε 12,7% τη συμμετοχή σε διαγωνισμούς του δημοσίου, καθώς και την επικοινωνία με τον φορέα ΙΕΚ/ΚΕΚ στον οποίο καταρτίστηκε και την αναζήτηση βοήθειας στη συνέχεια (Εικόνα 17).

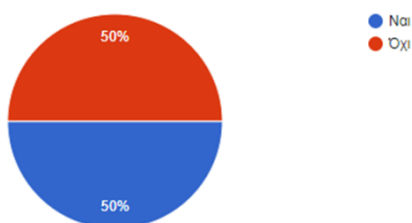

Οι άνεργοι που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο, είναι διατεθειμένοι σε ποσοστό 76,8% να αποδεχτούν κάποια εργασιακή θέση ακόμα και αν δεν τους ικανοποιεί, ενώ οι μισοί (50%) αναζητούν εργασία και στο εξωτερικό (Εικόνα 18).

32. Σε περίπτωση που βρίσκατε κάποια εργασία που δεν πληροί κάποιους από τους παράγοντες που αναφέρατε θα την αποδεχόσασταν;

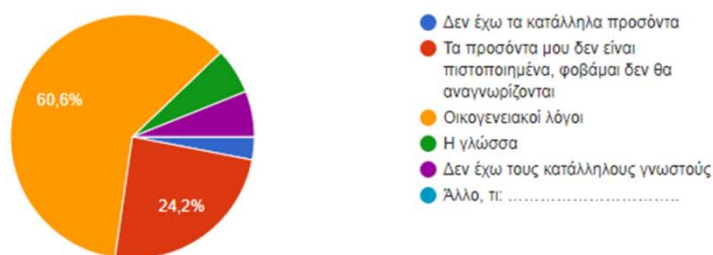
33. Είστε διατεθειμένος να αναζητήσετε εργασία στο εξωτερικό;

Εικόνα 18: Γραφική αναπαράσταση στοιχείων απασχόλησης σύμφωνα με τους άνεργους

Το 50% που δεν αναζητά εργασία στο εξωτερικό, αναφέρει σε ποσοστό 60,6% πως οι λόγοι είναι οικογενειακοί και σε ποσοστό 24,2% πως δεν έχουν αναγνωρίσιμα και πιστοποιημένα προσόντα που θα τους εξασφαλίσουν κάποια θέση (Εικόνα 19).

34. Αν όχι, ποιο θεωρείτε ως το κυριότερο εμπόδιο; (Πολλαπλές επιλογές)

Εικόνα 19: Γραφική αναπαράσταση στοιχείων απασχόλησης σύμφωνα με τους άνεργους

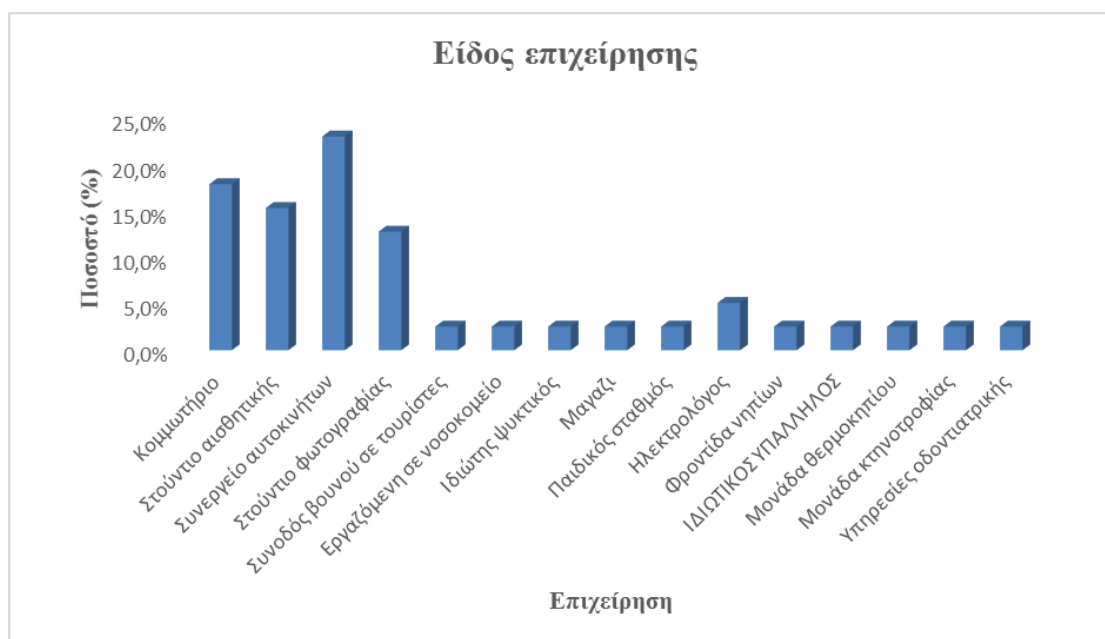
Φαίνεται, τελικά πως οι άνεργοι που παρακολούθησαν τα προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης εξακολουθούν να πιστεύουν στις δυνατότητες και τις ευκαιρίες που μπορεί να τους προσφέρει η συγκεκριμένη

εκπαίδευση καθώς αποκτούν περισσότερες δεξιότητες και δικτυώνονται με επιχειρήσεις. Ωστόσο, ένα χρόνο μετά εξακολουθούν να μην έχουν ενταχθεί στην αγορά εργασίας, παρακολουθώντας τις αγγελίες που δημοσιεύονται και όντας διαθέσιμοι να δεχθούν και με συνθήκες που δεν τις έχουν επιλέξει ή να μετακινηθούν στο εξωτερικό εφόσον τους το επιτρέπουν οι οικογενειακές τους υποχρεώσεις. Ως αιτία αναφέρουν έλλειψη σε θέσεις εργασίας, εξαιτίας της οικονομικής κρίσης, που αντιμετωπίζει η Ελλάδα.

4.3.3 Αυτοαπασχολούμενοι

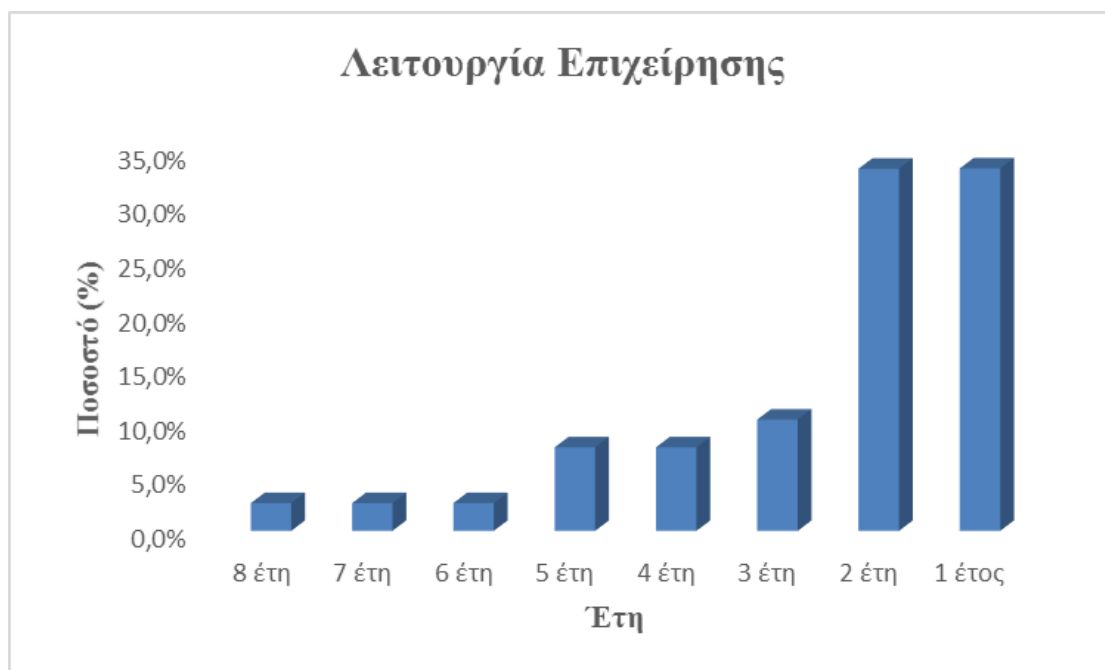
Στο ερωτηματολόγιο συμμετείχαν 39 αυτοαπασχολούμενοι οι οποίοι δραστηριοποιούνται κυρίως ανοίγοντας συνεργείο αυτοκινήτων (ποσοστό 23,1%), κομμωτήριο σε ποσοστό 18%, κέντρο αισθητικής σε ποσοστό 15,4% και στούντιο φωτογραφίας σε ποσοστό 12,8% (Γράφημα 10).

Γράφημα 10: Ραβδόγραμμα σχετικής συχνότητας της επιχείρησης των αυτοαπασχολούμενων

Η μεγάλη πλειοψηφία των αυτοαπασχολούμενων λειτουργούν την επιχείρησή τους ένα ή δύο έτη σε ποσοστά 33,4% και 33,3% αντίστοιχα. Τρία με πέντε έτη λειτουργούν την επιχείρησή τους σε ποσοστό κατά μέσο όρο 3 έτη και έξι με οχτώ έτη τη λειτουργούν σε ποσοστό 2,8% (Γράφημα 11).

Γράφημα 11: Ραβδόγραμμα σχετικής συχνότητας της χρονικής διάρκειας που λειτουργεί η επιχείρηση

Όλες οι παραπάνω επιχειρήσεις (ποσοστό 97,4%) λειτουργούν αδιαλείπτως και οι μισές περίπου (ποσοστό 52,6%) δεν έχουν πάρει επιδότηση από τον ΟΑΕΔ (Εικόνα 20).

Εικόνα 20: Γραφική αναπαράσταση στοιχείων απασχόλησης σύμφωνα με τους αυτοαπασχολούμενους

Για το 84,2% των αυτοαπασχολούμενων η συμμετοχή τους στο πρόγραμμα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης λειτούργησε βοηθητικά στη διαχείριση της επιχείρησής τους. Σε ποσοστό 62,4% η συνάφεια του προγράμματος κατάρτισης είχε μεγάλη συνάφεια με το αντικείμενο της επιχείρησής τους, σε ποσοστό 14,6% είχε μέτρια συνάφεια, ενώ το 22% αναφέρει πως είχε καμιά ή μικρή συνάφεια με το αντικείμενο (Εικόνα 21).

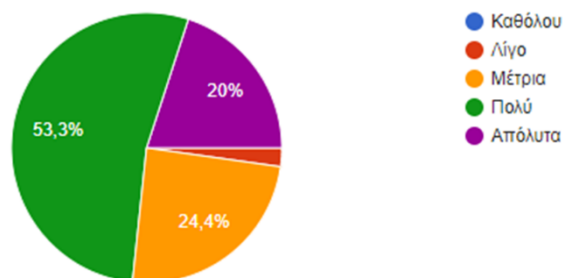
38. Θεωρείτε ότι η συμμετοχή σας στο πρόγραμμα κατάρτισης/σπουδών σας βοήθησε στο να ανοίξετε την επιχείρησή σας; 40. Ποια η συνάφεια του προγράμματος κατάρτισης/σπουδών που παρακολουθήσατε με το αντικείμενο της επιχείρησής σας;

Εικόνα 21: Γραφική αναπαράσταση στοιχείων απασχόλησης σύμφωνα με τους αυτοαπασχολούμενους

Σε γενικές γραμμές, το 73,3% των αυτοαπασχολούμενων είναι πολύ έως απόλυτα ικανοποιημένοι από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα και το 24,4 % είναι μέτρια ικανοποιημένοι (Εικόνα 22).

41. Γενικά, από τη συμμετοχή σας στο πρόγραμμα/σπουδές, ικανοποιήθηκαν οι προσδοκίες σας;

Εικόνα 22: Γραφική αναπαράσταση στοιχείων απασχόλησης σύμφωνα με τους αυτοαπασχολούμενους

Συνοψίζοντας, οι αυτοαπασχολούμενοι διατηρούν συνεργείο αυτοκινήτων για διάστημα ενός έτους, δηλώνουν πολύ ικανοποιημένοι από το πρόγραμμα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης που παρακολούθησαν, σε επίπεδο συνάφειας με το αντικείμενο εργασίας τους και ιδιαίτερα τη βελτίωση της διαχείρισής της.

Φαίνεται, τελικά πως οι άνεργοι που παρακολούθησαν τα προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης εξακολουθούν να πιστεύουν στις δυνατότητες και τις ευκαιρίες που μπορεί να τους προσφέρει η συγκεκριμένη εκπαίδευση καθώς αποκτούν περισσότερες δεξιότητες και δικτυώνονται με επιχειρήσεις. Ωστόσο, ένα χρόνο μετά εξακολουθούν να μην έχουν ενταχθεί στην αγορά εργασίας, παρακολουθώντας τις αγγελίες που δημοσιεύονται και όντας

διαθέσιμοι να δεχθούν και με συνθήκες που δεν τις έχουν επιλέξει ή να μετακινηθούν στο εξωτερικό εφόσον τους το επιτρέπουν οι οικογενειακές τους υποχρεώσεις. Ως αιτία αναφέρουν έλλειψη σε θέσεις εργασίας, εξαιτίας της οικονομικής κρίσης, που αντιμετωπίζει η Ελλάδα.

4.4 Στατιστική ανάλυση

Εξετάστηκε απόδοση και η αποτελεσματικότητα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης ως προς τις παραμέτρους που ορίζουν το φύλο, η ηλικία, η οικογενειακή κατάσταση, ο αριθμός των παιδιών, οι σπουδές και το εισόδημα. Η αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης αφορούν στη βελτίωση της οικονομικής κατάστασης των ατόμων που συμμετέχουν σ' αυτή και στην αύξηση της απασχολησιμότητας.

Οι τιμές που υπολογίστηκαν για τις παραπάνω απαντήσεις, συνιστούν ανεξάρτητα δείγματα. Έτσι, ελέγχθηκαν οι παράμετροι ως προς την κανονικότητα που εμφανίζουν και στη συνέχεια εξετάστηκε η ανάλυση διακύμανσης κατά ένα ή δύο παράγοντες (ANOVA) για σημαντικές διαφορές μεταξύ τους (p_{value}). Υπολογίστηκαν οι γραμμικές συσχετίσεις με βάση το Συντελεστή Συσχέτισης Pearson (r). Στην περίπτωση παραμέτρων που παρουσίασαν σημαντικές διαφορές (φύλο, ηλικία, οικογενειακή κατάσταση, αριθμός παιδιών) με τις μεταβλητές της έρευνας πραγματοποιήθηκε και κύρια ανάλυση συντεταγμένων (PrincipalCoordinateanalysis-PCO), με μεταβλητές τους λόγους επιλογής προγραμμάτων σπουδών και την ομαλή ενσωμάτωση στην αγορά εργασίας. Όλοι οι έλεγχοι στατιστικής σημαντικότητας ήταν διπλής κατεύθυνσης και το επίπεδο σημαντικότητας ορίστηκε στο 95%.

I. Κοινωνικό και δημογραφικό προφίλ των συμμετεχόντων σε σχέση με την απόδοση και αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Η στατιστική ανάλυση διακύμανσης μιας μεταβλητής (ANOVA) για τις παραμέτρους που επηρεάζουν την ενίσχυση της οικονομικής κατάστασης των ατόμων και την αύξηση της απασχολησιμότητας, συνθήκες που κρίνουν την αποτελεσματικότητα και απόδοση των προγραμμάτων της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, δείχνουν πως το κοινωνικό προφίλ των συμμετεχόντων δημιουργεί σημαντικές διαφορές. Ειδικότερα, για το φύλο (γυναίκες- $P_{value}=0,009$) το οικογενειακό περιβάλλον, οι γνωριμίες με δημόσιους παράγοντες και με

επιχειρηματίες, όπως και το κράτος με τις υπηρεσίες του και η συμμετοχή σε πολιτικές οργανώσεις προκαλούν σημαντικές διαφορές σχετικά με την ενσωμάτωσή τους στον επαγγελματικό στίβο και την οικονομική εξασφάλιση. Επίσης, εμφανίζονται σημαντικές διαφορές μεταξύ της οικογενειακής κατάστασης (διαζευγμένοι-Pvalue=0,002) και των σπουδών/προσόντων, όπως και μεταξύ του αριθμού των παιδιών (κανένα παιδί-Pvalue=0,003, ένα παιδί-Pvalue=0,03) και του οικογενειακού περιβάλλοντος (Πίνακας 1).

Πίνακας 1:Σημαντικές διαφορές των δημογραφικών και κοινωνικών στοιχείων και των μεταβλητών που επηρεάζουν τη βελτίωση της οικονομικής και εργασιακής κατάστασης

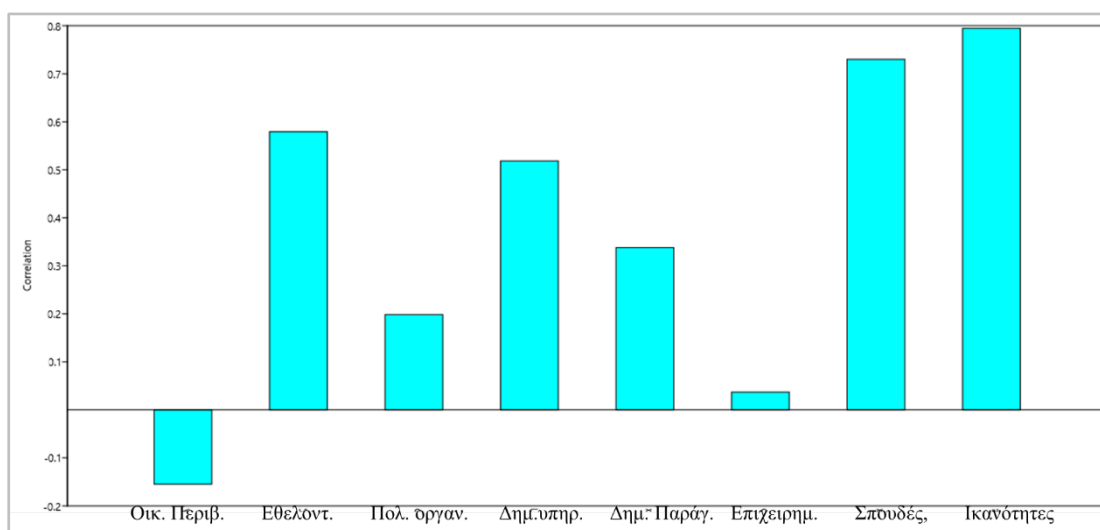
Pvalue	Οικογενειακό περιβάλλον	Συμμετοχή σε πολιτικές οργανώσεις	Το κράτος και οι υπηρεσίες του	Γνωριμίες με δημόσιους παράγοντες	Γνωριμίες με επιχειρηματίες	Εθελοντισμός	Σπουδές και προσόντα
Φύλο	0,009	0,024	0,023	0,009	0,009		
Ηλικία	0,042						
Αριθμός παιδιών	0,006					0,072	
Οικογενειακή κατάσταση							0,046

Από τις παραμέτρους που επιδρούν στατιστικά σημαντικά στην αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, πολύ ισχυρή θετική συσχέτιση με την οικονομική ανάπτυξη και την εύρεση εργασίας, παρουσιάζουν οι ικανότητες και η προσπάθεια του κάθε ατόμου, οι σπουδές και τα προσόντα και ακολουθούν ο εθελοντισμός. Ασθενή στατιστικά, συσχέτιση εμφανίζει το οικογενειακό περιβάλλον που πιθανότατα λειτουργεί ανασταλτικά (Πίνακας 2, Γράφημα 12).

Πίνακας 2: Ανάλυση διακύμανσης μεταξύ των μεταβλητών που επηρεάζουν τη βελτίωση της οικονομικής και εργασιακής κατάστασης και η μεταξύ τους γραμμική συσχέτιση

Παράμετροι	Pvalue	rPearson
Οικογενειακό περιβάλλον	0.0009914	-0,1546
Εθελοντισμός	0.0002417	0,5792
Συμμετοχή σε πολ. οργανώσεις	8,6E-10	0,19838
Το κράτος και οι υπηρεσίες του	8,9E-05	0,51833
Γνωριμίες με δημ. παράγοντες	8,6E-10	0,33798
Γνωριμίες με επιχειρηματίες	2,1E-06	0,03706
Σπουδές και προσόντα	1,9E-05	0,73009
Ικανότητες, προσπάθεια	0,00012	0,79456

Γράφημα 12: Ραβδόγραμμα γραμμικής συσχέτισης των παραγόντων που προσδιορίζουν την απόδοση και αποτελεσματικότητα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

Συνοψίζοντας, οι γυναίκες χωρίς παιδιά δημιουργούν σημαντικές διαφορές στις παραμέτρους που προσδιορίζουν την απόδοση και αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, ενώ βοηθητικά λειτουργούν οι ικανότητες (προσωπικότητα, ακαδημαϊκά προσόντα) και η ατομική προσπάθεια.

Π. Το κοινωνικό προφίλ και τα δημογραφικά, εισοδηματικά, πολιτισμικά χαρακτηριστικά των εκπαιδευόμενων επιδρούν στην επιλογή τους σε προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης.

Για την επιλογή του προγράμματος επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης που θα παρακολουθήσουν, στατιστικά σημαντικές διαφορές δημιουργούν το επίπεδο σπουδών που έχουν ολοκληρώσει, η οικογενειακή κατάσταση, ο αριθμός των παιδιών που μπορεί να έχουν και η ηλικία (Πίνακας 3).

Πίνακας 3: Ανάλυση διακύμανσηςμεταξύ των μεταβλητών που επηρεάζουν την επιλογή προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης

ANOVA II	pvalue
Φύλο	0.2122
Ηλικία	0.0034
Σπουδές	0.0001
Εισόδημα	0.0231
Αριθμός παιδιών	0.0011
Οικογενειακή κατάσταση	0.0006

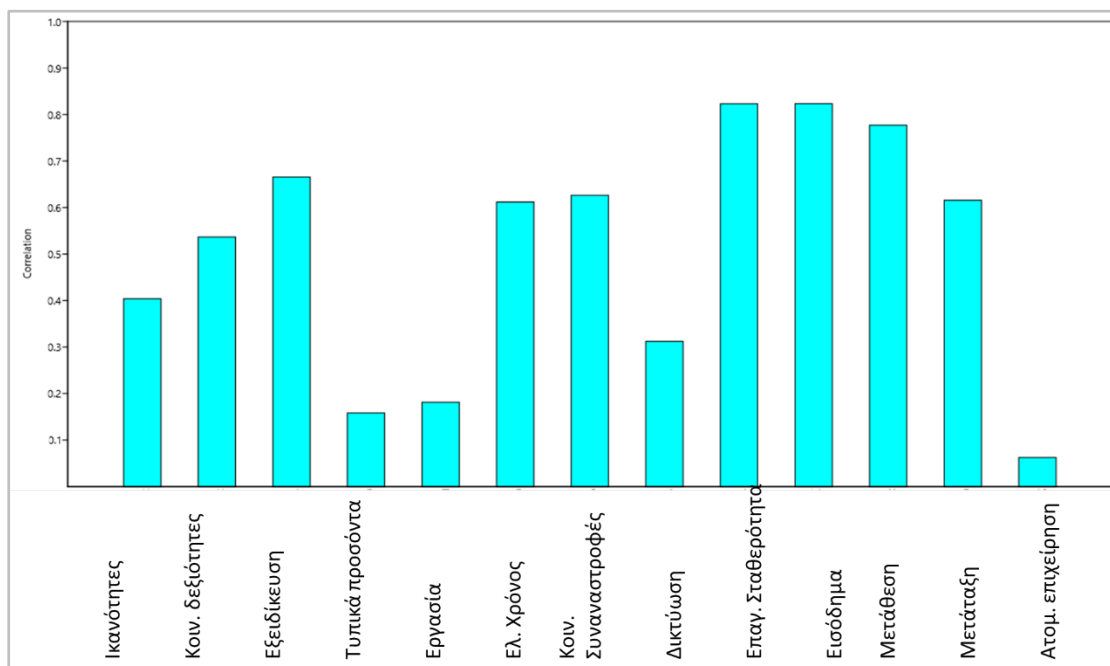
Ως προς τα κίνητρα για τη συγκεκριμένη επιλογή, στατιστικά, πολύ ισχυρή θετική συσχέτιση, συνιστούν η αύξηση της αμοιβής και η επαγγελματική σταθερότητα. Ισχυρή συσχέτιση εμφανίζει η αλλαγή θέσης εργασίας ενώ ασθενώς, αλλά πάντα θετικά, συσχετίζονται η εξειδίκευση στο αντικείμενο κατάρτισης, οι κοινωνικές συναναστροφές, η αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου και η αλλαγή αντικειμένου εργασίας (Πίνακας 4).

Πίνακας 4: Συντελεστής γραμμικής συσχέτισης μεταξύ των μεταβλητών που επηρεάζουν την επιλογή προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης

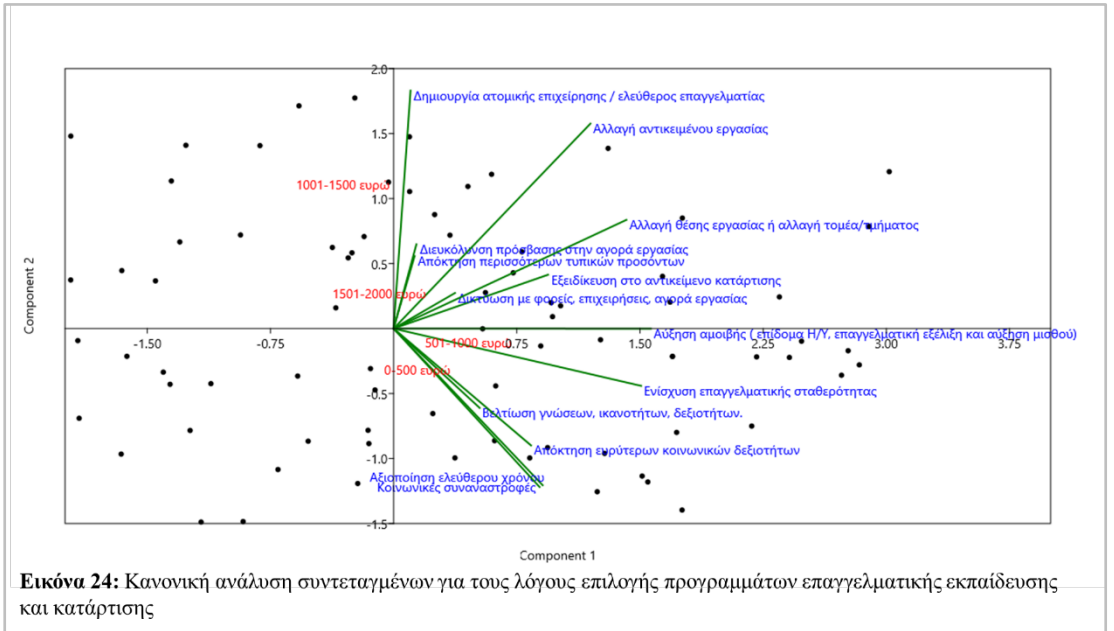
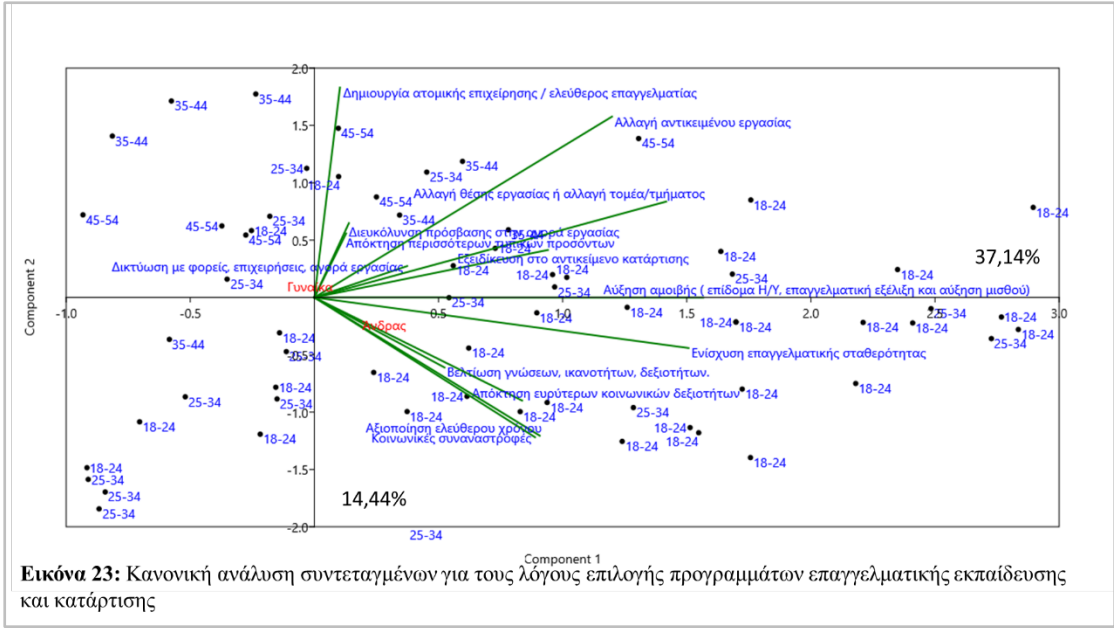
Συντελεστής Συσχέτισης	r Pearson
Βελτίωση γνώσεων, ικανοτήτων, δεξιοτήτων.	0.40362
Απόκτηση ευρύτερων κοινωνικών δεξιοτήτων	0.53672
Εξειδίκευση στο αντικείμενο κατάρτισης	0.66551
Απόκτηση περισσότερων τυπικών προσόντων	0.15807
Διευκόλυνση πρόσβασης στην αγορά εργασίας	0.18147
Αξιοποίηση ελεύθερου χρόνου	0.61176
Κοινωνικές συναναστροφές	0.62616
Δικτύωση με φορείς, επιχειρήσεις, αγορά εργασίας	0.31207
Ενίσχυση επαγγελματικής σταθερότητας	0.82281
Αύξηση αμοιβής (επίδομα Η/Υ, επαγγελματική εξέλιξη και αύξηση μισθού)	0.82306
Αλλαγή θέσης εργασίας ή αλλαγή τομέα/τμήματος	0.77695
Αλλαγή αντικειμένου εργασίας	0.61545
Δημιουργία ατομικής επιχείρησης / ελεύθερος επαγγελματίας	0.062459

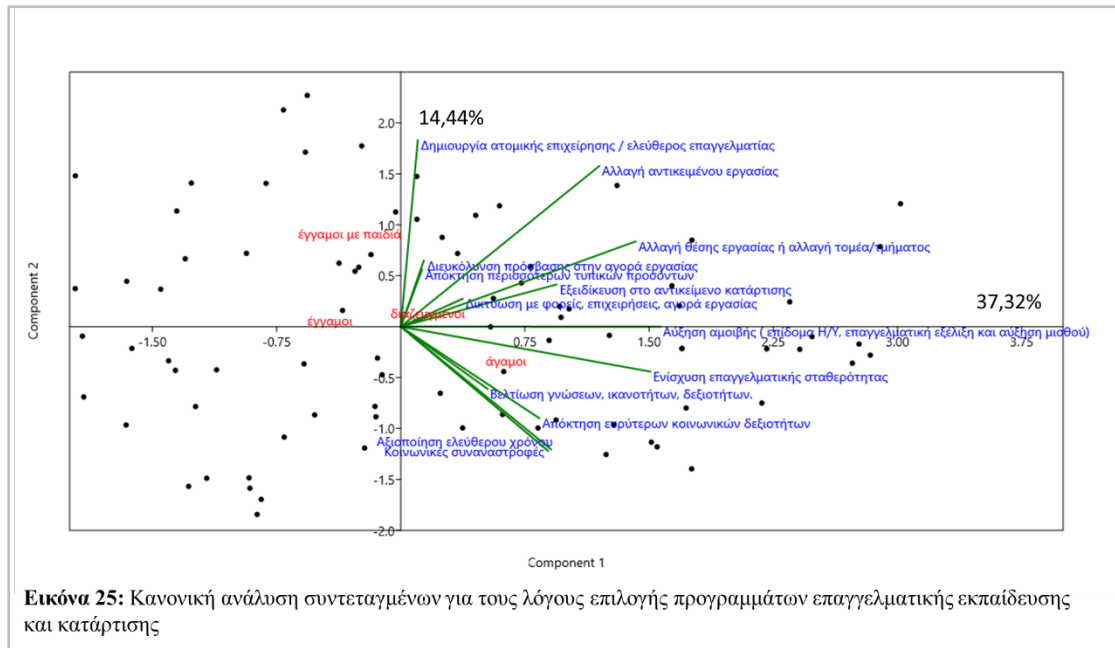
Η ανάλυση γραμμικής συσχέτισης, ανέδειξε το γεγονός πως αν και σύμφωνα με την περιγραφική ανάλυση, η πλειοψηφία όσων παρακολούθησαν προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης είναι ικανοποιημένοι από το περιεχόμενο σπουδών και βρήκαν εργασία είναι αυτοαπασχολούμενοι, η δημιουργία ατομικής επιχείρησης ως κίνητρο για την επιλογή προγράμματος, εμφανίζει τη μικρότερη (αν και θετική) συσχέτιση (Γράφημα 13).

Γράφημα 13: Ραβδόγραμμα γραμμικής συσχέτισης των παραγόντων που προσδιορίζουν την επιλογή σε προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

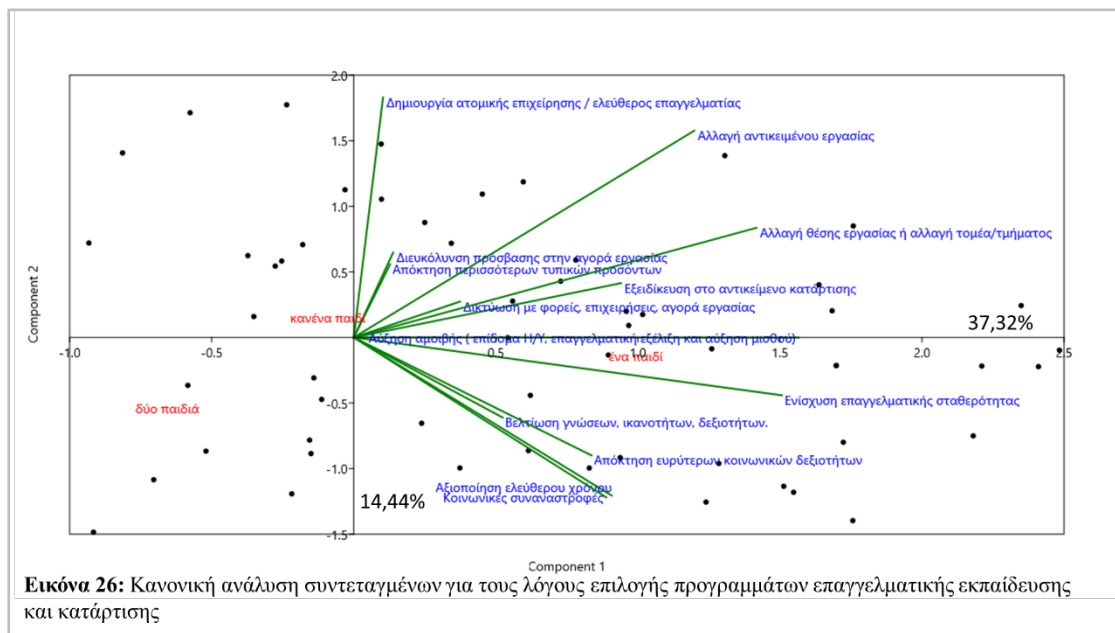

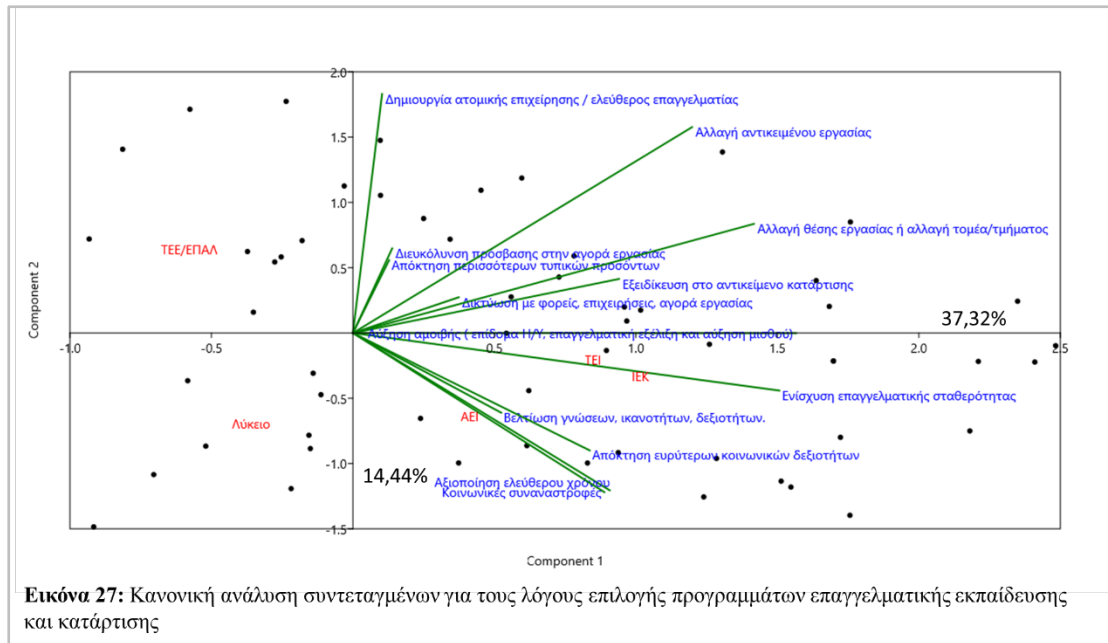
Εξετάζοντας την κανονική ανάλυση συντεταγμένων για τα κίνητρα επιλογής προγράμματος επαγγελματικής εκπαίδευσης, αναδεικνύεται πως πιθανότατα (37,14%) οι άνδρες 18-24 ετών, με μισθούς 0-1000 ευρώ, που είναι άγαμοι και έχουν πτυχίο ΑΕΙ, ΤΕΙ, ΙΕΚ, επιθυμούν την αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου τους, τις κοινωνικές συναναστροφές, τη βελτίωση των γνώσεων/δεξιοτήτων και την ενίσχυση της επαγγελματικής σταθερότητας. Παράλληλα, οι γυναίκες μεγαλύτερης ηλικίας, με υψηλότερο εισόδημα, που είναι διαζευγμένες, επιθυμούν την απόκτηση περισσότερων προσόντων και τη μεγαλύτερη εξειδίκευση, την αλλαγή αντικειμένου εργασίας και τη διευκόλυνση πρόσβασης στην αγορά εργασίας (Εικόνα 23, 24, 25, 27).

Όλοι και ιδιαίτερα όσοι έχουν ένα παιδί είτε είναι έγγαμοι είτε όχι, επιθυμούν τη βελτίωση του εισοδήματος (Εικόνα 26).

III. Το δημογραφικό και κοινωνικό προφίλ των συμμετεχόντων στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση επηρεάζει την ικανότητα αξιοποίησης των αποκτηθέντων γνώσεων/ικανοτήτων στην ομαλή ένταξη στην αγορά εργασίας.

Η ηλικία και οι σπουδές είναι οι παράμετροι που στατιστικά προκαλούν σημαντικές διαφορές στο βαθμό αξιοποίησης των προσόντων και της εμπειρίας/δικτύωσης με κοινωνικούς και επιχειρηματικούς φορείς, που αποκτούν οι συμμετέχοντες σε προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης ώστε να σταθούν ανταγωνιστικά στον επαγγελματικό στίβο (Πίνακας 5).

Πίνακας 5: Ανάλυση διακύμανσης μεταξύ των μεταβλητών που προσδιορίζουν την ομαλή ένταξη στην αγορά εργασίας

ANOVA II	pvalue
Φύλο	0.2463
Ηλικία	0.0001
Σπουδές	0.0059
Εισόδημα	0.0168
Αριθμός παιδιών	0.0824
Οικογενειακή κατάσταση	0.1326

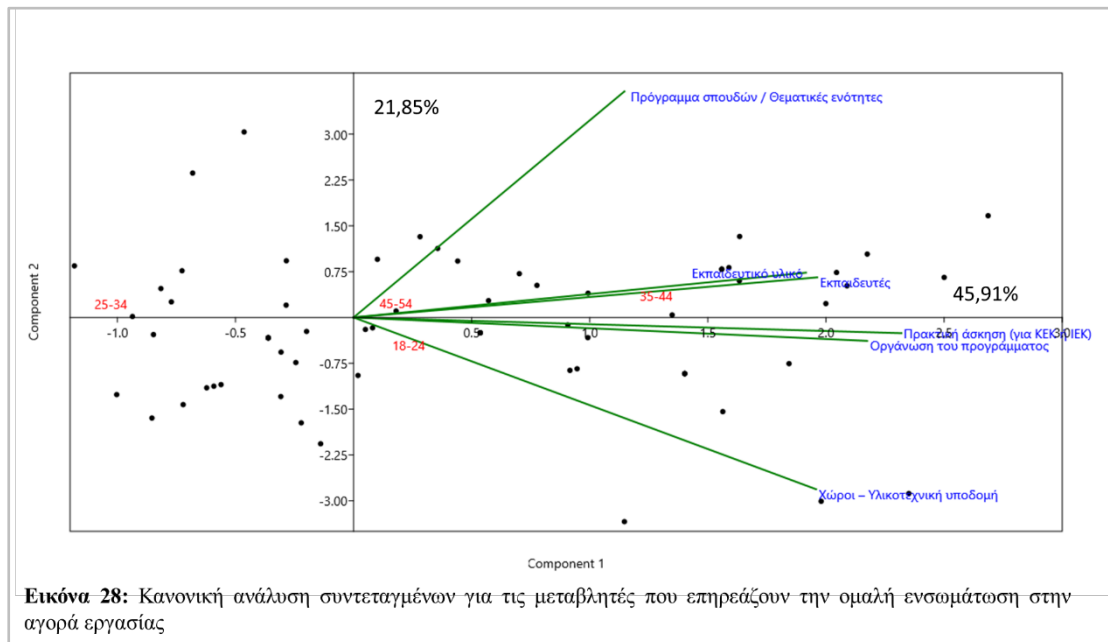
Πολύ ισχυρή και θετική συσχέτιση με την ενσωμάτωση στην αγορά εργασίας εμφανίζει η οργάνωση των προγραμμάτων από τους εκπαιδευτές και το περιεχόμενο του εκπαιδευτικού υλικού, ενώ ισχυρή συσχέτιση έχουν η πρακτική άσκηση και οι ίδιοι οι εκπαιδευτές με τις ικανότητες και την προσωπικότητά τους (Πίνακας 6).

Πίνακας 6: Συντελεστής γραμμικής συσχέτισης μεταξύ των μεταβλητών που προσδιορίζουν την ομαλή ένταξη στην αγορά εργασίας

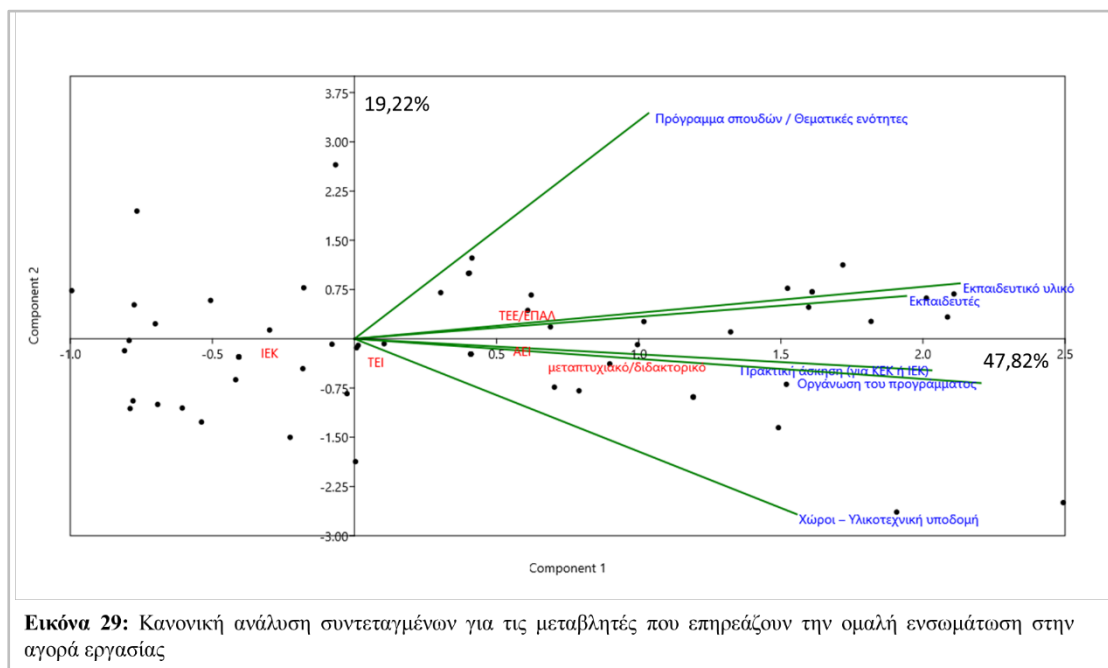
Συντελεστής Συσχέτισης	r Pearson
Πρόγραμμα σπουδών / Θεματικές ενότητες	0.3844
Εκπαιδευτικό υλικό	0.79174
Εκπαιδευτές	0.72149
Πρακτική άσκηση (για ΚΕΚ ή ΙΕΚ)	0.75461
Οργάνωση του προγράμματος	0.81881
Χώροι – Υλικοτεχνική υποδομή	0.57826

Η κανονική ανάλυση συντεταγμένων, αναδεικνύει για τις παραμέτρους που προκαλούν σημαντικές διαφορές πως στις ηλικίες 35-54 και για τους απόφοιτους ΤΕΕ/ΕΠΑΛ, που έχουν εισόδημα 1001-1500 ευρώ, πιθανότατα μέγιστη σημασία (46%) έχουν, οι εκπαιδευτές, το εκπαιδευτικό υλικό και στη συνέχεια η οργάνωση των προγραμμάτων. Αντίθετα, σε νεαρότερες ηλικίες των 18-24, με πτυχία τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και κατόχους μεταπτυχιακού ή διδακτορικού, με το πολύ χαμηλό εισόδημα των 0-500 ευρώ, πιθανότατα να επιδρούν ενισχυτικά, η πρακτική

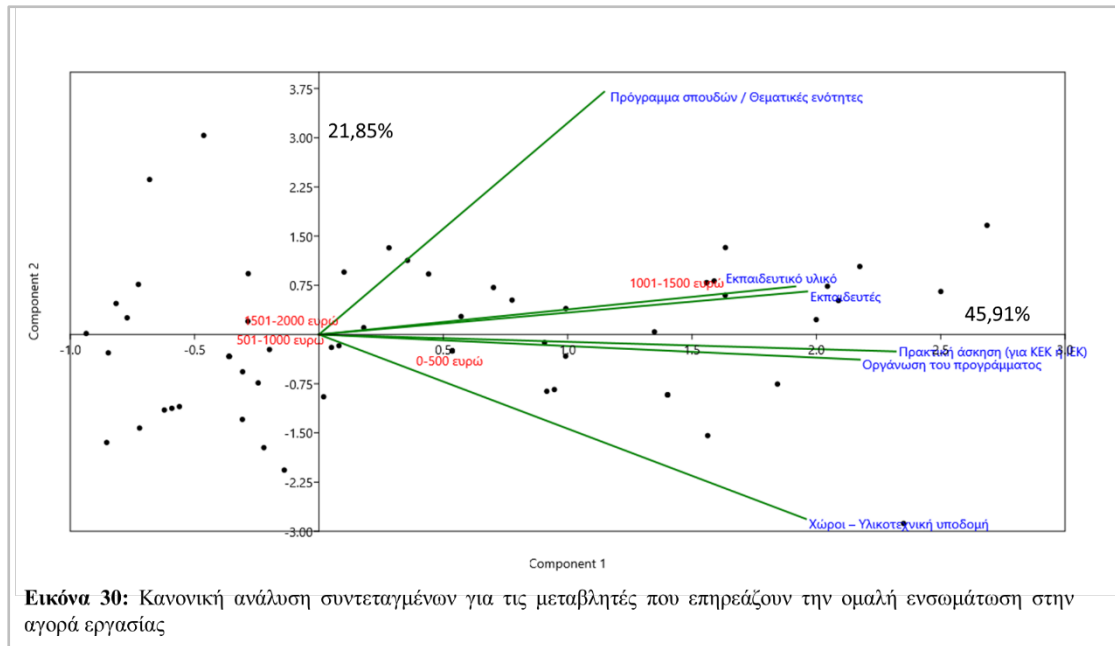
άσκηση, η οργάνωση του προγράμματος και οι χώροι με την υλικοτεχνική υποδομή (Εικόνες 28, 29, 30).

Εικόνα 28: Κανονική ανάλυση συντεταγμένων για τις μεταβλητές που επηρεάζουν την ομαλή ενσωμάτωση στην αγορά εργασίας

Εικόνα 29: Κανονική ανάλυση συντεταγμένων για τις μεταβλητές που επηρεάζουν την ομαλή ενσωμάτωση στην αγορά εργασίας

IV. Τα προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης βοηθούν στην εύρεση εργασίας.

Όλα τα κοινωνικά και δημογραφικά χαρακτηριστικά (ηλικία, φύλο, οικογενειακή κατάσταση και αριθμός παιδιών καθώς και οι σπουδές και το υπάρχον εισόδημα) επιδρούν σημαντικά στατιστικά στην εκτίμηση που έχουν οι συμμετέχοντες για την ωφέλεια που έχουν από τα προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης στη βελτίωση της οικονομικής και επαγγελματικής τους κατάστασης (Πίνακας 7).

Πίνακας 7: Ανάλυση διακύμανσης μεταξύ των μεταβλητών που επιδρούν στην αντίληψη για την ωφέλεια των προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης στην εύρεση εργασίας

ANOVA II	pvalue
Φύλο	0.0001
Ηλικία	0.0001
Σπουδές	0.0001
Εισόδημα	0.0001
Αριθμός παιδιών	0.0001
Οικογενειακή κατάσταση	0.0001

Αρνητική συσχέτιση με την αντίληψη που έχουν για τη χρησιμότητα των προγραμμάτων στην ενίσχυση της απασχολησιμότητας παρουσιάζουν η επιτυχία στο

να αλλάξουν θέση εργασίας ή αντικειμένου εργασίας μετά το τέλος του προγράμματος, η επαγγελματική αστάθεια, η μη απόκτηση ευρύτερων κοινωνικών δεξιοτήτων, η αδυναμία για αύξηση μισθού και ο μεγάλος χρόνος που απαιτείται για να βρουν εργασία. Θετικά συσχετίζονται οι εκπαιδευτές, το κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό, η σωστή οργάνωση του προγράμματος (Πίνακας 8).

Πίνακας 8: Συντελεστής γραμμικής συσχέτισης μεταξύ των μεταβλητών που προσδιορίζουν την αντίληψη για την ωφέλεια των προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης στην εύρεση εργασίας ομαλή ένταξη στην αγορά εργασίας

Συντελεστής Συσχέτισης	r Pearson
Χρόνος εύρεσης εργασίας	-0.049604
Πρόγραμμα σπουδών / Θεματικές ενότητες	0.38573
Εκπαιδευτικό υλικό	0.70531
Εκπαιδευτές	0.7457
Πρακτική άσκηση (για ΚΕΚ ή ΙΕΚ)	0.68473
Οργάνωση του προγράμματος	0.66779
Χώροι – Υλικοτεχνική υποδομή	0.34146
Βελτίωση γνώσεων, ικανοτήτων, δεξιοτήτων.	-0.31843
Απόκτηση ευρύτερων κοινωνικών δεξιοτήτων	-0.50572
Εξειδίκευση στο αντικείμενο κατάρτισης	-0.3943
Απόκτηση περισσότερων τυπικών προσόντων	0.065874
Διευκόλυνση πρόσβασης στην αγορά εργασίας	0.15957
Αξιοποίηση ελεύθερου χρόνου	-0.41977
Κοινωνικές συναναστροφές	-0.40129
Δικτύωση με φορείς, επιχειρήσεις, αγορά εργασίας	0.08966
Ενίσχυση επαγγελματικής σταθερότητας	-0.50083
Αύξηση αμοιβής (επίδομα Η/Υ, επαγγελματική εξέλιξη και αύξηση μισθού)	-0.44929
Αλλαγή θέσης εργασίας ή αλλαγή τομέα/τμήματος	-0.52074
Αλλαγή αντικειμένου εργασίας	-0.43288
Δημιουργία ατομικής επιχείρησης / ελεύθερος επαγγελματίας	0.15117

V. Τρόποι με τους οποίους οι τελειόφοιτοι της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης βρίσκουν εργασία.

Οι άνεργοι και οι μισθωτοί είναι οι κατηγορίες ατόμων που παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές ως προς τους τρόπους που βρίσκουν εργασία καθώς οι αυτοαπασχολούμενοι δείχνουν να μην επηρεάζονται ιδιαίτερα ($p > 0.05$). Σχετικά με τους τρόπους που χρησιμοποιούνται, τη μεγαλύτερη στατιστική διαφορά παρουσιάζει η συμμετοχή σε διαγωνισμούς του δημοσίου (Πίνακας 9).

Πίνακας 9: Ανάλυση διακύμανσης μεταξύ των μεταβλητών που επιδρούν στους εκπαιδευόμενους/καταρτιζόμενους για να βρουν εργασία

ANOVA I	pvalue
Αυτοαπασχολούμενος	0,06
Μισθωτός	0,00425
Άνεργος	0,00011
Μέσω συμμετοχής σε διαγωνισμό του δημοσίου	0,0009
Δικτύωση με επιχειρήσεις	0,0001
Ενίσχυση της αυτοπεποίθησης	0,0001
Επαγγελματικός προσανατολισμός	0,0001
Συμβουλευτική υποστήριξη	0,0001
Διεύρυνση γνώσεων – Απόκτηση δεξιοτήτων	0,0001

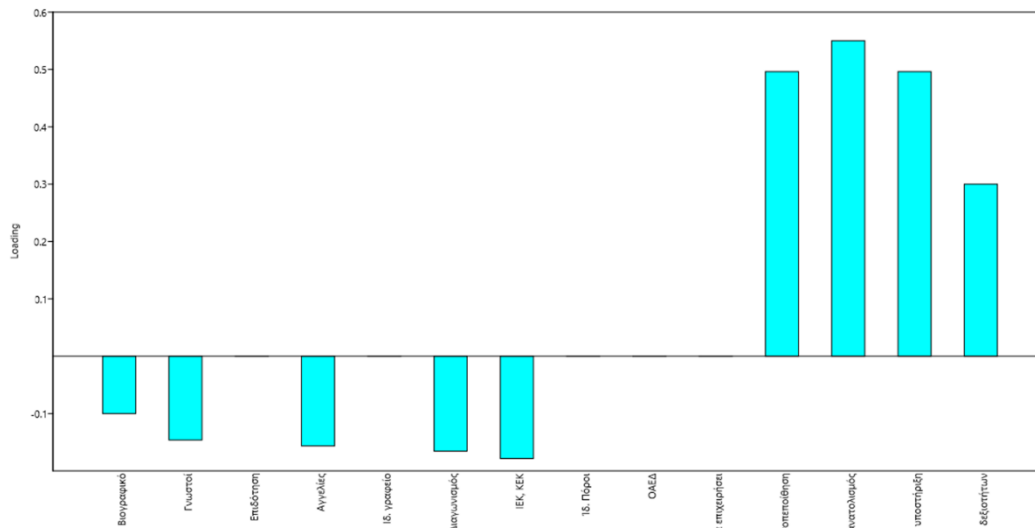
Η στατιστική επεξεργασία των παραπάνω μεταβλητών δείχνει πως οι άνεργοι και οι αυτοαπασχολούμενοι συσχετίζονται ισχυρά θετικά ($r > 0.9$) με τη χρησιμότητα των προγραμμάτων στην εύρεση εργασίας, ενώ οι μισθωτοί συσχετίζονται αρνητικά και πολύ ισχυρά (Πίνακας 10). Το γεγονός αυτό τονίζει πως όσοι ήδη έχουν εργασία, ελάχιστα ωφελούνται από τα προγράμματα τελικά.

Πίνακας 10: Συντελεστής γραμμικής συσχέτισης μεταξύ των μεταβλητών που προσδιορίζουν την αντίληψη για την ωφέλεια των προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης στην εύρεση εργασίας ομαλή ένταξη στην αγορά εργασίας

Συντελεστής Συσχέτισης r Pearson	
Βιογραφικό	-0.099982
Γνωστοί	-0.14613
Επιδότηση	2,9049E-13
Αγγελίες	-0.15643
Ιδιωτικό γραφείο	7,6324E-17
Δημόσιος Διαγωνισμός	-0.1654
ΙΕΚ, ΚΕΚ	-0.17838
Ίδ. Πόροι	-6,9714E-53
ΟΑΕΔ	0
Δικτύωση με επιχειρήσεις	0
Ενίσχυση αυτοπεποίθησης	0.49619
Επ. προσανατολισμός	0.5501
Συμβουλευτική υποστήριξη	0.49619
Απόκτηση δεξιοτήτων	0.29995
Αυτοαπασχολούμενος	0.97874
Μισθωτός	-0.94975
Άνεργος	0.95003

Ειδικότερα, για τους τρόπους που χρησιμοποιούν να βρουν εργασία, για τους αυτοαπασχολούμενους, πολύ ισχυρά θετικά συσχετίζονται ο επαγγελματικός προσανατολισμός, η υποστήριξη, η ανάπτυξη δεξιοτήτων και η αυτοπεποίθηση. Για τους μισθωτούς και άνεργους αρνητικά συσχετίζονται η βοήθεια που προσφέρουν μετά την αποφοίτησή τους, τα ΙΕΚ, ΚΕΚ, οι διαγωνισμοί, οι αγγελίες, οι γνωστοί και η αποστολή βιογραφικού (Γράφημα 14). Πιθανότατα το τελευταίο αποτέλεσμα συνάδει με το γεγονός πως οι άνεργοι δε βρήκαν ακόμα δουλειά και οι μισθωτοί δεν έψαξαν για νέα εργασία, με αποτέλεσμα οι προηγούμενοι τρόποι να μην τους ωφελούν.

Γράφημα 14: Ραβδόγραμμα γραμμικής συσχέτισης των τρόπων που χρησιμοποιούν για να βρουν εργασία οι αυτοαπασχολούμενοι, οι μισθωτοί και οι άνεργοι που έχουν παρακολουθήσει μαθήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

VI. Οι δομές και οι πολιτικές ενίσχυσης της απασχόλησης μέσω της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης αξιολογούνται ικανοποιητικές.

Η ικανοποίηση σχετικά με την ενίσχυση της απασχόλησης μέσω της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης διαφέρει σημαντικά για άνεργους και αυτοαπασχολούμενους ($p < 0.05$). Σημαντικές διαφορές εμφανίζονται επίσης, για το βαθμό ικανοποίησης καθώς και ανάλογα με το φύλο ($p < 0.05$) (Πίνακας 11).

Πίνακας 11: Ανάλυση διακύμανσης μεταξύ των μεταβλητών που προσδιορίζουν την ικανοποίηση από τα προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

ANOVA I	pvalue
Μισθωτοί	0.1122
Άνεργοι	5.49E-05
Αυτοαπασχολούμενοι	0.02834
Βαθμός Ικανοποίησης; προσδοκιών	0,000004756
Φύλο	0.0001

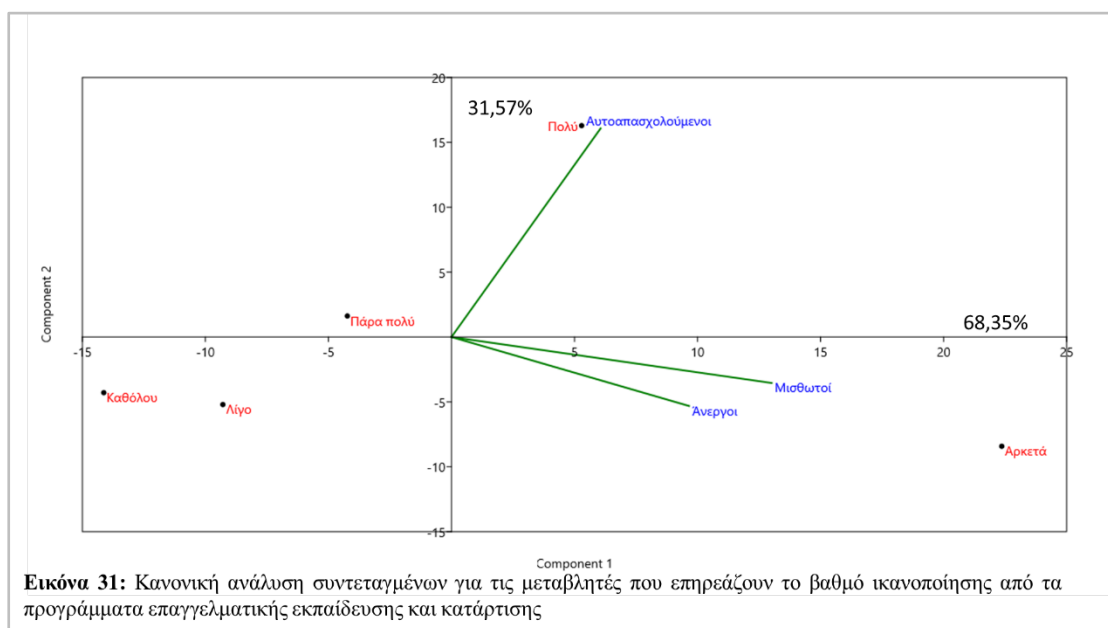
Εξετάζοντας το συντελεστή γραμμικής συσχέτισης μεταξύ του βαθμού ικανοποίησης από την παρακολούθηση προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης

και κατάρτισης και την εύρεση εργασίας προκύπτει πως συσχετίζονται πολύ ισχυρά και θετικά. Ειδικότερα, οι μισθωτοί άντρες συσχετίζονται πολύ ισχυρά θετικά με την ικανοποίηση ($r=0.98$), οι άνεργες γυναίκες συσχετίζονται επίσης πολύ ισχυρά θετικά ($r=0,93$) ενώ οι αυτοαπασχολούμενοι, θετικά αλλά ασθενώς ισχυρά ($r=0.48$) (Πίνακας 12).

Πίνακας 12: Συντελεστής γραμμικής συσχέτισης μεταξύ των μεταβλητών που προσδιορίζουν το βαθμό ικανοποίησης από τη συμμετοχή σε προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

Συντελεστής Συσχέτισης r Pearson	
Πάρα πολύ ικανοποιημένοι	0.92951
Αρκετά ικανοποιημένοι	0.83933
Λίγο ικανοποιημένοι	0.85169
Μισθωτοί (άνδρας)	0.98294
Άνεργοι (γυναίκα)	0.9357
Αυτοαπασχολούμενοι	0.48499

Η κανονική ανάλυση συντεταγμένων δείχνει πως πιθανότατα (68,35%) οι μισθωτοί και οι άνεργοι ικανοποιούνται αρκετά ενώ οι αυτοαπασχολούμενοι είναι πολύ ικανοποιημένοι (Εικόνα 31).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οόρος «εκπαίδευση και κατάρτιση ενήλικων» χρησιμοποιείται για να υποδηλώσει την έντονη σύνδεση των οργανωμένων εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων για ενήλικους με την απόκτηση γνώσεων και ικανοτήτων που σχετίζονται άμεσα με την επαγγελματική τους εξέλιξη και συνακόλουθα με τις ανάγκες της οικονομίας και παρέχει τις ειδικές επαγγελματικές γνώσεις και ικανότητες, με τις οποίες ολοκληρώνεται η επαγγελματική επάρκεια του εκπαιδευόμενου (CEDEFOP, 2010). Η εκπαίδευση ενήλικων περιλαμβάνει, την αρχική και τη συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση, την επιμόρφωση, τη μαθητεία, την εκπαίδευση σε χώρους εργασίας, την πολυδιάστατη εκπαίδευση ευπαθών κοινωνικών ομάδων (Κόκκος, 2002). Η έρευνα σχετικά με τα οφέλη της ΕΕΚ παραμένει περιορισμένη. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, διακρίνονται δύο ομάδες χωρών: εκείνες που αναφέρουν μακρά παράδοση στην έρευνα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και εφαρμόζουν πολιτική χάραξης πολιτικής και εκείνες που αναφέρουν σύντομη παράδοση στην έρευνα λόγω έλλειψης εθνικών προτεραιοτήτων στον τομέα. Ωστόσο, αυτή η απλή ταξινόμηση δεν δικαιολογεί τις σημαντικές διαφορές που παρατηρούνται μεταξύ των χωρών. Μια πιο συστηματική και θεμελιώδης προσέγγιση στην έρευνα των πλεονεκτημάτων της ΕΕΚ σε εθνικό επίπεδο θα επέτρεπε την επίτευξη ισχυρότερων συμπερασμάτων.

Στην παρούσα έρευνα έγινε η προσπάθεια με χρήση ερωτηματολογίου να εντοπιστούν οι παράμετροι που επιδρούν στην ικανοποίηση που έχουν οι συμμετέχοντες στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (εκπαιδευτές, εκπαιδευόμενοι, άτομα που τέλειωσαν προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και είναι μισθωτοί, αυτοαπασχολούμενοι ή άνεργοι), σχετικά με την αποτελεσματικότητα και απόδοση που έχουν τα παρεχόμενα προγράμματα στην εύρεση εργασίας και την οικονομική ανάπτυξη.

Η περιγραφική ανάλυση των αποτελεσμάτων αφορούσε δείγμα από το νομό της Άρτας, που συμμετείχαν σε ετήσια και διετή προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης κυρίως στον τομέα της κομμωτικής, σε δημόσια ιδρύματα. Οι περισσότεροι πιστοποιούνται, παρακολουθούν τα προγράμματα μαθητείας και τελικά βρίσκουν εργασία ένα χρόνο μετά το τέλος των σπουδών τους. Το δυνατό τους σημείο είναι η καλή γνώση και χειρισμός Η/Υ, ενώ αδυνατούν στις ξένες γλώσσες. Για την εύρεση εργασίας και τη βελτίωση της οικονομικής τους κατάστασης,

στηρίζονται στο οικογενειακό και συγγενικό περιβάλλον και χρησιμοποιούν τις αγγελίες που δημοσιεύονται στέλνοντας βιογραφικά όπου απαιτείται.

Οι μισθωτοί απόκτησαν τις δεξιότητες που χρειάζονται ώστε να βρουν δουλειά. Αυτοί που εξακολουθούν να είναι άνεργοι δηλώνουν ικανοποιημένοι από την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση καθώς δικτυώνονται με επιχειρήσεις και έτσι τους προσφέρεται η ευκαιρία για επαγγελματική αποκατάσταση. Οι αυτοαπασχολούμενοι κυρίως σε συνεργεία αυτοκινήτων ωφελούνται σε θέματα διαχείρισης και οργάνωσης της εργασίας τους.

Η αντίληψη που κυριαρχεί στους εκπαιδευόμενους είναι πως αποκτούν περισσότερες γνώσεις και δεξιότητες, δικτυώνονται με επιχειρήσεις, αλλά η συνάφεια του αντικειμένου εργασίας που βρίσκουν δεν είναι σχετική με τα μαθήματα που παρακολούθησαν. Ταυτόχρονα αναφέρουν πως οι δυσκολίες που συναντούν στον επαγγελματικό στίβο, αφορούν την απουσία νέων θέσεων εργασίας ως απόρροια της οικονομικής κρίσης. Σημείο προβληματισμού συνιστά το γεγονός πως μια μεγάλη πλειοψηφία συμμετεχόντων στα προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης έχουν σαν κίνητρο, και αυτό αξιολογούν, την αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου και τη σύναψη κοινωνικών σχέσεων.

Η στατιστική ανάλυση των ίδιων αποτελεσμάτων ανέδειξε πως η αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων σπουδών στην εύρεση εργασίας επηρεάζεται σημαντικά από το φύλο, την ηλικία, το επίπεδο σπουδών, το πλήθος των παιδιών και την οικογενειακή κατάσταση, με την τελευταία να λειτουργεί ανασταλτικά. Βασική παράμετρος που λειτουργεί καταλυτικά στην επαγγελματική αποκατάσταση, είναι η προσωπικότητα και η ατομική προσπάθεια. Ανεξάρτητα από το φύλο, σημαντικά επιδρούν τα δημογραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά των ατόμων, ενώ κίνητρο για τη συμμετοχή τους σε κάποιο πρόγραμμα είναι η βελτίωση του εισοδήματος και η επαγγελματική σταθερότητα. Σε αρχικό στάδιο η διάθεση να λειτουργήσουν ιδιωτική επιχείρηση είναι πολύ μικρή, πιθανότατα λόγω των οικονομικών συγκυριών και των φορολογικών υποχρεώσεων που κυριαρχούν στην Ελλάδα, στη συνέχεια όμως ανατρέπεται με επιτυχία. Η ηλικία και το μορφωτικό επίπεδο είναι αυτά που κρίνουν την αξιοποίηση των παρεχόμενων προγραμμάτων, ενώ θετικά αντιμετωπίζονται η οργάνωση, η ποιότητα των εκπαιδευτών και του εκπαιδευτικού υλικού καθώς και η πρακτική άσκηση. Γενική ομολογία για την αποδοχή της αντίληψης πως η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση βοηθά στην εύρεση εργασίας και επομένως οι συμμετέχοντες είναι ικανοποιημένοι, δεν υπάρχει.

Αυτό που διαφαίνεται από τις απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο, είναι πως ανάλογα με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, οι λόγοι για τους οποίους εμφανίζονται όλοι οι συμμετέχοντες ικανοποιημένοι είναι διαφορετικοί. Παράλληλα, ο βαθμός ικανοποίησής τους εξαρτάται σημαντικά από την επίτευξη των αρχικών τους προσδοκιών με βάση τις οποίες επέλεξαν το εκάστοτε πρόγραμμα. Αυτές οι προσδοκίες διαφέρουν ανάλογα με το φύλο και την τελική τους θέση στον εργασιακό χώρο, δηλαδή με την εισοδηματική τους κατάσταση.

Συμπερασματικά ως προς τις αρχικές ερευνητικές υποθέσεις που διατυπώθηκαν στην παρούσα εργασία, τα δημογραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά συνιστούν στατιστικά σημαντικές παραμέτρους που σκόπιμο είναι να αξιοποιηθούν στην επιλογή και προγραμματισμό των προγραμμάτων σπουδών και της πρακτικής άσκησης (1^η ερευνητική υπόθεση). Παράλληλα, επειδή ο βαθμός πρόσβασης στην απασχόληση διαφαίνεται χαμηλός, θα πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη, η οικονομική κατάσταση και οι δυνατότητες για χρηματοδότηση που υπάρχουν στην Ελλάδα, ώστε η προσπάθεια για το σχεδιασμό και την οργάνωση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης να παραμένει αμείωτη παρά τις δυσκολίες (2^η ερευνητική υπόθεση). Σε αντίθεση με την 3^η ερευνητική υπόθεση της έρευνας, η συνάφεια του γνωστικού αντικείμενου κατάρτισης σε σχέση με το αντικείμενο της απασχόλησης, είναι χαμηλή, γεγονός που καλεί σε επαναπροσδιορισμό των προγραμμάτων σπουδών και του εκπαιδευτικού υλικού ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας και την εκάστοτε αγορά εργασίας. Σε κάθε περίπτωση, ισχύει η εκτίμηση πως οι ιδιαίτερες ανάγκες κάθε τοπικής κοινωνίας είναι διαφορετικές ανάλογα με την περιφέρεια. Αισιόδοξο είναι το συμπέρασμα πως για όλους τους συμμετέχοντες, ο βαθμός αξιοποίησης των γνώσεων και ικανοτήτων/δεξιοτήτων που αποκτήθηκαν μέσω των προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης είναι ικανοποιητικός (4^η ερευνητική υπόθεση).

Η παρούσα έρευνα όπως εκπονήθηκε λειτουργεί σα δείκτης της γενικής τάσης που επικρατεί στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση. Ωστόσο, θα μπορούσε να εξετάσει τα ίδια κίνητρα επιλογής προγράμματος και την ικανοποίηση από την εφαρμογή των αποκτημένων δεξιοτήτων σε συνδυασμό με τη διεξαγωγή συνεντεύξεων. Επιπλέον, η ίδια εργασία θα μπορούσε να επεκταθεί σε επίπεδο εταιριών ώστε να συγκριθούν οι απόψεις επιχειρηματιών και εκπαιδευτών. Παράλληλα θα μπορούσε να διερευνηθούν και οι απόψεις αντιπροσώπων της τοπικής αυτοδιοίκησης καθώς και ακαδημαϊκών ώστε να εξετασθούν οι τρόποι αντιμετώπισης

των προβλημάτων και οι μέθοδοι αύξησης της ανταγωνιστικότητας της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο: ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Το διεθνές και εθνικό επαγγελματικό περιβάλλον όπως διαμορφώνεται με τις σύγχρονες εξελίξεις στην τεχνολογία και την επιστήμη, την οικονομική κρίση και δημοσιονομική ύφεση και τα αυξανόμενα μεταναστευτικά ρεύματα καθιστά αδήριτη την ανάγκη για βελτίωση της από δ'ης και της απο πλεσματικότητας της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης ως λύση για την οικονομική ανάπτυξη των κρατών και τη δημοκρατική και ισότιμη συνύπαρξη των πολιτών τους.

Για την ενίσχυση του υψηλού επιπέδου της επαγγελματικής εκπαίδευσης και σύμφωνα με τις οδηγίες της Ευρώπης απαιτείται να δοθεί έμφαση στον επαγγελματικό αλλά και κοινωνικό ρόλο της επαγγελματικής εκπαίδευσης ώστε οι πολίτες να έχουν τη δυνατότητα να συμβάλλουν στην ανασυγκρότηση του επιχειρηματικού και εργασιακού περιβάλλοντος και παράλληλα να συνιστούν ενεργούς πολίτες που δημιουργικά και με σεβασμό στα δικαιώματα όλων, συμμετέχουν στην ανάκαμψη της Ελλάδας από την ύφεση(ΥΠΕΠΘ, 2016).

Σύμφωνα και με τα αποτελέσματα της παρούσας εργασίας οι κινήσεις που προτείνονται για τη βελτίωση και τη χρηστή αξιοποίηση της επαγγελματικής εκπαίδευσης είναι:

1. Συνεργασία της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης με επιχειρήσεις, τεχνολογικά/ερευνητικά κέντρα, ΑΕΙ, καθώς και με τους αντίστοιχους φορείς του εξωτερικού για την ανταλλαγή γνώσεων, δεξιοτήτων και βέλτιστων πρακτικών.
2. Χρήση της τεχνολογίας πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ) για την ενίσχυση της εκπαιδευτικής διαδικασίας και τη διαμόρφωση νέων μεθόδων κατά την πρακτική άσκηση στις επιχειρήσεις.
3. Συμβατότητα των προσφερόμενων ειδικοτήτων και του διαθέσιμου εκπαιδευτικού προσωπικού που θα οδηγούσε σε αύξηση των χαμηλών ποσοστών συμμετοχής στην επαγγελματική εκπαίδευση.
4. Προώθηση της επιχειρηματικότητας, και της συνεργασίας με εργοδότες, παρόχους επαγγελματικής εκπαίδευσης και κοινωνικούς φορείς. Βοηθητικά σ' αυτό λειτουργεί η κατάλληλη διαχείριση της μαθητείας καθώς και η χρηματοδότησή της με σύμπραξη των εργοδοτών.

5. Μεγαλύτερη σύνδεση με την αγορά εργασίας και διαμόρφωση των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών σε συνδυασμό με το κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό που να ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες ευκαιρίες και δυνατότητες της κάθε περιφέρειας. Με τον τρόπο αυτό, θα μειωθεί η αναντιστοιχία δεξιοτήτων με τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας και τις κοινωνικές ανάγκες που δυσχεραίνουν τους κοινωνικούς εταίρους (ΣΕΒ, ΓΣΕΒΕΕ, ΟΑΕΔ).
6. Αξιολόγηση με βάση το ποσοστό πιστοποιήσεων και την ενσωμάτωση στην αγορά εργασίας ώστε να βελτιωθούν οι αντίστοιχες δομές και να ακολουθηθούν οι βέλτιστες πρακτικές.
7. Δια βίου εκπαίδευση ενηλίκων και συνεχής επιμόρφωση εκπαιδευτών και επαγγελματική κατάρτιση ώστε να υιοθετηθούν οι βασικές δεξιότητες που προτείνει η Ε.Ε. ως απαραίτητες για να είναι οι πολίτες ευπροσάρμοστοι και να επιδεικνύουν κινητικότητα προκειμένου να ενταχθούν ή/και να παραμείνουν στον ανταγωνιστικό χώρο της εργασίας αλλά και να ενσωματωθούν ομαλά στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, 2012; ΓΓΔΒΜ ΥΠΘΠΑ, 2013: 9). Εκτός από τις βασικές δεξιότητες, απαραίτητα χαρακτηριστικά είναι και ο χαρακτήρας, η στάση και η συμπεριφορά των ατόμων, σε βαθμό που να προσδιορίζουν τις διαδικασίες μάθησης και διδασκαλίας (LexmondandGrist, 2011; Birdwelletal., 2015; UKCESSetal., 2014).
8. Δημιουργία ή βελτίωση των υποστηρικτικών δομών ώστε να αντιμετωπιστούν οι μαθησιακές δυσκολίες και ιδιαιτερότητες του κάθε μαθητή καθώς και να προσαρμοστεί η μέθοδος διδασκαλίας τους ώστε να ανταποκρίνεται σε κάθε μαθητή ξεχωριστά.
9. Μείωση της γραφειοκρατίας και της συγκεντρωτικής διακυβέρνησης και ενίσχυση της αυτονομίας κάθε εκπαιδευτικής μονάδας, για αποτελεσματικότερη διαχείριση των οικονομικών πόρων και των εκπαιδευτικών δράσεων και ενίσχυση της εξωστρέφειας και του κοινωνικού ρόλου της επαγγελματικής εκπαίδευσης.
10. Μεγαλύτερη ενημέρωση για τα οφέλη της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και ενίσχυση της πληροφόρησης των δράσεων που εκπονούνται για να αυξηθεί η προσέλκυση μαθητών,

όπως και η εμπιστοσύνη της κοινωνίας στην επαγγελματική εκπαίδευση.

11. Προώθηση των πιστοποιήσεων που να αντιστοιχούν σε πιστωτικές εκπαιδευτικές μονάδες οι οποίες θα αντιστοιχούν σε δεξιότητες οι οποίες θα έχουν περιγραφεί από ένα περίγραμμα εργασίας που θα μπορεί να ανταποκρίνεται σε ανάγκες μεγάλου ποσοστού ευρωπαϊκών χωρών και όχι μόνο της χώρας εκπαίδευσης.
12. Διάκριση των διδακτικών στόχων από τα μαθησιακά αποτελέσματα όπως συμβαίνει σε ευρωπαϊκές χώρες αλλά και στην ελληνική ανώτατη εκπαίδευση και συνεισφέρει στην αύξηση του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος Ευρώπη (ΓΣΕΒΕΕ, 2014α: 257).

7. Βιβλιογραφία

Ελληνική

Αποστολάκης, Ι., Βαρλάμης, Η. (2008). Εκπαίδευση νοσοκομειακών στελεχών με τη χρήση νέων τεχνολογιών πληροφορικής: οι ηλεκτρονικές κοινότητες μάθησης. *Κοινωνία, Οικονομία και Υγεία*, (2): 76-97.

Βλάχος, Δ. (2010). Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και οι Σύγχρονες Απαιτήσεις από την Εκπαίδευση. Θεσσαλονίκη: ΑΠΘ.

Γαλατά, Π.-Β. (2009). Η Επαγγελματική Κατάρτιση Στις Επιχειρήσεις Και Οι Συλλογικές Συμβάσεις Εργασίας. *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, 130 Γ', 3-30.

Γενική Γραμματεία Διά Βίου Μάθησης και Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων Πολιτισμού και Αθλητισμού, (2013). Εθνικό Πρόγραμμα Διά Βίου Μάθησης (2013-2015): Στρατηγικό Πλαίσιο, Ιούνιος, Ανακτήθηκε 21 Μαΐου 2019, από: http://www.gsae.edu.gr/images/publications/ETHNIKO_PROGRAMMA_2013-2015.pdf.

Γκίκα, Ε. (2006). Μέθοδοι – Εργαλεία ανίχνευσης επιμορφωτικών αναγκών. *Εκπαιδευτικό υλικό του σεμιναρίου «Ανίχνευση εκπαιδευτικών αναγκών στη Δημόσια Διοίκηση» του ΠΙΝΕΠ Δυτικής Ελλάδος* (Πάτρα, 10-14/4/2006). Αθήνα: ΙΝΕΠ/ΕΚΔΔΑ.

ΓΣΕΕ, ΣΕΒ, ΓΣΕΒΕΕ, ΕΣΕΕ & ΣΕΤΕ, (2015). Κοινωνικός διάλογος σε ζητήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, με έμφαση στην εφαρμογή του δικού μοντέλου μαθητείας, *Κείμενο Πολιτικής*, Νοέμβριος, σσ. 12.

ΓΣΕΒΕΕ, (2014α). Θέσεις και προτάσεις της ΓΣΕΒΕΕ για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, στο Καρατζογιάννης, Σ. και Πανταζή, Σ. (Ακρόνυμο Μελετητική ΕΠΕ), *Η Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση στην Ελλάδα. Αδυναμίες, Δυνατότητες και Προοπτικές*, Αθήνα: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ.

Δερβιτσιώτης, Κ. (2001). Ανταγωνιστικότητα με Διοίκηση Ολικής Ποιότητας. Εκδ. Interbooks.

Δημόπουλος, Φ., Παγιάτης, Χ., & Πουλημένος, Κ. (2006). Εργασιακό Περιβάλλον του Μηχανολογικού Τομέα, Ε' έκδοση. Αθήνα: ΟΕΔΒ.

Δημόπουλος, Φ., Παγιάτης, Χ., & Χατζημαυρούδης, Π. (2006). Εργασιακό Περιβάλλον του Ηλεκτρολογικού Τομέα, Τεύχος Α', ΣΤ' έκδοση. Αθήνα: ΟΕΔΒ.

Δημόπουλος, Φ., Παγιάτης, Χ., & Πουλημένος, Κ. (2006). Εργασιακό Περιβάλλον του Μηχανολογικού Τομέα, Ε' έκδοση. Αθήνα: ΟΕΔΒ.

- Δήμου, Ε., Καμέας, Α. (2011). Προτεινόμενο μοντέλο πιστοποίησης ποιότητας ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού. Πρακτικά 2ου Πανελληνίου Συνεδρίου «Ένταξη και Χρήση ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία», Πάτρα 28-30/4/2011.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (2003). Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης: ετήσια Έκθεση 2002. COM (2003) 809 τελικό.
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, (2016). Νέο Θεματολόγιο Δεξιοτήτων για την Ευρώπη Ανακτήθηκε 21 Μαΐου 2019 από: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016D C0381&from=EN>.
- Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, (2012). Σύσταση του Συμβουλίου της 20ής Δεκεμβρίου 2012 για την επικύρωση της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης. Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, C 398, 22.12.2012, pp. 1-5. Ανακτήθηκε 21 Μαΐου 2019 από: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:398:0001:0005:EL:PDF>.
- Ζαχείλας, Α. (2012). Η επίδραση του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης και στη βελτιστοποίηση της σχέσης τους με την αγορά εργασίας. Διδακτορική διατριβή, Ελληνική Δημοκρατία, Πανεπιστήμιο Στερεάς Ελλάδας, Τμήμα Περιφερειακής Οικονομικής Ανάπτυξης, Λιβαδειά.
- Ηλιάδης, Ν. (2004). Τεχνική και επαγγελματική εκπαίδευση στην αυγή του 21ου αιώνα. Στο Αγγελίδης Π. & Μαυροειδής Γ. (επιμ.) *Εκπαιδευτικές Καινοτομίες για το σχολείο του μέλλοντος*. Τόμος Α'. Αθήνα: Τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδανός, σ. 113-139.
- Ηλιάδης, Ι., Κασιμάτης, Ν., Μόρμορης, Ε., & Χτούρης, Σ. (2006). Εργασιακό Περιβάλλον – Τομέας Πληροφορικής / Δικτύων Η/Υ, Ε' έκδοση. Αθήνα: ΟΕΔΒ.
- Θεοφανίδης, Δ., Φουντούκη, Α. (2006). Η διά βίου εκπαίδευση στη νοσηλευτική επιστήμη και πράξη. *Νοσηλευτική*, 45(4):476–482.
- Ινστιτούτο Επαγγελματικού Προσανατολισμού και Σταδιοδρομίας, (2010). Μελέτη-Αποτύπωση δομών και δράσεων Επαγγελματικού Προσανατολισμού.
- Ιωαννίδου, Α. και Σταύρου, Σ. (2013). Προοπτικές μεταρρύθμισης της επαγγελματικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα. *International Policy Analysis, Friedrich Ebert Stiftung*.
- KANEΠ-ΓΣΕΕ, (2013). Κατάρτιση, Απασχόληση Εκπαιδευτική Πολιτική, Διερεύνηση της σύνδεσης της επαγγελματικής κατάρτισης με την απασχόληση (Συγγραφική Ομάδα: Γούλας, Χ. Ζάγκος, Χ. Κατσής, Α. Κόκκινος, Γ. Κορδάτος, Π. Μπουκουβάλας, Κ. Παληός, Ζ. Πανδής, Π. Φωτόπουλος, Ν.).
- Καραγεώργος, Δ. (2002). Μεθοδολογία έρευνας στις επιστήμες της αγωγής – Μια

διδασκτική προσέγγιση. Αθήνα: Σαββάλας.

Καραγιαννόπουλος, Λ. (1997). Τα οικονομικά του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος: δημιουργία μίας βάσης δεδομένων οικονομικών εκπαιδευτικών δεικτών για τη χρονική περίοδο 1970 έως 1994. Διδακτορική διατριβή, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο, Αθήνα.

Κασσωτάκης, Μ. (2002). Η πληροφόρηση για τις σπουδές και τα επαγγέλματα και η μεθοδολογία τους. Στο (επιμ. Κασσωτάκης, Μ.) *Συμβουλευτική και Επαγγελματικός Προσανατολισμός*. Αθήνα: Τυπωθήτω, σελ. 279-314.

Κασσωτάκης, Μ. (2004). Συμβουλευτική και Επαγγελματικός Προσανατολισμός: εννοιολογικές διασαφήσεις, σκοποί και στόχοι. Στο: *Συμβουλευτική και Επαγγελματικός Προσανατολισμός Θεωρία και πράξη*, Κασσωτάκης, Μ. (Επιμ.), Αθήνα: Τυπωθήτω.

Κασσωτάκης & Φωτιάδου-Ζαχαρίου, Τ. (2002). Η εφαρμογή και η εξέλιξη του Επαγγελματικού Προσανατολισμού στην Ελλάδα. Στο Μ. Κασσωτάκης (επιμ. έκδοσης), *Συμβουλευτική και Επαγγελματικός Προσανατολισμός* (σελ. 73-96). Αθήνα: Τυπωθήτω.

Κασσωτάκης, Μ., Φωτιάδου- Ζαχαρίου, Τ. (2004). Η εφαρμογή και η εξέλιξη του Επαγγελματικού Προσανατολισμού στην Ελλάδα. Στο: *Συμβουλευτική και Επαγγελματικός Προσανατολισμός Θεωρία και πράξη*, Κασσωτάκης, Μ. (Επιμ.), Αθήνα: Τυπωθήτω.

Κόκκος, Α.(2002). Διεθνής συνδιάσκεψη για την εκπαίδευση ενηλίκων. Αθήνα: εκδόσεις Μεταίχμιο.

Κρίβας, Σ. (2002). Οι διεθνείς εξελίξεις στο χώρο της εργασίας και τα συστήματα Σχολικού και Επαγγελματικού Προσανατολισμού στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο Μ. Κασσωτάκης (Επιμ.), *Συμβουλευτική και Επαγγελματικός Προσανατολισμός* (σ. 367- 391). Αθήνα: Τυπωθήτω.

Λιάσκος, Ι., Μαντάς, Ι. (2006). Οι νέες τεχνολογίες εκπαίδευσης στην επιστήμη της Νοσηλευτικής. Ομιλία ημερίδας στα πλαίσια συνεχιζόμενης εκπαίδευσης «Πληροφορική Υγείας», Γενικό Νοσοκομείο Θώρακα «ΣΩΤΗΡΙΑ».

Μακρυδημήτρης, Α. (1996). Η διοίκηση σε κρίση. *Κείμενα για τη διοίκηση και την κοινωνία*. Εκδοτικός Οίκος Α. Α. Λιβάνη, σελ.385.

Μαλλιάρου, Μ. (2009). Εξ Αποστάσεως Επαγγελματική Εκπαίδευση Νοσηλευτών. *Νοσηλευτική*, 48(1): 58–64.

Μάργαρης, Α. (2011). Εφαρμογές τηλεεκπαίδευσης ανοικτού λογισμικού. *OpenSourcee-learningapplicationsppt*. Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Τμήμα Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών.

Νόμος, 2009/1992 Εθνικό σύστημα Επαγγελματικής επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτισης και Κατάρτισης και άλλες διατάξεις.

Νόμος, 2083/1992 Ιδρυτικός Νόμος Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ).

Νόμος, 2525/1997 Ενιαίο Λύκειο, Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός, Πρόσβαση στην Τριτοβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και άλλες διατάξεις.

Νόμος, 2552/1997 Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ).

Νόμος, 2640/1998 Δευτεροβάθμια Τεχνικο-Επαγγελματική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση.

Νόμος, 2916/2001 Διάρθρωση της ανώτατης επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτισης και ρύθμιση θεμάτων του τεχνολογικού τομέα αυτής.

Νόμος, 2956/2001 Αναδιάρθρωση ΟΑΕΔ και άλλες διατάξεις.

Νόμος, 3027/2002 Ρύθμιση θεμάτων Οργανισμού σχολικών κτιρίων, ανώτατης επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτισης και άλλες διατάξεις.

Νόμος, 2621/1998 Σχολή Γονέων.

Νόμος, 3191/2003 Το Εθνικό Σύστημα Σύνδεσης της επαγγελματικής επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτισης και Κατάρτισης με την Απασχόληση (Ε.Σ.Σ.Ε.Ε.Κ.Α.).

Νόμος, 3369/2005 Συστηματοποίηση της δια βίου μάθησης και άλλες διατάξεις.

Νόμος, 3385/2005 επαναπροσδιορίζεται ο χρόνος εργασίας.

Νόμος, 3404/2005 Ρύθμιση θεμάτων του Πανεπιστημιακού και Τεχνολογικού Τομέα της Ανώτατης επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτισης και λοιπές διατάξεις.

Παπαδάκης, Ν. (2006). Προς την Κοινωνία των Δεξιοτήτων, Αθήνα, Σάκκουλα.

Παρασκευόπουλος, Ι. (1993β). Μεθοδολογία επιστημονικής έρευνας-Τόμος Β'. Αθήνα: Ιδίου.

Πασιάς, Γ. (2006). Ευρωπαϊκή Ένωση και Εκπαίδευση. Τομ. 1 και 2. Αθήνα, Gutenberg.

Παυλάτου, Ν., Ευσταθίου, Φ., Παπαγεωργίου, Δ. (2012). Συνεχιζόμενη εκπαίδευση νοσηλευτών και νέες τεχνολογίες. *Περιεχειρητική Νοσηλευτική*, Τόμος 1, Τεύχος 3.

Πεσμαζόγλου, Σ. (1987). Εκπαίδευση και Ανάπτυξη στην Ελλάδα 1948-1985: Το Ασύμπτωτο μιας Σχέσης. Αθήνα: Θεμέλιο.

Πεταλωτή, Στ. (2010). Η δια βίου Εκπαίδευση στη Νοσηλευτική Επιστήμη και Πράξη: μια βιβλιογραφική ανασκόπηση. *Ελληνικό Περιοδικό της Νοσηλευτικής Επιστήμης* Ανακτήθηκε 21 Μαΐου 2019 από: http://magazine.enne.gr/wpccontent/uploads/2010/11/Tomos02_teychos02- dragged3.pdf.

Πρόγραμμα της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας EQUAL, (2010). Άξονας Προτεραιότητας 1, Απασχολησιμότητα, Αναπτυξιακή Σύμπραξη Συγκλίσεις. Οδηγός μηχανισμών εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης ειδικά για στελέχη δομών κοινωνικής πολιτικής, σελ 4-14, 15-17, 30-31, 34-38.

Σιδηροπούλου-Δημακάκου, Δ. (2004). Συμβουλευτική και Επαγγελματικός Προσανατολισμός. Πανεπιστημιακές σημειώσεις. Αθήνα: Τομέας Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών.

Σιδηροπούλου-Δημακάκου, Δ. (2006). Εισαγωγή στην ελληνική έκδοση. Στο Nathan, R. & Hill, L. (2006). *Επαγγελματική Συμβουλευτική: Η συμβουλευτική προσέγγιση της επαγγελματικής επιλογής και σταδιοδρομίας*. Σε Δ. Σιδηροπούλου-Δημακάκου, (μετάφραση-επιστημονική επιμ.). Αθήνα: Μεταίχμιο, σελ. 11-30.

Σταϊκούρας, Χ. (2016). Ελλάδα - Ευρώπη 2020: Εκπαίδευση, Δια Βίου Μάθηση, Έρευνα, Καινοτομία και Οικονομία. *Εκπαίδευση, Δια Βίου Μάθηση, Έρευνα και Τεχνολογική Ανάπτυξη, Καινοτομία και Οικονομία*, 1, 599-603.

Σταμέλος, Γ., Βασιλόπουλος, Α. (2004). Ευρωπαϊκή Εκπαιδευτική Πολιτική. Αθήνα, Μεταίχμιο.

Σταμέλος, Γ. (2008). Κοινωνία της γνώσης και διαβίου μάθηση: αντιφάσεις και αδιέξοδα ή η πορεία προς την κοινωνική έκρηξη, στο 5^ο Διεθνές Συνέδριο Ιστορίας Εκπαίδευσης «Εκπαίδευση και Κοινωνική Αλληλεγγύη», Πανεπιστήμιο Πατρών, Πάτρα, 3-5- Οκτωβρίου 2008.

Σύνταγμα της Ελλάδας (αναθεωρημένο ΦΕΚ 85 Α' / 18.4.2001).

Τεττέρη, Ι., Σκαύδη, Δ., Ρουσσέας, Π., Κουτσούκος, Δ. (1989). Αξιολόγηση του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού από μαθητές της Γ' Γυμνασίου. Ανάγκες και Προσδοκίες τους, Αθήνα: ΥΠΕΠΘ - ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ, ΟΕΔΒ, σελ. 13-24.

Τσαούσης, Δ. (2000). (επιμ.). Ευρωπαϊκή Εκπαιδευτική Πολιτική. *Βασικά Κείμενα για την Παιδεία, την Εκπαίδευση και την Κατάρτιση*. Αθήνα, ΚΕΜΜΟΚΟΠ.

Τσιμπουκλή, Α. & Φίλλιπς, Ν. (2008). Εκπαίδευση εκπαιδευτών ενηλίκων. Πρόγραμμα διά βίου εκπαίδευσης διάρκειας 100 ωρών. Αθήνα: ΥΠ.Ε.Π.Θ. / Γ.Γ.Ε.Ε. / Ι.Δ.ΕΚ.Ε.

Τσιμπουκλή, Α. & Φίλλιπς, Ν. (2010). Εκπαίδευση εκπαιδευτών ενηλίκων. Η αξιολόγηση στην εκπαίδευση ενηλίκων. *Πρόγραμμα εκπαίδευσης από απόσταση διάρκειας 100 ωρών*. Αθήνα: ΥΠ.Π.Δ.Β.Μ.&Θ./ Γ.Γ.Δ.Β.Μ../ Ι.Δ.ΕΚ.Ε.

ΥΠ.Π.Ε.Θ. (2016). Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της Μαθητείας.

Υπ.Ε.Π.Θ., (2007). Οδηγός Εφαρμογής του Φυσικού και Οικονομικού αντικειμένου της Πράξης 2.3.2.δ «Δημιουργία Γραφείων Σύνδεσης με την Αγορά Εργασίας και Επαγγελματικού Προσανατολισμού, Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής Προγραμμάτων Κ.Π.Σ.

Υπ.Ε.Π.Θ., (2016). Οι αλλαγές στην Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση, μία νέα αρχή για τα ΕΠΑΛ. Ανακτήθηκε 21 Μαΐου 2019 από: www.minedu.gov.gr.

ΥΠ.Π.Ε.Θ., (2018). Ανακτήθηκε 21 Μαΐου 2019 από: <https://www.minedu.gov.gr/grafeio-tyroy/298-uncategorised/299-to-ekpaideytiko-systima>.

Υπουργική Απόφαση 5852/22.10.2001 για το Σύστημα Πιστοποίησης Εξειδικευμένων Κ.Ε.Κ. ανεξαρτημένων ατόμων ή ατόμων υπό ανεξάρτηση.

Υπουργική Απόφαση 111384/13.5.2003 για το Σύστημα Παρακολούθησης & Αξιολόγησης των Κ.Ε.Κ.

ΦΕΚ 1593/17.11.2005 – Υπουργική Απόφαση για το Σύστημα Πιστοποίησης Εκπαιδευτών Ενηλίκων.

ΦΕΚ 1821/23.12.2005 – Υπουργική Απόφαση για το Σύστημα Πιστοποίησης Στελεχών Σ.Υ.Υ 143.

ΦΕΚ 230/21.2.2005 – Υπουργική Απόφαση για το Σύστημα Πιστοποίησης Κ.Ε.Κ.

ΦΕΚ 231/21.2.2005 – Υπουργική Απόφαση για το Σύστημα Πιστοποίησης Εξειδικευμένων Κ.Ε.Κ.

Φλουρής, Γ. & Πασιάς, Γ. (2000). Στο δρόμο προς την «Κοινωνία της Γνώσης»: Ποιο ερώτημα έχει την πιο μεγάλη αξία; Εκείνο της «Γνώσης» ή αυτό της «Κοινωνίας»;, στο Σ. Μπουζάκης (επιμ.). *Ιστορικό-συγκριτικές προσεγγίσεις*, Αθήνα, Guttenberg, σσ. 487- 517.

Φωτόπουλος, Ν. (2014). Νέοι και επαγγελματική κατάρτιση, *Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία*, Ανακτήθηκε 21 Μαΐου 2019 από: <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=407849>.

Χονδρογιάννης, Ε. (2006). Εργασιακό Περιβάλλον του Τομέα Ηλεκτρονικών, Ζ' έκδοση. Αθήνα: ΟΕΔΒ.

Ξένη

- Biavaschi, C., Eichhorst, W., Giulietti, C., Kendzia, M. J., Murayev, A., Pieters, J., Rodriguez-Planas, N., Schmidl, R. & Zimmermann, K. F. (2012). Youth unemployment and vocational training. *IZA Discussion Paper*. DP No. 6890.
- Birdwell, J., Scott, R. & Reynolds, L. (2015). Character nation a demos report with the jubilee centre for character and virtues, London: Demos.
- Boe, E., Cook, L. & Sunderland, R. (2008). Teacher turnover: Examining exit attrition, teaching area transfer, and school migration. *Exceptional Children*, 75(1), 7-31.
- Bynum, A.B., Irwin, C.A., Cohen, B. (2010). Satisfaction with a distance continuing education program for health professionals. *Telemed J. E. Health*, 16(7):776-86.
- CEDEFOP, (1996). Vocational Training Glossarium, Thessaloniki.
- CEDEFOP, (2008). Validation of non-formal and informal learning in Europe: a snapshot 2007. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- CEDEFOP, (2010). The skill matching challenge – analysing skill mismatch and policy implications. Ανακτήθηκε 21 Μαΐου 2019 από: <http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications/15275.aspx>.
- CEDEFOP, (2011). The benefits of vocational education and training. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- CEDEFOP, (2013). Monitoring ECVET implementation strategies. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- CEDEFOP, (2017). CEDEFOP European public opinion survey on Vocational Education and Training, CEDEFOP Research Paper, Luxembourg: Publication Office, no. 62.
- CEDEFOP and ReferNet Denmark, (2014). Spotlight on VET Denmark. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Chaudhari, N. S. & Bhaskar, P. (2016). Training and development and job satisfaction in education sector. *Journal of Resources Development and Management*, 16, 42-45.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison K. (2008). Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Coombs, P. H. & Ahmed, M. (1974). Attacking Rural Poverty: How Nonformal Education Can Help. Βαλτιμόρη: The Johns Hopkins University Press.

- Cornford, I.R. (2005). Vocational education. In: English, L.M. (ed.) *International encyclopaedia of adult Education*. PalgraveMacmillan.
- Creswell, J. W. (2011). Η έρευνα στην εκπαίδευση.(Επιμ.) Χ. Τσορμπατζούδης. Αθήνα: Ιών.
- Demirel, H. (2014). An investigation of the relationship between job and life satisfaction among teachers. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 116, 4925-4931.
- Demirtas, Z. (2010). Teachers' job satisfaction levels. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 9(1), 1069- 1073.
- Dickson, M. & Smith, S. (2011). What determines the return to education: an extra year or a hurdle cleared? *Economics of Education Review*, 30(6), 1167-1176.
- Etelapelto, A. (2008). Perspectives, prospects and progress in work-related learning. In S. Billett, C. Harteis, & A. Etelapelto (Eds.), *Emerging perspectives of workplace learning*, pp. 233–247. Rotterdam: Sense Publishers.
- European Commission, (2005). Modernizing education and training systems: a vital contribution to prosperity and social cohesion in Europe, Brussels.
- European Commission, (2005b). Proposal for a Decision of the European Parliament and of the Council establishing for the period 2007-2013 the programme “Citizens for Europe” to promote active European citizenship, Brussels.
- European Commission, (2008b). Progress towards the Lisbon objectives 2010 in education and training: Indicators and Benchmarks 2008, DG EAC, Brussels.
- European Commission, (2016). Implementation of the partnership principle and multi-level governance in 2014-2020 ESI Funds, Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Evans, L. (1997). Understanding teacher morale and job satisfaction. *Teaching and Teacher Education*, 13(8), 831-845.
- Franz, N. (2010). Catalyzing employee change with transformative learning. *Human Recourse Development Quarterly*, 21(1), 113-118.
- Greinert, W.-D. (2000). A theoretical framework proposal for a history of the development of vocational training in Europe. Berlin: Institut für Berufliche Bildung und Arbeitslehre.
- Greinert, W-D. (2005). Mass vocational education and training in Europe: classical models of the 19th century and training in England, France and Germany during the

first half of the 20th. Luxembourg: Publications Office of the European Union (CEDEFOP Panorama series, 118).

Grubb, W.-N., Ryan, P. (1999). The roles of evaluation for vocational education and training: plain talk on the field of dreams. Geneva: International Labour Office.

Hamalainen, R.& De Wever, B. (2013). Vocational education approach: New TEL settings - new prospects for teachers' instructional activities? *International Journal of Computer-Supported Collaborative Learning*, 8(3), 271–291.

Hamalainen, R.& Cattaneo, A. (2015). New TEL Environments for Vocational Education - Teacher's Instructional Perspective. *Vocations and Learning*, 8(2), 135–157.

Hamalainen, R., Lanz, M.& Koskinen, K. T. (2018). Collaborative Systems and Environments for Future Working Life: Towards the Integration of Workers, Systems and Manufacturing Environments. In *The Impact of Digitalization in the Workplace* (pp. 25–38). Springer, Cham.

Hanf, G. (2002). Introduction. In: CEDEFOP. Towards a history of vocational and educational training in Europe in a comparative perspective: proceedings of the first International Conference, Florence, Volume I.

Haque, N.U., Kim, S.-J.(1995). A Human capital flight B: impact of migration on income and growth. *IMF Staff Papers*, 42, 3, 577–607.

Ingersoll, R. M. (2007). Short on power, long on responsibility. *Educational Leadership*, 65(1), 20-25.

Johnson, S. M., Kraft, M. A. & Papay, J. P. (2012). How context matters in high-need schools: The effects of teachers' working conditions on their professional satisfaction and their students' achievement. *Teachers College Record*, 114(10), 1-39.

Johnson, E. J. (2015). Empowerment of women through Vocational Training. *Basic Research Journal of education Research and Review*, 4(2), 37-44.

Kurek S, Rachwał T (2012) Vocational education and training in Poland during economic transition. In: Pilz M (ed) The future of vocational education and training in a changing world. *Springer, Wiesbaden*, pp 321–34.

Kutscha, G. (2003). General Education and Initial Vocational Training in Germany? The 'Flexicurity Route' of Modernization under Aspects of Flexibility, Transferability and Mobility. In *Milestones of Vocational Education and Occupational Education and Training–Vol. 2: Institutional Perspectives of Vocational and Occupational*

Education and Training, edited by F.Achtenhagen and E. G. John, 17–40. Bielefeld: Bertelsmann.

Lexmond, J. and Grist, M. (eds) (2011). *The Character Inquiry*, London: Demos.

Martin, J. P. & Grubb, D. (2001). What works and for whom: A review of OECD countries' experience with active labour market policies. *Swedish Economic Policy Review*, 8(2), 9-56.

McMahon, W. C. (1998). Conceptual framework for the analysis of the social benefits of lifelong learning. *Education Economics*, 6(3), 309-346.

Mortaki, S. (2012). The Contribution of Vocational Education and Training in the Preservation and Diffusion of Cultural Heritage in Greece: The Case of the Specialty Guardian of Museums and Archaeological Sites. *International Journal of Humanities and Social Sciences*, 2(24), 51-58.

Mouzakitis, G. S. (2010). The role of vocational education and training curricula in economic development. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 2(2), 3914-3920.

Nijhof, W. J., A.Heikkinen, and L. F. M.Nieuwenhuis, eds. (2002). *Shaping Flexibility in Vocational Education and Training*. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.

Nijhof, W. J., and J.Streumer. (1994). Flexibility in Vocational Education and Training: An Introduction. In *Flexibility and Training in Vocational Education*, edited by W. J.Nijhof and J.Streumer, 1–12. Utrecht: Lemma.

Otto, S. J. & Arnold, M. (2005). A study of experienced special education teachers' perceptions of administrative support. *College Student Journal*, 39(2), 253-259.

Pilz, M.,Li,J., Canning R. & Minty, S. (2018).Modularisation approaches in Initial Vocational Education: evidence for policy convergence in Europe? *Journal of Vocational Education & Training*, 70:1, 1-26.

Raffe, D. (1994). Modular Strategies for Overcoming Academic/Vocational Divisions: Issues Arising from the Scottish Experience.*Journal of Education Policy*9 (2): 141–154.

Saccania, N., Johansson, P. & Perona, M. (2007). Configuring the after-sales service supply chain: A multiple case study. *International Journal of Production Economics*, 110(1-2), 52-69.

Sahlberg, P. (2007). Education policies for raising student learning: The Finnish approach. *Journal of Education Policy*, 22(2), 147–171.

- Sirgy, M.J., Lee,D.-J., Miller, C. and Littlefield, J.E. (2004). The impact of globalization on a country's quality of life: Toward an integrated model, *Social Indicators Research*, 68(3), pp. 251-298.
- Stamm, M. (2007). Kluge Kopfe, goldene Hande: "überdurchschnittlich begabte Lehrlinge in der Berufsbildung: Ruegger.
- Strahm, R. H. (2016). Why University Education is not the only path forward and the apprenticeship is rated at the top. In R. H. Strahm, B. H. Geiger, C. Oertle, & E. Swars (Eds.), *Vocational and Professional Education and Training in Switzerland. Success factors and challenges for sustainable implementation abroad*,pp. 19–50. Bern: hep Verlag.
- Taylor, A., & Freeman, S. (2011). Made in the trade: youth attitudes toward apprenticeship certification. *Journal of Vocational Education & Training*, 63(3), 345–362.
- Tsamadias, C. (2002). The Returns of Investment in Tertiary Technological Education in Greece. In: *Journal of Vocational Education and Training*, 54(1), pp. 147-170.
- Tickle, B. (2008). Public school teacher's perception of administrative support and its mediating effect on their job satisfaction and intent to stay in teaching. Doctoral Dissertation, Blacksburg, Virginia.
- Tsai, M. C. (2007). Does globalization affect human well-being? *Social Indicators Research*, 81(1), 103–126.
- Tsang, M. C. (1997). The cost of vocational training. *International Journal of Manpower*, 1-2, 63-89.
- UKCESS, (2014). UK Commission's Employer Skills Survey 2013: UK results, Executive Summary 81, January, UK Commission for Employment and Skills.
- UNESCO, (2012). International Standard Classification of Education ISCED 2011. Montreal, Canada, UNESCO Institute for Statistics.
- Whitehead, M. (2000). Educational policy and the European Union: An introduction, Hull, Eurotext Project.
- Zikmund, W. G., Babin, B., Carr, Griffin, M. and Quinlan, C. (2011). Business Research Methods. Heriot Watt University. Compiled by Juouise Hassan. UK: Cengage Learning EMEA.

Ιστότοποι

1. http://eur-lex.europa.eu/el/treaties/dat/12002E/htm/C_2002325EL.003301.html.
2. <http://www.espa.gr/el/Pages/DictionaryFS.aspx?item=397> 14.
3. http://ec.europa.eu.education/archive/million/million_en.html.
4. <http://europa.eu/scadplus/leg/en/cha/c11017.htm>.
5. <http://europa.eu/scadplus/leg/en/cha/c11017.htm>.

Παράρτημα

I. Ερωτηματολόγιο

ΕΠΑΛ/ΙΕΚ / ΚΕΚ

Δημόσιο / Ιδιωτικό Ναι Όχι

Θεματικό πεδίο / Ειδίκευση

Χρονική περίοδος ολοκλήρωσης

Περιοχή

Ημερομηνία συμπλήρωσης

A. Δημογραφικά Στοιχεία

1. Φύλο:

Αντρας Γυναίκα

2. Ηλικία:

18-24 25-34 35-44 45-54 55-64 65-

3. Οικογενειακή κατάσταση:

Άγαμος

Έγγαμος/η

Έγγαμος/η με παιδιά

Διαζευγμένος/η

Χήρος/α

4. Αριθμός παιδιών

0 παιδιά

1 παιδιά

- 2 παιδιά
- 3 παιδιά
- >4 παιδιά

5. Ποιο είναι το ανώτερο επίπεδο εκπαίδευσης που έχετε ολοκληρώσει επιτυχώς;

- Δημοτικό
- Γυμνάσιο
- Λύκειο
- ΤΕΕ/ΕΠΑΛ
- ΙΕΚ
- ΤΕΙ
- ΑΕΙ
- Μεταπτυχιακό / Διδακτορικό
- Άλλο, διευκρινίστε:

6. Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι οι παρακάτω παράγοντες μπορούν να σας βοηθήσουν για να βελτιώσετε την εργασιακή και οικονομική σας κατάσταση (κλίμακα 1-5):

Κλίμακα αξιολόγησης: 5= πάρα πολύ, 4= αρκετά, 3= μέτρια, 2= λίγο, 1= καθόλου

- Το κράτος και οι υπηρεσίες του (π.χ. ΟΑΕΔ, Υπηρεσίες πρόνοιας)
- Οι γνωριμίες μου με δημόσιους παράγοντες / πολιτικούς
- Η συμμετοχή μου σε πολιτικές οργανώσεις και συνδικάτα
- Το οικογενειακό/συγγενικό περιβάλλον
- Οι γνωριμίες μου με επιχειρηματίες
- Οι ικανότητες και η προσωπική προσπάθεια
- Η εμπειρία από εθελοντική εργασία
- Οι σπουδές και τα προσόντα σας

7. Ποιες είναι οι πηγές του εισοδήματος του νοικοκυριού σας;

- Εισοδήματα από προσωπική εργασία
- Εισοδήματα από εργασία του/της συζύγου ή ευρύτερα συντρόφου/συγκάτοικου
- Εισοδήματα από γονείς

Εισοδήματα από παιδιά

Εισοδήματα από άλλες πηγές

Επιδόματα ανεργίας

8. Σε ποια κλίμακα βρίσκεται το συνολικό μηνιαίο καθαρό εισόδημα του νοικοκυριού σας (συμπεριλαμβανομένων όλων των πηγών όπως μισθοί, επιδόματα, ενοίκια);

Μέχρι 500 ευρώ

501-1.000 ευρώ

1.001-1.500 ευρώ

1.501-2.000 ευρώ

2.001-3.000 ευρώ

Πάνω από 3.001 ευρώ

☐
☐
☐
☐
☐
☐

9. Την περίοδο αυτή, ποια είναι η θέση σας στην απασχόληση;

Μισθωτός

Αυτοαπασχολούμενος

Εργοδότης

Άνεργος / Αναζητώ εργασία

Άλλο:

Αναφέρατε αναλυτικά τι κάνετε σήμερα

☐
☐
☐
☐
☐

10. Γνωρίζετε χειρισμό Η/Υ;

Ναι

Όχι

☐
☐

11. Διαθέτετε πιστοποιητικό χειρισμού Η/Υ;

Ναι

Όχι

☐
☐

12. Γνωρίζετε σε ικανοποιητικό επίπεδο κάποια ξένη γλώσσα;

Ναι

Όχι

☐
☐

Εάν ΝΑΙ, ποιες ξένες γλώσσες;

1η ξένη γλώσσα Πτυχίο;

Ναι

☐
☐

Όχι

☐
☐

2η ξένη γλώσσαΠτυχίο; Ναι Όχι
 3η ξένη γλώσσαΠτυχίο; Ναι Όχι

B. Επαγγελματική Κατάρτιση και Εκπαίδευση

13. Χρονική διάρκεια διεξαγωγής επαγγελματικής κατάρτισης

6 μήνες
 1 έτος
 2 έτη
 3 έτη

14. (Εάν ΙΕΚ) Έχετε περάσει επιτυχώς τις εξετάσεις πιστοποίησης για την ειδικότητα του προγράμματος;

Ναι
 Όχι

15. (Εάν ΕΠΑΛ) Έχετε συμμετάσχει σε πρόγραμμα μαθητείας και πιστοποιηθεί στην ειδικότητά σας;

Ναι
 Όχι

16. Ποιους από τους παρακάτω λόγους θεωρείτε σοβαρούς για την επιλογή της συγκεκριμένης ειδικότητας/προγράμματος; Ιεραρχείστε τους 3 πιο σημαντικούς με τον αριθμό 1 να αφορά τον σημαντικότερο.

Βελτίωση γνώσεων, ικανοτήτων, δεξιοτήτων
 Απόκτηση ευρύτερων κοινωνικών δεξιοτήτων
 Εξειδίκευση στο αντικείμενο κατάρτισης
 Απόκτηση περισσότερων τυπικών προσόντων
 Διευκόλυνση πρόσβασης στην αγορά εργασίας
 Αξιοποίηση ελεύθερου χρόνου
 Κοινωνικές συναναστροφές
 Δικτύωση με φορείς, επιχειρήσεις, αγορά εργασίας
 Ενίσχυση επαγγελματικής σταθερότητας
 Αύξηση αμοιβής (επίδομα Η/Υ, επαγγελματική εξέλιξη και αύξηση μισθού)
 Αλλαγή θέσης εργασίας ή αλλαγή τομέα/τιμήματος
 Αλλαγή αντικειμένου εργασίας
 Δημιουργία ατομικής επιχείρησης / ελεύθερος επαγγελματίας

Άλλοι λόγοι (διευκρινίστε):

17. Σε μία κλίμακα "από το 1 έως το 5", όπου 1 σημαίνει "πολύ δυσαρεστημένος" και 5 "πολύ ικανοποιημένος", τι βαθμό θα βάζατε σε καθεμία από τις ακόλουθες παραμέτρους του προγράμματος που παρακολουθήσατε;

Κλίμακα αξιολόγησης: 5= πολύ ικανοποιημένος, 4= αρκετά ικανοποιημένος,
3= ούτε ικανοποιημένος – ούτε δυσαρεστημένος, 2= αρκετά δυσαρεστημένος,
1= πολύ δυσαρεστημένος

Πρόγραμμα σπουδών / Θεματικές ενότητες

Εκπαιδευτικό υλικό

Εκπαιδευτές

Πρακτική άσκηση (για ΚΕΚ ή ΙΕΚ)

Οργάνωση του προγράμματος

Χώροι – Υλικοτεχνική υποδομή

18. Μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης/σπουδών, βρήκατε εργασία;

Σε διάστημα 6 μήνες

Σε διάστημα 1 έτους

Σε διάστημα 2 ετών

Σε διάστημα 3 ετών

Δε βρήκα

Γ. Θέματα απασχόλησης – (Απαντούν μόνο οι εργαζόμενοι)

19. Όσοι βρήκαν εργασία μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης/σπουδών, είναι:

Μισθωτός

Αυτοαπασχολούμενος

20. Πως βρήκατε την απασχόλησή σας στην επιχείρηση αυτή;

Μέσω δημόσιας υπηρεσίας απασχόλησης (ΟΑΕΔ)

Μέσω ιδιωτικού γραφείου εργασίας

Μέσω συμμετοχής σε διαγωνισμό του δημοσίου

Μέσω υποβολής βιογραφικού ατομικά από εσάς

Μέσω αγγελιών σε εφημερίδες / ηλεκτρονικά μέσα

Μέσω γνωστών, φίλων, συγγενών

Μέσω πολιτικών δικτύσεων δικών μου ή του περιβάλλοντός μου

Μέσω του φορέα που καταρτίστηκα (ΙΕΚ, ΚΕΚ)

Μέσω επιδότησης για να ανοίξω τη δική μου επιχείρηση

Με δικούς μου πόρους ή πόρους της οικογένειας για να ανοίξω τη δική μου επιχείρηση

21. Θεωρείτε ότι η συμμετοχή σας στο πρόγραμμα κατάρτισης/σπουδών σας βοήθησε στην εξεύρεση εργασίας;

Ναι

Όχι

22. Εάν ναι, με ποιους τρόπους; (Πολλαπλές επιλογές)

Διεύρυνση γνώσεων – Απόκτηση δεξιοτήτων

Συμβουλευτική υποστήριξη

Επαγγελματικός προσανατολισμός

Δικτύωση με επιχειρήσεις

Ενίσχυση αποτελεσματικότητας έργου στην κατεχόμενη θέση εργασίας

Διευκόλυνση εργασιακής ζωής

Αλλαγή εργασιακών καθηκόντων και επαγγελματικών αρμοδιοτήτων

Αναβάθμιση εργασιακών καθηκόντων και επαγγελματικών αρμοδιοτήτων

Αλλαγή εργασιακής σχέσης (μετατροπή σύμβασης ορισμένου χρόνου σε αορίστο)

Αλλαγή κατάσταση ασφάλισης (από ασφάλιση ΤΕΒΕΕ σε ασφάλιση ΙΚΑ)

Άλλο, τι:

23. Πώς αξιολογείτε τη συνάφεια του αντικειμένου της πρώτης εργασίας σας σε σχέση με το αντικείμενο κατάρτισης;

Καμία
Μικρή
Μέτρια
Μεγάλη
Πολύ μεγάλη

24. Σε ποιο βαθμό αξιοποιήσατε στην πρώτη εργασία σας τις γνώσεις και τις δεξιότητες που αποκτήσατε από τη συμμετοχή σας στο πρόγραμμα κατάρτισης/σπουδών;

Καθόλου
Λίγο
Αρκετά
Πολύ
Πάρα πολύ

25. Γενικά, από τη συμμετοχή σας στο πρόγραμμα, ικανοποιήθηκαν οι προσδοκίες σας;

Καθόλου
Λίγο
Μέτρια
Πολύ
Απόλυτα

Δ. Θέματα απασχόλησης – (Απαντούν όσοι είναι άνεργοι)

26. Θεωρείτε ότι η συμμετοχή σας στο πρόγραμμα κατάρτισης/σπουδών σας βοηθά στην προσπάθειά σας να ενταχθείτε στην αγορά εργασίας;

Ναι

Όχι

27. Εάν ναι, με ποιους τρόπους; (Πολλαπλές επιλογές)

Διεύρυνση γνώσεων – Απόκτηση δεξιοτήτων

Συμβουλευτική υποστήριξη

Επαγγελματικός προσανατολισμός

Δικτύωση με επιχειρήσεις

Ενίσχυση της αυτοπεποίθησης

Άλλο, τι:

28. Πόσο καιρό αναζητάτε εργασία;

29. Ποιοι νομίζετε ότι είναι οι κύριοι λόγοι που δεν βρίσκετε εργασία;

Η οικονομική κρίση

Η έλλειψη εργασιακής εμπειρίας

Η έλλειψη γνωριμιών με εργοδότες

Η έλλειψη επαρκών δικτύων με κόμματα, πολιτικούς

Η ανεπάρκεια των δημόσιων φορέων υποστήριξης της απασχόλησης (ΟΑΕΔ)

Η ελλιπής κατάρτιση που διαθέτω

Το πρόγραμμα κατάρτισης/σπουδών που παρακολούθησα

Το φύλο

Η οικογενειακή κατάσταση

Η μεγάλη ηλικία

Δεν ζητείται η ειδικότητα μου στην αγορά

Δεν ξέρω πού να απευθυνθώ

Άλλο, τι:

30. Από τη στιγμή που ολοκληρώσατε το πρόγραμμα κατάρτισης/σπουδών, ποιες πηγές έχετε χρησιμοποιήσει ή χρησιμοποιείτε στην προσπάθειά σας να βρείτε δουλειά;

(Ερώτηση πολλαπλών επιλογών)

Ιδιωτικά Γραφεία Ευρέσεως Εργασίας

Συμμετείχα ή ετοιμάζομαι να συμμετάσχω σε διαγωνισμό του δημοσίου

Αναζητώ αγγελίες στις εφημερίδες / ηλεκτρονικά μέσα

Φιλικό, οικογενειακό περιβάλλον

Γραφεία διασύνδεσης AEI / TEI

Επικοινωνώ και ζητώ βοήθεια από τον φορέα που καταρτίστηκα (IEK, ΚΕΚ)

Αναζητώ πόρους για να ανοίξω δική μου επιχείρηση

Άλλο:.....

31. Σημαντικοί παράγοντες/χαρακτηριστικά εργασίας που ζητάτε;

Να σας εξυπηρετεί ο τόπος εργασίας

Να σας εξυπηρετεί το ωράριο

Να υπάρχουν προοπτικές επαγγελματικής σταδιοδρομίας

Να ανταποκρίνεται στα προσόντα σας (εκπαίδευση και επαγγελματική εμπειρία)

Να έχετε ικανοποιητικές αποδοχές

Να είναι πλήρους απασχόλησης

Να είναι με σύμβαση αορίστου χρόνου

Να έχει ασφάλιση

Άλλοι λόγοι (διευκρινίστε)

32. Σε περίπτωση που βρίσκατε κάποια εργασία που δεν πληροί κάποιους από τους παράγοντες που αναφέρατε θα την αποδεχόσασταν;

Ναι

Όχι

33. Είστε διατεθειμένος να αναζητήσετε εργασία στο εξωτερικό;

Ναι

Όχι

34. Αν όχι, ποιο θεωρείτε ως το κυριότερο εμπόδιο; (Πολλαπλές επιλογές)

Δεν έχω τα κατάλληλα προσόντα

Τα προσόντα μου δεν είναι πιστοποιημένα, φοβάμαι δεν θα αναγνωρίζονται

Οικογενειακοί λόγοι

Η γλώσσα

Δεν έχω τους κατάλληλους γνωστούς

Άλλο, τι:

Ε. Θέματα απασχόλησης –(Απαντούν όσοι είναι αυτοαπασχολούμενοι)

35. Περιγράψτε μας τα παρακάτω:

Αντικείμενο της επιχείρησής σας

Περίοδος λειτουργίας της επιχείρησης

36. Η επιχείρηση λειτουργεί αδιαλείπτως μέχρι σήμερα;

Ναι

Όχι

37. Έχετε πάρει επιδότηση από τον ΟΑΕΔ για τη δημιουργία της επιχείρησης;

Ναι

Όχι

38. Θεωρείτε ότι η συμμετοχή σας στο πρόγραμμα κατάρτισης/σπουδών σας βοήθησε στο να ανοίξετε την επιχείρησή σας;

Ναι

Όχι

39. Εάν ΝΑΙ, με ποιον τρόπο;

40. Ποια η συνάφεια του προγράμματος κατάρτισης/σπουδών που παρακολουθήσατε με το αντικείμενο της επιχείρησής σας;

Καμία

Μικρή

Μέτρια

Μεγάλη

Πολύ μεγάλη

41. Γενικά, από τη συμμετοχή σας στο πρόγραμμα/σπουδές, ικανοποιήθηκαν οι προσδοκίες σας;

Καθόλου

Λίγο

Μέτρια

Πολύ

Απόλυτα
